

N° 8. Wydar IV Nowego S^o =
Wartownia 2. 10.
Kw 1864.

2).

(390) 3.

Wydar IV

B. S. A.
S. I.
N° 270.

Dziennik Praw. P. 225
P. 225

DZIENNIK PRAW

1451 Kongi

N^{ro}. 16.

Tom czwarty.

1818

w Imieniu Najjaśniejszego
A L E X A N D R A I.
 Cesarza Wszech Rosyi
 Króla Polskiego etc. etc. etc.

Naměstnik Królewski w Radzie Stanu.

Maiąc sobie przedstawioném iż
 przepisy procedury sądowey, w tém
 co się dotyczy spraw possessorynych,
 pod uznanie Sądu Pokoju podpada-
 jących nieiednostaynie są wykonane-
 mi, i znalazłszy potrzebę objaśnie-
 nia tychże przepisów; pragnąc oraz
 w sprawach tego rodzaju urządzić
 obronę własności publicznych, dla
 zasłonięcia ich od wszelkiego uszczer-
 bku, po wysłuchaniu zdań ogólnego
 zgromadzenia Rady Stanu postanowi-
 liśmy i stanowimy:

77265

P225-E

T Y T U Ł I.

O sprawach possessorynych.

Artykuł 1.

Sąd Pokoju jest w tym względzie sądem właściwym w następujących sprawach:

- a. O usunięcie znaków granicznych.
- b. O przywłaszczenie gruntu, drzew, płotów, rowów lub innych zagród.
- c. O zamiary dążące do zmienienia biegu wody.
- d. We wszelkich innych possessorynych sprawach.

Artykuł 2.

Z powodu czynów w poprzedzającym artykule ad a. b. c. wymienionych, w tenczas tylko może być sprawa w Sądzie Pokoju, gdy rzeczony czyny w ciągu ostatniego roku dokonaniemi zostały.

Artykuł 3.

Żadna skarga possessoryna nie bę-

dzie przyięta, jeżeliz upłynieniem roku, w którym się zdarzyło naruszenie possessyi, nie została zamieszana przez tych, co znajdowali się przynajmniej od roku w possessyi, sami lub przez osoby do siebie należące.

Pod wyrazem *possessya* rozumie się possessya iawna, spokojna i niepolegająca na tytule tak zwanym *praescriptio*, to jest wynikającym z dozwolenia czasowego lub odwołalnym w każdym czasie.

Artykuł 4.

Nie należą więc do Sądu Pokoju:

- a. Wszelkie skargi i czyny possessoryne zdarzone dawniej niż w ciągu ostatniego roku, oraz skargi zamiesione później niż w ciągu roku w którym się zdarzyło naruszenie.
- b. Wszelkie skargi zamiesione przez osoby które przynajmniej od ro-

ku nieznaydowały się w possessyi powyżéy artykułem 3. opisanéy.

c. Wszelkie skargi o possessyą sporną nieruchomości, gdzie do posiadania tak iedna iako i druga strona wdzierała się, i gdzie tém samém possessya przyznana byđz nie może ani iednéy ani drugiéy stronie, lecz w myśl artykułów 1961. 1962. 1963 kodexu, sądownie pod dozór oddaną byđz powinna.

Artykuł 5.

Gdyby powód w prośbie wystawił sprawę, iako podchodzącą pod uznanie Sądu Pokoju, a w ciągu iéy pertraktacyi wykazało się, iż ona niepodpada pod rodzaj takowych spraw, na ówczas Sąd Pokoju wyrokiem odesła takową sprawę do właściwego sądu i do właściwéy drogi.

Artykuł 6.

Appellacya od wyroku Sądu Po-

koiu dozwoloną iest przed upłynieniem naydaléy trzech miesięcy, od daty wręczenia wyroku stronie chcącéy odwołać się do appellacyi. Gdyby iednak wartość przedmiotu nie przenosiła złotych polskich ośmdziesiąt, odwołanie się dalsze nie ma mieysca.

Artykuł 7.

Odwołanie się do appellaeyi wstrzymuje exekucyą wyroku, iednakże wyrok Sądu Pokoju może byđz wykonanym pomimo appellacyi i bez obowiązku złożenia kaucyi, skoro wartość spornego przedmiotu nieprzenosi czterysta ośmdziesiąt złotych polskich. W innych przypadkach może sąd (gdy tego nieodzowną uzna potrzebę) nakazać exekucyą wyroku tymczasowo, lecz z obowiązkiem złożenia urzędowéy kaucyi, któraby wartości spornego przedmiotu odpo-

wiałała i dostatecznie zapewnioną była.

T Y T U Ł II.

*O obronie własności publicznej
w sprawach possessoryjnych.*

Artykuł 8.

Każdy dzierżawca lub pod jakimkolwiek bądź tytułem ciągnący czasowy użytek z własności publicznej, odpowiedzialnym jest za taki stan posiadania, w jakim mu też własność oddaną została; niebędzie mógł żądać wynagrodzenia za użytki, których pozbawionym został przez dopuszczenie obcej possessyi, i owszem obowiązany jest wynagrodzić straty, któreby z zaniedbania jego w téj mierze dla własności publicznej wyniknęły.

Artykuł 9.

Co się dotyczy lasów Narodowych lub innych własności publicznych

które nie są oddane do użytkowania partykularnym osobom, lecz znajdując się pod dozorem lub zarządem officyalistów, ci równie odpowiedzialnymi są za taki stan possessyi w jakim też własności im pod dozór lub zarząd oddanemi zostały, i wynagrodzić powinni straty z dopuszczenia obcej possessyi wynikające.

Artykuł 10.

W przypadku zmowy lub innych podstępnych czynów zmierzających na uszkodzenie własności publicznych, rozciągniętą będzie przeciw winnym cała surowość praw karzących.

Artykuł 11.

Przez wzgląd na zawarowaną w artykule 8 i 9 odpowiedzialność osób z własności publicznej użytkujących i officyalistów; mając oraz na uwadze że obrona i popieranie spraw possesso-

ryinych nie polega na wiadomościach prawnych, ale raczey na prostém tylko wykryciu stanu possessyi i faktów, że Prokuratorya Jeneralna nie ma ustanowionych obrońców swoich przy Sądach Pokoju, i że podobne sprawy wymagają spieszego załatwienia; powierzamy odtąd obronę i popieranie tychże spraw (czyli one z powództwa czyli z zapozwania toczyć się będą) miejscowym Naddzierżawcom lub użytkującym, oraz bliższym miejsca urzędnikom pod następującemi zupełną w razie uchybienia nieważność za sobą pociągającemi warunkami:

a. Włóscianie na gruntach Rządowych osiedli nie mogą w sprawach possessoryinych o też grunta być pozywanymi, iak tylko łącznie z urzędem w osobach Prezesa Kommissyi Woiewódzkiéy i miejscowego Naddzierżawcy.

b. Żaden niższy Officyalista miejscowy ani leśny ani ekonomiczny, nie może być pozywanym iak tylko łącznie z urzędem w osobie Prezesa Kommissyi Woiewódzkiéy, tudzież bądź Nadleśnego miejscowego (gdy spór tycze się lasów) bądź respective Naddzierżawcy (gdzie spór tycze się innych własności).

c. W powództwie ze strony własności Rządowych zapozwy na przeciw stronom prywatnym wydawane będą przez tychże samych, którzy podług poprzedzających ad a. b. przepisów ze strony prywatnych zapozywani być mają.

d. Wywody indagacyine odbywanemi być mają w obecności stron do sprawy wchodzących i podług przepisów części 1éy księgi 2éy Kodexu postępowania wskaza-

nych. Oprócz tego podpisanemi być mają przez wszystkie stawiające strony. Gdyby zaś która pisać nie umiała, tedy wzmianka o tém uczyniona będzie.

e. Obostrza się wykonanie przepisu w §. 26. pod literą g. Dekretu Królewskiego d. d. 7. Lutego 1809 roku umieszczonego, podług którego strona prywatna na dni 30 przed wydaniem zapowzu Kommissyi Woiewódzkiej, przesłać powinna iako miejsce byłéy Rady Prefekturalnéy zastępującéy, uwiadomienie o wytoczyć się mianéy sprawie.

Artykuł 12.

W przypadkach popełnionego zaniedbania innych zwyczajnych środków prawnych, zastrzega się dla własności publicznych restytucya Kodeksem postępowania przewidziana, któ-

ra rozciągamy ieszcze wyraźnie i do przypadku gdyby się okazało iż uchylono któremukolwiek z przepisów w poprzedzającym artykule 11 wskazanych.

Artykuł 13.

Obowiązkiem iest Prezesa Kommissyi Woiewódzkiej każdy pozew przeciw sobie lub ze strony swoiéy wydany, i każdy zapadły wyrok przesłać niezwłocznie Kommissyi Rządowéy właściwéy i Prokuratoryi Jeneralnéy wraz z uwagami lub objaśnieniami iakie za potrzebne osądzi. Toż samo uczynić natychmiast powinien każdy Nedleśny i Naddzierżawca skoro tylko zapowzy wyda lub zapozwanym zostanie, albo skoro odbierze wręczony sobie wyrok.

Artykuł 14.

Gdyby Prokuratorya Generalna znajdowała się w potrzebie żądania

restytucyi z powodów artykułem 481. Kodexu Postępowania przewidzianych lub z tych które w artykułach 11. i 12. niniejszego postanowienia wyraźnie są zastrzeżonemi, tedy powinna prawne w téj mierze kroki rozpocząć w ciągu ośmiu miesięcy od daty wręczenia Prezesowi Kommissyi Woiewódzkiéy lub respective Nadleśnemu wyroku, przeciw któremu już żaden inny zwyczajny środek nie pozostaie.

Artykuł 15.

Podobneż prawo żądania restytucyi z powodów artykułem 481. Kodexu Postępowania przewidzianych, zastrzegamy dla Prokuratoryi Jeneralnéy co do wszelkich possessoryjnych spraw, które od czasu zaprowadzenia Kodexu Cywilnego (to iest od 1. Maia 1808 w dawniejszych Woiewództwach, a od 15. Sierpnia 1810 r.

w Woiewództwach późniéy do Xięstwa Warszawskiego wcielonych) rozsądzonemi już zostały; albo ieszcze dotąd toczą się, wolność iednak użycia tego prawa, służyć będzie tylko do dnia 1. Stycznia 1819.

Artykuł 16.

Ograniczenia w poprzedzających dwóch artykułach 14. i 15. co do czasu użycia prawa restytucyi zawrowane, nie ściągają się iak tylko do przypadku, gdzie restytucya żadaną bydz może z powodów artykułem 481. Kodexu Postępowania i artykułami 11. i 12. niniejszego postanowienia przewidzianych.

Artykuł 17.

Rozporządzenia dodatkowe w Tytule II. niniejszego postanowienia dla zasłony własności publicznych umieszczone, ściągają się iedynie do tych processów possessoryjnych, w których

stósownie do artykułu 12. (w związku z artykułem 7.) postanowienia Królewskiego d. d. ^{29. Września} _{11. Października} r. z. Prokuratorya Jeneralna obowiązana jest dawać prawną obronę i assystencyą.

Artykuł 18.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w dzienniku praw umieszczone być ma, Kommissyom Rządowym, w czém do której należy polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyiney dnia 18. Września 1817.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Sprawiedliwości
(podp.) *W. Sobolewski.*

Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem.
Minister Sprawiedliwości
(podp.) *W. Sobolewski.*

Dzień ogłoszenia dnia 22. Października 1817 roku.

W Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Uzupełniając artykuły 135 136 i 137 ustawy Konstytucyiney, po wysłuchaniu zdań ogólnego zebrania Rady Stanu, postanowiliśmy i stano-
wiamy:

Artykuł 1.

Będzie w każdym Województwie Rada Wojewódzka czyli obywatelska, złożona z obywateli wybranych na seymikach i zgromadzeniach gminnych.

Tom IV. Druku 16:

2

Artykuł 2.

Każdy Powiat obierający Posła na seym, wybiera do Rady Woiewódzkiej po dwóch Radców, każde zgromadzenie gminne po iednym, co lat dwa.

Artykuł 3.

Wybranemi z Powiatów ci tylko bydź mogą, którzy stosownie do artykułu 121 Konstytucyi, artykułu 28. Statutu Organicznego o reprezentacyi narodowey, mają za sobą warunki obieralności na Posłów. Z okręgów gminnych ci obieranemi bydź mogą, którzy używają praw politycznych, a mają lat 30. skończonych.

Artykuł 4.

Każdy członek do Rady obywatelskiej wybrany, wykona przed Marszałkiem seymiku lub zgromadzenia gminnego przysięgę następującą:

„Ja NN. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Świętę iedynemu, iako wszelkie obowiązki Rady obywatelskiego prawem przepisane, na dobro Króla, kraju i Woiewództwa, z wiernością dla Konstytucyi i Rządu sprawować będę; tak mi Panie Boże dopomóż.”

Artykuł 5.

Do Rad Woiewódzkich należy wybór na urzędy Sędziowskie w dwóch pierwszych Instancjach; formowanie i oczyszczanie listy Kandydatów na urzędy Administracyjne, i Sądowe, stosownie do osobnych urzędzeń.

Artykuł 6.

Księgi obywatelskie, szlacheckie i gminne, iako téż osób do seymików i zgromadzeń gminnych stosownie do przepi-

sów Konstytucyi i Statutu Organicznego czynnie należeć mogących, Rada Woiewódzka spisywać, spisane sprawdzić, podpisami swemi zaświadczyć i przez Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi, do Senatu przysyłać pod zatwierdzenie powinna będzie.

Artykuł 7.

Rady Woiewódzkie nienależąc do Administracyi, nie mają żadnego udziału władzy wykonawczey, ani prawa do nakładania lub repartycyi składek, lub ciężarów jakichkolwiek, bez wyraźnego na to upoważnienia Rządu. Wszelkie atoli uwagi i postrzeżenia do dobra Woiewództwa i jego mieszkańców; do porządku wewnętrznego; do wskrzeszenia, podniesienia lub rozszerzenia przemysłu rolniczego, handlowego i rękodziel-

nego, do rozkrzewienia edukacyi i oświecenia powszechnego; do polepszenia obyczajów i ustalenia ducha narodowego ściągające się, niemniéj do zapobieżenia żebractwu, tułactwu i próżniactwu; do urządzenia już istnących, lub zaprowadzenia nowych dobroczynnych instytucyi; podawać Rządowi przez Kommissyą Spraw Wewnętrznych i Policyi, są upoważnione.

Artykuł 8.

Rada Woiewódzka wszelkie popełnione nadużycia, niesprawiedliwości, uszkodzenie własności publiczney, naruszania samowolne prywatney, przez urzędników publicznych w Woiewództwie postanowionych, tak cywilnych jak wojskowych, gwałty zadane wolności osobistey; niemoralne lub gorszące postępowania

nia urzędników Administracyjnych; tych obojętność, niepilność lub pobłażanie jakimkolwiek bądź uchybieniem; przez szczegóły wymienione Rządowi donosić może. A że przeznaczenie Rad Woiewódzkich ogranicza się w Woiewództwie właściwém, przeto znoszenie się Rad Woiewódzkich między sobą w celu upowszechnienia skarg lub żądań, jest niniejszém urządzeniem zabronione.

Artykuł 9.

Rady Woiewódzkie są upoważnione udawać się do Komissyi Woiewódzkiej, aby ta dostarczyła im w każdym razie w czasie ich posiedzenia objaśnień. Kommissye nawzajem Woiewódzkie, jeżeli co osądzą potrzebném dla dobra Woiewództwa, mogą wcześniej przygotować materiały do projektów i w tym celu rzecz Radzie Woiewódzkiej przedstawić.

Artykuł 10.

Dla dopełnienia powyżéj wymienionych obowiązków, Rady Woiewódzkie dwa razy do roku, to jest 15. Października i 15. Kwietnia z przepisu zgromadzać się powinny. Posiedzenia ich trwać będą naydłużéj dni 14. W przypadkach nagłych, lub za uznaniem potrzeby przez Kommissyą Woiewódzką, Prezes teyże Kommissyi, nadzwyczajnie zwołać członki Rady Woiewódzkiej przez Kommissarzów ohwodowych.

Artykuł 11.

Zgromadzona Rada na pierwszém swém posiedzeniu ogłasza Prezesem członka naystarszego wiekiem; i wybiera większością głosów jednego z Radców przytomnych, do trzymania dziennika posiedzeń.

Artykuł 12.

Gdyby do liczby teraźniejszém postanowieniem przepisany w ciągu urzędowania, między seymikiem a seymikiem, zabrakło członka, Rada sama wybiera go z pomiędzy kandydatów; jeżeli takowych nie będzie, przybiera sobie zastępcę z pomiędzy obywateli powiatu lub okręgu gminnego, w którym takowe miejsce zawakowało, zachowując iednak warunki powyższemi artykułami przepisane. Doniesienia o tym wyborze do Senatu przez Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Policji przesyła.

Artykuł 13.

Jedna tylko choroba zaświadczeniem urzędowém lekarza udowodniona, lub ważne przeszkody Prezesowi Rady Woiewódzkiej doniesione, skoro ie tenże za przekonywające uzna

i Radcę od posiedzenia uwolni, wymawiać mogą członka od niestawienia się na zgromadzenie Rady.

Artykuł 14.

Skoro zaś członek Rady Woiewódzkiej niestawienia się swego na dwóch posiedzeniach, ani chorobą ani uwolnieniem od Prezesa Rady nie udowodni, Rada Woiewódzka Członka takowego z grona Radców wymaze, innego obywatela z Powiatu właściwego lub okręgu gminnego podług artykułu 12. wybierze, do urzędowania na miejsce wyznaczone wezwie, i o zmianie zaszłéy tak Senat przez Kommissyą Spraw Wewnętrznych i Policji, iako i obywatele Woiewództwa przez Dzienniki uwiadomi. Wymazany tym sposobem Radca, przez trzy następujące lata, trzei prawo do wszelkiego urzędowania publicznego.

Artykuł 15.

Komplet Rady Woiewódzkiéy co do układania i oczyszczania listy kandydatów na urzędy, wyborów i układania ksiąg obywatelskich stanowi się, z połowy całego składu i jednego nadto członka; do innych przedmiotów komplet z siedmiu jest dostateczny.

Artykuł 16.

Dziennik posiedzeń Rady obejmujący wszelkie iéy czynności i obrady, przez członki przytomne, przy każdéy sessyi podpisanym być winien. Prócz takowego Dziennika posiedzeń, utrzymywać będzie Sekretarz Radzie obywatelskiéy dodany, drugi Dziennik podawczy dla zapisywania wszystkich podań, do rozwiązania téżé Rady należących.

Artykuł 17.

Po ukończoném każdym posiedzeniu, Rada obywatelska z swych czynności i obrad rapport dokładny Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi przesyłać będzie.

Rapport ten i wszelkie z Rady Woiewódzkiéy wychodzące expedyce lub pisma, przez wszystkie członki przytomne podpisywane być mają.

Artykuł 18.

Akta wszystkie Rady Woiewódzkiéy w archiwum Kommissyi Woiewódzkiéy za rewersem archiwisty składane być mają.

Artykuł 19.

Na żądanie Rady Woiewódzkiéy obowiązkiem będzie Prezesa Kommissyi Woiewódzkiéy wyznaczyć dla niéy przyzwoite umieszczenie do odprawiania posiedzeń i dostarczyć iéy materiały piśmienne.

Artykuł 20.

Dopełnienie niniejszego urzędzenia, które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyiney dnia 15. Maja 1816 r.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policji

(podpisano) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem

Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Dzień ogłoszenia d. 7. Listopada 1817. roku.

w Imieniu Najjaśnieyszego
A L E X A N D R A I.
Cesarza Wszech Rosseyi
Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Maiąc sobie przez Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Policji wniesioną wątpliwość, czy Urzędnicy i Officyaliści teraz w służbie publiczney będący, są obowiązani podawać się do spisu Kandydatów na Urzędy Administracyjne i Sądowe, postanowiliśmy i stanowimy: iż Urzędnicy i Officyaliści Administracyini i Sądowi, teraz w służbie publiczney zostający, i dopóty dopóki w nięj zostawać będą, mają być tym samem uważani iako będący na liście Kandydatów do Urzędów Administracyjnych i Sądowych.

Wykonanie niniejszhey Uchwały Naszey która w Dzienniku Praw umieszczoną byćdź ma, Kommissyom Rządowym Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyinhey dnia 21. Października 1817 r.

(podpisano) ZAŁĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi.
(podp.) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem.
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 30. Listopada 1817 roku.

W Imieniu Najjaśnieyszego
ALEXANDRA I.

Cesarza Wszech Rossyi,
Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Rozwiązując wniesioną przez Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi wątpliwość, czyli Urzędnicy publiczni mogą byćdź wybierani na Członków Rad Woiewódzkich, po wysłuchaniu zdań ogólnego zebrania Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Niemogą byćdź obrani na Członków Rad Woiewódzkich, obywatele do płatnych użyci Urzędów, które stałe i ciągle za sobą pociągają obowiązki.

a w szczególności: Urzędnicy Sądowi, Administracyjni, Skarbowi i Woyskowi, wyiawszy Sędziów Pokoju.

Artykuł 2.

Ogłoszenie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 1. Listopada 1817 r.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policji.
(podpisano) T. Mostowski.

Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady
(podpisano) Kossecki
Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 30. Listopada 1817 roku.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Rozwiązując wątpliwości któreby z zastosowania praw polskich w przypadkach uznawania stanu szlacheństwa wyniknąć mogły, po wysłuchaniu zdań ogólnego zgromadzenia Naszey Rady Stanu, postanowiliśmy i stano-
wiemy:

Artykuł i.

Dawne prawo polskie, pod nazwiskiem Jus Scartabellatus i konstytucyę 1775 roku, obowiązek kupna dóbr na nowo uszlachconych wkładającą uchylamy, i wszystkie osoby uszlachcone w tym czasie, w którym pomienione prawa miały jeszcze moc obowiązującą, od warunków ich, ni-

Tom IV. Do Nr 16.

nieyszym postanowieniem na zawsze uwalniamy.

Artykuł 2.

Senat przy uznawaniu stanu szlacheckiego, do przepisu w artykule pierwszym, stosować się będzie.

Wykonanie niniejszego postanowienia które w Dzienniku Praw ma być umieszczone, Senatowi Królestwa Polskiego polecamy.

Dan w Moskwie dnia $\frac{16}{23}$ Października 1817 r.

(podpisano) ALEXANDRE

przez Cesarza i Króla

(L. S.) Minister Sekretarz Stanu

(podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem

Minister Sekretarz Stanu

(podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady

(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem

Minister Sprawiedliwości

W. Sobolewski

Sekretarz Generalny

J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 13. Grudnia 1817 roku

w Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I

Cesarza Wszech Rossyi

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Zważywszy trudności iakich niektórzy Pensyonaryusze emerytalni, reformowi i retretowi, z różnych przyczyn czyli to czasowie lub też ciągle w Rossyi mieszkać zniewoleni w uzyskaniu oznaczonej Im pensyi z Skarbu Królestwa Polskiego z powodu niektórych przepisów ogólnego

Naszego postanowienia z dnia 24. Lutego r. z. Dziennikiem Praw obiętego doświadczyćby mogli; chcąc więc osobom krajowi polskiemu zasłużonym a w Rosyi zamieszkałym ułatwić odbieranie wyznaczonéj im płacy emerytalnéj, na przełożenie Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu postanowiliśmy i ustanowiliśmy: aby wszyscy emeryci i inni tytułów pensyonariusze płacę etatową z Skarbu Królestwa Polskiego oznaczoną sobie mający, chociaż zamieszkali w Rosyi należną im pensyą za złożeniem świadectw życia przez władze Rosyjskie Powiatowe lub Guberskie urzędownie wydanych, po dopełnieniu innych prawem przepisanych formalności z kass Królestwa Polskiego odbierali.

Wykonanie postanowienia tego Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skar-

bu oraz umnieyszenie tegoż w Dzienniku Praw polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyinéj dnia 11. Miesiąca Listopada 1817. roku.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Zastępca Ministra Przychodów i Skarbu
(podpisano) *Badeni.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 16. Grudnia 1817 roku.

Wypis z Protokołu Sekretariatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski

etc. etc. etc.

Zapatrzywszy się na postanowienie Nasze z dnia $\frac{5}{17}$ Czerwca 1817 roku względem uszlachcenia, i zważywszy iż przepis artykułu 8. rzeczonego postanowienia, ażeby Patenta na Szlachectwo wydawane, w Dzienniku

Praw umieszczone zostały, nie exystował za Rządu Xięstwa Warszawskiego; chcąc przeto uchylić wątpliwości wyniknąć mogące względem prawa osób, za tegoż rządu uszlachconych, i zabezpieczyć im udowodnienie ich szlachectwa,

postanowiliśmy i stanowiemy.

Artykuł 1.

Wszystkie osoby uszlachcone w iakiéy bądź epoce przez Najjaśniejszego Króla Imci Saskiego w Xięstwie Warszawskiém, są uznane za Szlachtę Naszego Królestwa Polskiego, i upoważnione do mianowania się za takową we wszelkich swoich działaniach tak publicznych iak prywatnych, niemniéy do używania herbów, iakie

im w patentach szlachectwa nadane zostały.

Artykuł 2.

Gdy okoliczności kraïowe niedozwołyły wydać formalnych Patentów szlachectwa niektórym osobom, zaszczytem tym udarowanym: przeto osoby takowe mające są podać do Deputyi złożony z Senatorów w artykule 19 Postanowienia Naszego z dnia $\frac{5}{17}$ Czerwca 1817 względem uszlachcenia wspomnionéy, rysy herbów iakieby życzyli sobie otrzymać, które po rozważeniu onych przez wyż wymienioną Kommissyą za pośrednictwem Namiestnika Naszego, do potwierdzenia Nam przedstawione zostaną.

Ogłoszenie niniejszego postano-

wienia Naszego, które w Dzienniku Praw umieszczone bydz ma, Rządowéy Kommissyi Sprawiedliwości polecamy.

Dán w Moskwie dnia $\frac{10}{31}$ Paździer-
nika 1817.

(podpisano) ALEXANDRE

przez Cesarza i Króla

Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
Minister Sekretarz Stanu
(podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem.
Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady,
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości.
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 17. Grudnia 1817 roku.

W Imieniu Najjaśniejszego
A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi,
Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Ułatwiwszy Postanowieniem Naszem z dnia 26 Listopada 1816 roku mieszkańcom miasta stołecznego Warszawy wystawienie domów murowanych przy ulicach pryncypalnych, a chcąc również dopomódz mieszkańcom przy ulicach odleglejszych possessye swoje mającym, w wystawieniu domków murowanych na miejscu dworzków drewnianych, na przełożenie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Na wsparcie nowo - budujących

się po odleglejszych ulicach miasta Stołecznego Warszawy, przeznaczamy:

1. Kapitał własny miasta Stołecznego Warszawy wynoszący sumę złotych polskich sto ośmdziesiąt tysięcy, dawniemy na dobrach ziemskich hypotekowany, a w roku bieżącym kassie ekonomiczney Urzędu Muncypalnego zwrócony.
2. Szósty procent na uzbieranie żelaznego funduszu artykułem 9. postanowienia z dnia 26. Listopada 1816 roku na rzecz Miasta Stołecznego Warszawy przeznaczony.
3. Prowizyą od udzielonego wsparcia opłacać się winną.

Artykuł 2.

Fundusze powyższe podzielone będą na akcye, zwłaszcza:

a. na akcye całe po zł. pol. 10,000

b. na akcyę $\frac{3}{4}$	7,500
c. na akcyę $\frac{1}{2}$	5000
d. na akcyę $\frac{1}{4}$	2,500

Summa niewynosząca najmniéj $\frac{1}{4}$ akcyi, w kassie do następnego roku zatrzymaną będzie.

Akcyę nowo buduiącym wydane będą na lat dwadzieścia i pięć po sobie następujących z opłatą po czterech od sta na zwrot kapitału i dwa procent na uzbieranie tak zwanego żelaznego funduszu.

Artykuł 3.

Każdy posiadający akcyę gdy zapłaci regularnie przez lat dwadzieścia i pięć wyżéj oznaczony procent tém samém umorzył akcyę i obowiązok płacenia nadal prowizyi ustaie.

Artykuł 4.

Przeciąg powyższy czasu do za-

płacenia prowizyi oznaczony, rachowany bydź ma od roku w którym akcyę wydaną została, i to bez różnicy, czy wsparcie na początku lub w środku albo w końcu roku wypłaconém było.

Artykuł 5.

Akcyę wydane będą tym tylko nowobuduiącym, którzy wystawić zamierzają domy niemniéj iak zł. pol. 10,000, i nie więcéj iak zł. pol. 30,000 kosztować mające, i stosować się zechcą do rysunków i planów normalnych tym końcem sporządzić się miających.

Artykuł 6.

Każdy nowobuduiący chcąc uzyskać wsparcie do dnia 1. Kwietnia każdego roku, winien będzie przedstawić urzędowi Muncypalnemu plan i anszlag kosztów domu przez siebie murować się mającego. Urząd zaś

Municypalny, przełoży na początku Kwietnia każdego roku przedstawione sobie plany i anszagi Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji do potwierdzenia.

Artykuł 7.

Gdy potwierdzenie nastąpi, urząd Municypalny przypuści ubiegających się do uzyskania wsparcia w porządku w jakim plany podane zostały i w miarę będącego do dyspozycji funduszu.

Artykuł 8.

Celem zabezpieczenia regularnej zapłaty prowizyi, nowobudujący chcący uzyskać cały lub $\frac{5}{8}$ akcyi, winien będzie udowodnić, iż dom przez siebie murować się mianym, nie licząc w to wartości placu i zabudowań niemieszkalnych, najmniej trzy razy tyle ile akcyje żądane wynoszą ma wartości; ci zaś którzy do pół, lub

iedną czwartą akcyi konkurują, udowodnić obowiązani będą, iż dom przez nich wystawic się mianym czterzy razy tyle i więcej kosztować będzie.

Artykuł 9.

Wyplata pożyczki uskutecznią będzie w dwóch ratach: pierwsza po nastąpieniu potwierdzeniu planu i anszagu, i złożeniu wyżej wymienionego bezpieczeństwa, druga po wyprowadzeniu dachu.

Artykuł 10.

Urząd Municypalny z przychodu i wydatku udzielonego na wsparcie nowo-budujących funduszu, oddzielny rachunek utrzymywać, i takowy co rok w potrzebne dowody opatrzone, przedstawiać będzie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji.

Artykuł 11.

Uskutecznienie i ogłoszenie niniejszego postanowienia, tudzież umieszczenie, onegoż w Dzienniku Praw, Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji polecamy.

Działo się w Warszawie na Posiedzeniu Rady Administracyiney dnia 25. Listopada 1817.

(podpisano) ZAIĄCZEK

Minister Spraw Wewnętrznych i Policji
(podpisano) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem.
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 28. Grudnia 1817 roku.

w Imieniu Najjaśniejszego
A L E X A N D R A I.
Cesarza Wszech Rossyi,
Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Gdy dekret Jego Cesarsko Królewskiéy Mości z dnia ⁹/₁₈ Marca r.b względem układu o dziesięciny wytyczne wskazuje za zasadę do téy czynności rejestra, które strony z lat sześciu składać powinny dla wynalezienia z nich średniego dochodu; w zamiarze przeto przywiedzenia do skutku powyższego rozporządzenia, a oraz zapobieżenia uszczupleniu dochodu mającego bydz nadal stałym kościółów funduszem, na przełożenie Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego postanowiliśmy i stanowimy:

Kommissarze Delegowani do za-
Tom IV. Do. Nru 16. 4

wierania Kompozyt o dziesięciny stosownie do wyż zacytowanego dekretu Najjaśniejszego Pana, mocni są gdzieby tego uznali potrzebę przyjmować od stron przysięgę na rzetelność składać się mających regestrów

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być umieszczone Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego polecany

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 25. Listopada 1817 r.

(podpisano) ZAIĄCZEK
Minister Wyznań i Oświecenia

(podpisano) S. Potocki.

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Nypisem

Minister Sprawiedliwości

W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny

J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 29. Grudnia 1817 roku.

w Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi
Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Maiąc sobie doniesioném: iż w wielu miejscach Wóyci Gmin poważyli się bądź przez złą chęć, bądź dla własnego interessu, w brew prawu ukrywać i nie dostawiać powołanych do spisu rekrutów zwłaszcza takich, którzy niezawodnie za zdatnych uznaniemiby zostali, dostawiając na ich miejsce zupełnie niezdatnych kalików, lub których prawo wyłącza, postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1.

Każdy Wóyt Gminy któremu ad-

ministracyinie dowiedzioném zostanie: iż ukrył, przechował, lub nie dostawił powołanego spisowego, utracą swój urząd.

Artykuł 2.

Każda Kommissya Woiewódzka w mieysce tym sposobem usuniętego Wóyty Gminy postanowi innego do sprawowania tego urzędu zdatnego, który kosztem usuniętego Wóyty Gminy utrzymywanym i płaconym być ma.

Artykuł 3.

Tam gdzieby nie sam Wóyt ale i członki Gminy okazali się być winni tego przestępstwa; wyznaczony na Wóyta Gminy, kosztem całej Gminy utrzymywanym i płaconym być ma.

Artykuł 4.

Koszta utrzymywania i ilość płacy, oznaczy Kommissya Woiewódzka

stosownie do obszerności Gminy i ię położenia.

Artykuł 5.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone i do powszechnéj wiadomości podane być ma, Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyinéj dnia 29. Listopada 1817 r.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policji
(podpisano) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady:
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 29. Grudnia roku 1817

w Imieniu Najjaśniejszego
A L E X A N D R A I.
 Cesarza Wszech Rossyi
 Króla Polskiego etc etc etc.
Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Mając wzgląd na niedostatek iednostaynych urzędzeń szpitalów, a chcąc wszelkim w szczególności szpitalom chorych, ubogich, dzieci, sierot i podrzutków zapewnić troskliwą opiekę i baczny dozór, a tym samym ustalić porządek, polepszenie ich stanu, tudzież zabezpieczyć fundusze na utrzymanie tego rodzaju iustytutów przeznaczone, postanowiliśmy i stanowimy: Radę ogólną dozorcą wszelkiego rodzaju szpitalów, która zostając pod zwierzchnictwem Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnę-

trznych i Policyi, i działając co do spraw szpitalnych w iéy imieniu, trudnić się będzie wszystkimi czynnościami wspomnionych instytutów, i mieć nad nimi bezpośr dni ogólny dozór i opiekę; tużież Rady dozorcze szczególne szpitalów przy Kommissyach Woiewódzkich dla ułatwienia administracyi szpitalów po Woiewództwach.

R O Z D Z I A Ł I.

Skład i obowiązki Rady ogól-
 néy dozorczy szpitalów.

Artykuł 1.

Rada ogólna dozorcza szpitalów składać się będzie:

1. Z Rady Stanu Dyrektora Jeneralnego Policyi i Pocht, prezydującego w Radzie.
2. Z Vice Prezesa Kommissyi Woiewództwa Mazowieckiego.

3. Z zastępcy Prezydenta miasta stołecznego Warszawy.
4. Z Duchownego przez Kommissyą Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wskazanego.
5. Z dwóch obywateli znacznięszych, znanych z dobroczynnych i gorliwych usług dla ludzkości.
6. Z trzech Assessorów z których jeden pełnić będzie obowiązki Sekretarza, drugi Assessor prawny, trzeci Assessor Doktor Medycyny.

Artykuł 2.

Członków Rady ogólnej dozorczej i assessorów mianujemy na przedstawienie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji. Członków Rad dozorczych szczególnych szpitalów, mianuje Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji, na

przedstawienie właściwych Kommissyów Wojewódzkich.

Artykuł 3.

Rada ogólna dozorcza szpitalów odbywać będzie obowiązki bezpłatnie. Komplet stanowi trzech członków; naradza się wspólnie we wszelkich okolicznościach szpitalów. Nierówność zdań prezydujący rozwiązuje. W nieprzytomności prezydującego zastępuje go w czasie posiedzeń członek Rady, pierwszy z kolei. Rozporządzenia zaś wychodzą z podpisem Rady Stanu Dyrektora Jeneralnego lub jego zastępcy w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji.

Artykuł 4.

Rada ogólna dozorcza niema oddzielnego bióra, zgromadza się raz w tydzień w biurze Kommissyi Rządowej.

wéy Spraw Wewnętrznych i Policji, i w Dyrekcyi Policji i Poczty swoje posiedzenia odbywa; wzywa do pomocy bezpłatnie pracujących w Kancelaryi Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji.

Artykuł 5.

Urządzenia Rady ogólnej dozorczej co do spraw szpitalów wykonywane będą przez Kommissyę Wojewódzką, przy których według postanowienia przepisującego organizacyą Władz Administracyjnych jest szczególny dozór i opieka nad tego rodzaju instytucjami w Województwach, wyciąwszy szpitale Gminne w mieście stołeczném Warszawie, które stosownie do artykułu 6. postanowienia Naszego z dnia 10. Lutego r. z. Urząd Muncypalny organizującego, zależą w administracyi od urzędu muncypalnego. Ten więc urząd co do szpi-

talów miasta wykonywać będzie urządzenia Rady ogólnej dozorczej.

Artykuł 6.

Z powodu, że w mieście stołeczném Warszawie znajduje się znaczniejsza liczba szpitalów głównych, które w urządzeniu i zabezpieczeniu funduszków stają się przedmiotem wielu zatrudnień, dla ułatwienia więc takowych, zapewnienia dostatecznego w tym względzie dozoru i sprawnienia pośpiechu w wykonaniu czynności w rzeczach szpitalów w Warszawie będących; Rada ogólna dozorcza szpitalów powierza członkom swego składu dozór szpitalów głównych w Warszawie w szczególności. Mający dozór obowiązani są wglądać w szczegóły administracyi miejscowej szpitalów i ich funduszków, nie mogą jednak bez upoważnienia do tego za-

dnych zmian czynić ani rozporządzeń w szpitalach wydawać; powinni tylko z swoich spostrzeżeń zdawać sprawę Radzie ogólnej dozorczej szpitalów.

Artykuł 7.

Rada ogólna dozorcza szpitalów nominuje przełożonych świeckich w szpitalach głównych, niemniej lekarzy i chirurgów na przedstawienie Kommissyów Wojewódzkich. Co się tyczy przeznaczenia Sióstr miłosierdzia do obowiązków lub na Przełożone, tudzież Przełożonych duchownych w szpitalach sióstr i braci miłosierdzia, postanowienia w téj mierze zależeć będą od tych samych Władz duchownych, od których dotąd zależały; obowiązane są wszelako wspomniane władze uwiadomić zawsze poprzedniczo zwierzchność szpitalną o każdym

nowém ustanowieniu i zmianie Przełożonych.

Artykuł 8.

Siostry i Bracia zgromadzenia miłosierdzia i przełożeni w ich szpitalach, których szanowném iest powołaniem ratować i wspierać cierpiącą ludzkość, mieć będą iak dotąd bezpośrednią pieczę nad chorem, i tym z cierpliwością, słodyczą i poświęceniem chrześciańskiem instytucyi swéj właściwém, pomoc i usługę, przy porządku i ochędostwie przepisaniem, nieść są obowiązane, dla czego wszelkie przepisy w rzeczach szpitalnych dane sobie od wyższej zwierzchności ściśle wykonywać mają.

Artykuł 9.

Rada ogólna dozorcza szpitalów mając powierzony sobie bezpośredni dozór nad wszelkiego rodzaju szpita-

lami chorych, ubogich, dzieci, sierot i podrzutków znajdującemi się w miastach i po Województwach, rozporządza i stanowi to wszystko, co się tycze rzeczonych instytutów, zarządza funduszami szpitalnemi, dobrami do tychże funduszków należącemi, stanowi względem zaprowadzenia urzędzeń tyczących się dogodnego i użytecznego administrowania dóbr instytutowych, wypuszczania tychże w dzierżawę czasową lub wieczystą, ściągania wszelkich opłat i należności; ma pieczę nad zapewnieniem na rzecz właściwych instytutów wszelkich zapisów i darowizn dla tychże uczynionych; rozporządza co do podnoszenia kapitałów szpitalnych w razie potrzeby użycia ich na dobro szpitali, w czém wszystkiém działa za poprzedniczym postanowieniem Władzy najwyższej Rządowej, stosując

się do przepisów praw i urzędzeń w téj mierze przyjętych.

Artykuł 10.

Fundusze należące do wszelkich szpitali nie mogą być pod żadnym pozorem na inny cel użyte, służyć jedynie powinny według pierwotnego swego przeznaczenia na utrzymywanie szpitali właściwych i polepszenie ich stanu.

Artykuł 11.

Rada ogólna dozorcza szpitalów stanowi ostatecznie względem zaprowadzenia do szpitalów etatów, które w każdym szpitalu główniejszym zaprowadzone być mają, przepisów co do utrzymywania i zdawania rachunków, urzędzeń tyczących się prowadzenia wewnętrznego i zewnętrznego gospodarstwa, przyjmowania i mieszczona w szpitalach chorych,

dzieci, sierot i podrzutków, sposobu wychowywania tychże, zapewnienia im opieki do pełnoletności; instrukcyi dla przełożonych w szpitalach, dla lekarzy, chirurgów, odbywania rewizyi szpitali głównych, urządzeń policyjnego porządku, a to według zasad w oddzielnych przepisach obiętych, które przez Radę ogólną dozorcą szpitalów pod zatwierdzeniem Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi wydane zostaną.

Artykuł 12.

Do Rady ogólnej dozorczej szpitalów należą za porozumieniem się z wydziałem akademickim lekarskim rozporządzenia dotyczące się użycia w szpitalach Warszawskich uczniów szkoły lekarskiej, usposobionych do praktyki leczenia, którzyby bezpłatnie, lub za szczupłym wynagrodzeniem

niem obowiązani byli pomagać lekarzom i chirurgom szpitalnym w czynnościach lekarskich i chirurgicznych w czasie wizyt odbywanych u chorych w szpitalach.

Artykuł 13.

Mając na uwadze dogodności w położeniu szpitalów, tak z względu czystości, iako też niestęśnionego powietrza, tudzież innych niewygód, które szkodliwy wpływ mieć mogą, na zdrowie ludzkie, Rada ogólna dozorcza szpitalów, mocna iest za poprzeczeniem upoważnieniem w téj mierze władzy najwyższej Rządowéj, przedsięwziąć środki, gdy tego uzna potrzebę, przeniesienia szpitalów w inne stosowniejsze miejsce, lub połączenia z innemi szpitalami, przeznaczając na uskutecznienie zamiaru fundusze właściwego szpitala.

Artykuł 14.

W końcu każdego roku Rada ogólna dozorcza szpitalów o wszystkich swych czynnościach w rzeczach szpitalowych składa ogólny rapport Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji, który do wiadomości publicznej podany będzie.

ROZDZIAŁ II.

Skład i obowiązki Rad dozorczych szczególnych szpitalów przy Kommissyach Woiewódzkich.

Artykuł 15.

Rady dozorcze szczególne szpitalów ustanowione przy Kommissyach Woiewódzkich, a które przez też Kommissye urządzone być mają, składać się będą:

1. Z Kommissarza wydziału poli-

oyi, iako Kuratora, który obowiązany jest szczególnie czuwać nad dobrem szpitalów i ich funduszów, i mieć nad niemi ciągłą pieczę.

2. Z Ławnika w mieście stołeczném Warszawie, w innych zaś miastach z Prezydenta lub Burmistrza.
3. Z Duchownego, którym w mieście Warszawie będzie Wizytator XX. Missyonarzy lub Przełożony szpitala Dzieciątka Jezus.
4. Z Assessora prawnego.
5. Z Fizyka Woiewódzkiego.
6. Z trzech znaczniejszych obywateli z miasta przez Kommissyą Woiewódzką wskazanych.

Artykuł 16.

Rady dozorcze szczególne nie ma-

ią oddzielnych biur, posiedzenia swoje odbywać będą w biurach Kommissyów Woiewódzkich zostając pod ich zwierzchnictwem i od nich we wszystkiem zależąc, pełnić będą obowiązki bezpłatnie i działać w sprawach szpitalów w imieniu właściwych Kommissyów Woiewódzkich, według rozporządzenia tychże Kommissyi.

Artykuł 17.

Rady dozorcze szczególne we wszystkich czynnościach administracyi szpitalów dotyczących, stosować się mają do zasad w oddzielnych przepisach obiętych, które Kommissyom Woiewódzkim przez Radę ogólną dozorcą szpitalów wskazane będą, iako też do tych które w téj mierze dawniэй już w części wskazane są i przez nowe urządzenia zmienione nie zostały.

Artykuł 18.

Administracya miejscowa szpitalów parafialnych dla ubogich w miasteczkach i po wsiach jest przy Woytach Gmin, Burmistrzach i Proboszczach. Wóyci i Burmistrze są z prawa Kuratorami szpitalów parafialnych dla ubogich, obowiązani ciągle mieć staranie o szpitalach i ich funduszach.

Artykuł 19.

Ponieważ w miastach i wsiach gminy i parafie właściwe obowiązane są obmyślać fundusze na utrzymywanie swoich ubogich niezdolnych do pracy, przeto do nich także należy przy pomocy administracyi miejscowych szpitalów, obmyślenie sposobów użycia do stosownych zatrudnień w gminach i parafiach tych ubogich, którzy zdolni okażą się do pracy, tudzież środków ich dozoru.

Artykuł 20.

W każdym szpitalu parafialnym ma być utrzymywano tyle tylko ubogich niezdolnych zupełnie do pracy dla podeszłego wieku, kalestwa lub niedołężności, na wiele jest oznaczony fundusz, ubodzy mogący pracować i być użyci do zatrudnień, miejsca tam pod żadnym pozorem mieć nie mogą.

Ubodzy umieszczeni w szpitalach parafialnych powinni być rodem z tego miasta lub gminy w których się szpital parafialny znajduje, nie mniéj ci którzy przybywszy z obcego kraju lat kilka w jednym mieście lub gminie lub parafii przebywali, zostając tam w usługach lub trudniąc się godziwym zarobkiem, albo którzy z tych miast lub gmin przyjąwszy jakikolwiek rodzaj służby publicznej po starganiu sił, do tychże miast i

parafii jako ubodzy niezdolni do pracy powrócili, nakoniec przechodni, chorzy, lub nieszczęśliwi.

Artykuł 21.

Posługujący przy kościołach zwani dziady i baby, winni być z funduszów kościelnych utrzymywani, i nie mają prawa do funduszu szpitalnego na ubogich przeznaczonego, dopóki są zdolni do pracy i zająć usługą przy kościołach.

Artykuł 22

Przeznaczeni tylko ubodzy od administracyi miejscowych szpitalnych mieć będą prawo zbierania jałmużny na szpitale swoich parafii, wszelkie inne kwestowania przez żebraków w miastach, i po wsiach ma być surowo zabronione i karane.

Artykuł 23.

Gdy urządzone i zapewnione zostaną fundusze w każdéj gminie na utrzymywanie szpitalów ubogich, dotąd służące i z tych stosowna liczba ubogich niezdolnych zupełnie do pracy właściwych gmin opatrzona, przedsięwzięty być ma przez policyjne szrodki, dokładny spis ubogich żebraków wszelkiego rodzaju i natychmiast krajowi do właściwych gmin lub parafii z których rodem odesłani, i tam do stosownych zatrudnień użyci, przybyli zaś z obcych krajów, iedynie w celu żebractwa, i ieżeli ciągle od czasu przybycia tém się trudnili, winni być za granicę do kraju z kąd przybyli odprowadzeni.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być umieszczone, Kommissyi Rzą-

dowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyinéy d. 2. Grudnia 1817 r.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi.
(podp.) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. H a n k i e w i c z.

Dzień ogłoszenia dnia 9. Stycznia 1818 roku

w Imieniu Najjaśniejszego
A L E X A N D R A I
 Cesarza Wszech Rossyi
 Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Na przedstawienie Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych Oświecenia Publicznego z d. 22. z. m. Nro 4642 o wskazane prawidła postępowania w sporach między Instytutami publicznymi a Skarbem, w których z równą obroną Prokuratora generalna stawać iest obowiązana, zważywszy oraz że dekret Królewski z dnia 29. Września 1816 r. wydany, miał iedynie na względzie obronę praw Skarbu i Instytutów publicznych przeciw prywatnym, w celu przeto zaradze-

29. Września
11. Października

nia wyż rzeczonéy potrzebie, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

W przypadku zachodzących sporów między Skarbem publicznym a Instytutami, delegowani od Kommissyów Rządowych, których się spór dotyczy, takowy rozpoznać i właściwym Kommissyom przedstawić będą obowiązani.

Artykuł 2.

Zgodna opinia Kommissyy Rządowych w przedstawionych sobie w sposób w artykule poprzednim przepisany sporach, stanowić będzie ostateczną tychże sporów decyzyą.

Artykuł 3.

W przypadku gdyby opinie Kommissyów odmienne były w téy mierze, natenczas rzecz do ostatecznéy Naszéy

w Radzie decyzji przedstawioną być ma.

Wykonanie niniejszemy Naszemy uchwały która w Dzienniku Praw umieszczoną być ma, wszystkim Kommissyom Rządowym i Prokuratorowi generalnemu polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyjnej d. 2. Grudnia 1817. r.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Wyznań i Oświecenia
(podpisano) S. Potocki.

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podp.) Kossecki.

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Generalny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 9. Stycznia 1818 roku.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski.
etc. etc. etc.

Zważywszy, iż zwyczajny komplet sześciu Senatorów do składu Sądu Najwyższego artykułami 41. i 42. Statutu organicznego o Senacie przepisany, nie jest dostatecznym, i że przeto wymiar sprawiedliwości rzeczonemu Sądowi powierzony, mógłby doznawać przerwy nader dobru

wiernych Naszych poddanych szkolidwéy:

Chcąc z tych powodów nadać ważnym téy Naywyższéy Sądowéy Magistratury działaniom stałszy i iednostaynieyszy kierunek, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Do zwyczajnego kompletu Senatorów w Sądzie Naywyższym, dodani będą stały Prezes i ieden Członek do utrzymywania ciągle Sentencyonarza. Obudwóch My mianować będziemy, wybierając pierwszego z pomiędzy Senatorów Woiewodów, drugiego z pomiędzy Senatorów Kasztelanów.

Artykuł 2.

Senatorowie wspomnieni do wszystkich kompletów należeć, i w mie-

seu posiedzeń Sądu ciągle przemieszukiwać powinni.

Artykuł 3.

Obowiązkiem Prezesa będzie we wszystkich kompletach Sądu Naywyższego przewodniczyć, wyiawszy przypadki w których Prezydencya Ministrowi Sprawiedliwości iest zastrzeżoną. Prezes również baczyć będzie na ścisłe i zupełne wykonywanie urzędzeń, tyczących się organizacyi sądowéy, na porządek Izby i zachowywanie karności między obrońcami, i osobami składającymi kancelaryą sądową.

Senator Kasztelan utrzymujący Sentencyonarz, oprócz dopełnienia obowiązku samém przeznaczeniem swém wskazanego, pomagać będzie Prezesowi w wszelkich jego czynnościach.

Artykuł 4.

Attrybucye i obowiązki tak Prezesa iak i Senatora Kasztelana Sentencyonarz utrzymującego, ściśléy przepisze Namiestnik Nasz w oddzielnéy uchwale, po poprzedniczym w téy mierze zasięgnięciu zdania ogólnego zgromadzenia Rady Stanu.

Artykuł 5.

Senator Woiewoda Prezes pobierać będzie rocznéy pensyi złotych polskich ośmnaście tysięcy, a Senator Kasztelan utrzymujący Sentencyonarz, pobierać będzie rocznéy pensyi złotych polskich dwanaście tysięcy.

Artykuł 6.

Wykonanie niniejszego postanowienia które w Dzienniku Praw umie-

umieszczoném będzie, polecamy Komisji Sprawiedliwości.

Dan w Moskwie dnia $\frac{18}{25}$ Listopada 1817 r.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla.

(L. S.) Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem

Minister Sekretarz Stanu
(podp.) Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Wypisem

Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 9. Stycznia 1818 roku.

Tom IV. Do Nru 16.

w Imieniu Najjaśniejszego
A L E X A N D R A I.
 Cesarza Wszech Rossyi,
 Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Gdy przez postanowienie Nasze z dnia 26. Marca r. b wykonanie artykułu 17. uchwały z dnia 14 Grudnia 1816 roku, obowiązujące wszelkie kassy do składania Izbie Obrachunkowéj kwartalnych rachunków do dnia 1. Stycznia 1818 roku odroczyliśmy, a to iedynie aby dać czas Urzędnikom kassowym usposobienia się do dokładnego i regularnego nadal składania tychże rachunków, zważając, iż dobro służby publicznej, wymaga, aby z zbliżającym

się rokiem etatowym 1818 artykuł 17 postanowienia z d. 14. Grudnia 1816 w całej swéj mocy do skutku był przywiedziony, na wspólne Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, z Izłą Obrachunkową przedstawienie, postanowiliśmy i stanowimy:

T Y T U Ł I.

O terminach do składania rachunków kwartalnych.

Artykuł 1.

Artykuł 17. postanowienia Naszego z dnia 14 Grudnia 1816 r. przepisujący składanie przez wszystkie kassy rachunków kwartalnych, od dnia 1. Stycznia 1818 r. do ścisłego wykonania podanym być ma.

Artykuł 2.

Czynności wszystkich kass zamy-

kane będą z końcem każdego kwartału, to jest:

z dniem 31. Marca.

— 30. Czerwca.

— 30. Września.

— 31. Grudnia.

po czém każda kassa natychmiast do ułożenia rachunku z upłynionego kwartału przystąpi.

Chcąc iednak aby superaty kass niższych, w księgach kass głównych w tym samym miesiącu z którego pochodzą zapisane były, i aby wydatki decursive opłacane również w rachunku kwartalnym za ten czas, za który są zaspokoione umieszczone bydz mogły, stanowiemy: iż kassy główne Woiewódzkie poborów i wypłat swe czynności piętnastu dniami, zaś kassa generalna poborów i wypłat, miesiącem późniéy zamykać, i tak swe rachunki układać mają.

Artykuł 3.

Wygotowane przez kassy rachunki poświadczone przez władze bliższy nad niemi dozór mające, wraz z protokółami pierwszéy rewizyi będą odesłane Izbie Obrachunkowéy.

A. przed końcem 1. miesiąca po upłynionym kwartale

1	Rachunki kass obwodowych
2	— — mieyskich i Lombardu
3	— — szkólnych i kadeckich
4	— — więzień
5	— — instytutów szpitalnych i innych
6	— — urzędów leśnych
7	— — ekonomiy rządowych
8	— — urzędów pocztowych
9	— — urzędów wszystkich sądowych

- 10 Rachunki z funduszu na materiały piśmienne i kosztą biórowe
- 11 — z funduszków na rozmaite przedmioty wydziałom rządowym do dyspozycji oddanych, i innych kass szczególnych.

B. przed końcem 2. miesiąca po upłynionym kwartale.

- 12 Rachunki urzędów celnych
- 13 — — konsumpcyjnych
- 14 — magazynów solnych
- 15 — składów Woiewódzkich stępla
- 16 — składów głównego stępla
- 17 — magazynów Woiewódzkich formularzy

- 18 Rachunki magazynu głównego formularzy
- 19 — kass głównych poborów Woiewódzkich
- 20 — kass głównych wypłat Woiewódzkich
- 21 — kassy głównej pocztowej
- 22 — — — loteryi
- 23 — — — dóbr narodowych
- 24 — — — funduszków edukacyjnych
- 25 — — — mennicy
- 26 — — — górniczney
- 27 — — — towarzystwa ogniowego i tym podobnych kass głównych.

C. przed końcem 3. miesiąca po upłynionym kwartale.

- 28 kassa generalna poborów
- 29 — — — wypłat

Artykuł 4.

Dla zapewnienia regularnego odsyłania rachunków na terminach w artykule 3. wyrażonych i w zamiarze udzielenia władzom bliższym dozorem kass trudniących się potrzebnego czasu do odbycia pierwszej rewizyi przepisanej regulaminem kassowym,

Kassy ad A. przed 15. 1. miesiąca,

Kassy ad B. przed 30. 1. miesiąca,

Kassy ad C. przed 15. 2. miesiąca,
rachunki swe tymże władzom składać są obowiązane.

T Y T U Ł II.

O karach za uchybienie terminów.

Artykuł 5.

Władze nad kassami przełożone nie odebrawszy na terminie w artyku-

le 4. przepisany rachunku, obowiązane są wypłatę pensyi uchybiającego kassjera wstrzymać, i o tém natychmiast Izbie Obrachunkowey donieść.

Artykuł 6.

Kassjer lub rachuiący się spóźniający złożenie rachunku o dni 10. po terminie, traci $\frac{1}{3}$ żołdu miesięcznego, przetrzymuiący dni 20. $\frac{2}{3}$ części, opóźniający dni 30. całomiesięczny żold, który do fundnszu karnego wlanym będzie. Dni iedynaście za dwadzieścia, a dwadzieścia ieden za trzydzieści rachowane w potrąceniu być mają.

Artykuł 7.

Gdyby termin do złożenia rachunku artykułem 4. przepisany więcéy iak o miesiąc przetrzymanym być

niał, w ówczas władza nad kasą przełożona w duchu artykułu 13. Statutu Organicznego Izby Obrachunkowéy, z dnia $\frac{3}{15}$ Października 1816 roku mocna iest wyznaczyć i wysłać Kommissarza do ułożenia zaległego rachunku na koszt winnego i o tem rapport Izbie Obrachunkowéy uczynić.

Artykuł 8.

Dwa razy uchybiający według artykułu poprzedzającego, na doniesienie Izby Obrachunkowéy i w skutek artykułu 13. Statutu Organicznego wyżey wspomnionego, od służby Rządowéy oddalonym będzie.

Artykuł 9.

Władza odebrawszy na terminie przepisany w §. 4. a spóźniwszy odbycie pierwszély rewizyi tak dalece, iż ra-

chunki w terminach artykułem 3. przepisanych nie doydą, Izba Obrachunkowa na Naczelnika Wydziału do którego rewizyi rachunek zalegający należał, rozciągnąć iest mocna kary artykułem 5. 6. 7. i 8. przepisane, i odzyskać one drogą artykułem 14. Statutu Organicznego wskazaną, zostawiając ukaranemu regres proporcjonalny do swych podwładnych.

T Y T U Ł III.

Urządzenia Ogólne.

Artykuł 10.

Gdyby z rewizyi Izby Obrachunkowéy okazała się potrzeba żądać wyjaśnień, takowe przez władzę na terminie przez Izbę Obrachunkową oznaczyć się winnym złożone być muszą. Za spóźnienie lub nieodesłanie tłumaczenia, Izba Obrachunkowa

można jest oznaczyć kary w papierze
stęplowym sto złotych, na raz ieden
nieprzenoszące.

Artykuł 11.

Gdzie rachunki dla odległości
miejsca czyli do 1. rewizyi lub też
do ostatecznego sprawdzenia Izby
Obrachunkowój pocztą odesłane być
muszą; dzień oddania na pocztę ozna-
czony na kopercie, stanowić będzie
dopełnienie lub uchybienie terminu.

Artykuł 12.

Dyspozycye i urządzenia szczegó-
łowe tyczące się ułatwienia sposobów
do wykonania niniejszych przepisów,
Izbie Obrachunkowój i Kommissyi
Rządowój Przychodów i Skarbu w
czém do której należy wydać pole-
camy.

Dopełnienie niniejszego postano-

wienia, które w Dzienniku Praw ma
bydź umieszczone, wszystkim Wła-
dzom Rządowym w czém do której
należy zalecamy.

Działo się w Warszawie na po-
siedzeniu Rady Administracyynéj
dnia 23. Grudnia 1817.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Zastępca Ministra
Przychodów i Skarbu
(podpisano) *Badeni.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem.

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. H a n k i e w i c z.

Dzień ogłoszenia d. 29. Stycznia 1818 roku.

W Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rosyi

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Roztrząsnąwszy żądania nabywców dóbr od Rządu Austryackiego bezpośrednio do Nas podane, oraz Dekreta Królewskie z dnia 8 Listopada 1810 i z dnia 22. Maia 1811 r. tudzież postanowienie Nasze z dnia 17. Sierpnia 1816 zapadłe, postanowiliśmy i stowiemy:

Artykuł 1.

Gdy w Dekrecie Królewskim z

dnia 22. Maia 1811 r. przepisuiącymi
prawidła do ewaluacyi długu z bankocetli na dobrą monetę, a mianowicie na srebrną *courante* lub złoto, za nabyte dobra Skarbowi winnego, wszelki wzgląd ile słusność i sprawiedliwość wymaga i dozwala na interes nabywców w celu dotrzymania im literalnie kondycyi kontraktami zastrzeżonych, jest zachowanym, i gdy nabywcy, po ścisłym rozważeniu wzajemnych warunków kontraktów kupna i sprzedaży, tudzież żądań ich nie mogą się użalać, ani na uciążliwość prawideł tegoż Dekretu, ani też na niedotrzymanie im kontraktów z strony Rządu; przeto przepisy tegoż Dekretu z dnia 22. Maia 1811 r. względem ewaluacyi długów za dobra od nabywców Skarbowi winnych, w całej swoihey mocy utrzymujemy i aby obchowanie nabywców wszystkich, ści-

śle podług rzeczzonego dekretu nastąpi-
ło polecamy.

Artykuł 2.

Lubo nabywcy dóbr nie uiściwszy się Skarbowi z należności od nich winnóy, ani w terminach ustanowionych punktem drugim kontraktu, ani też w terminach Dekretem Królewskim z dnia 8. Listopada 1810 r. i postanowieniem Naszém z dnia 17. Sierpnia r. z. nad kontrakt dozwołonych, zasłużyli już na przyprowadzenie do skutku w całej swojej mocy rygoru punktem 3. kontraktów zawarowanego; wszelako chcąc i w tym ieszcze okazać im dowód łagodności Rządu i ułatwić wypłatę, przeto zachowując w całej swéy mocy artykuł trzeci, czwarty, i piąty postanowienia Naszego z dnia 17. Sierpnia r. z. Dziennikiem Praw ogłoszonego, upoważniamy Kom-
mis-

missyą Rządową Przychodów i Skarbu, do rozdzielenia im na szesć równych rat całkowitego długu, iaki w kapitale wedle przepisów powyżéy w artykule 1. cytowanych, obrachowany, oraz w prowizyi od tegoż kapitału z dniem ostatniem Grudnia r. b. Skarbowi od nich należyc okazać się.

Artykuł 3.

Całkowity dług w kapitale i zaległy po dzień ostatni Grudnia 1817 r. prowizyi, obowiązany iest każdy nabywca w gotowiznie monetą srebrną grubą lub złotem licząc dukat po zł. polsk. 19 stosownie do Dekretu Królewskiego z dnia 22. Maia 1811 zapłacić Skarbowi bez żadnego zawodu, w równych po sobie następnych rocznych sześciu ratach, z których pierwszą na dzień 1. Lipca 1818 a szóstą czyli ostatnią na dzień 1. Lipca 1823

przeznaczamy, wraz z bieżącą prowi-
zyą, która na terminach powyższych
od pozostałego kapitału Skarbowi pła-
coną być ma.

Artykuł 4.

Gdyby którykolwiek z nabywców
dóbr Rządowych nieuiścił się Skarbo-
wi w całkowitości na terminach ar-
tykułem 3. przeznaczonych, Kommis-
sya Rządowa Przychodów i Skarbu
mocna jest rygor punktem 3 kontra-
któw kupna i sprzedaży na nabywców
zawodzących tym sposobem Skarb, i
niedotrzymujących kondycji kontra-
któw zawarowany, w całej swojej
mocy do skutku doprowadzić, a mia-
nowicie bez żadnego sądowego postępo-
wania wprost w drodze Administracyi-
nej nabywcę natychmiast z dóbr ex-
possessyonować i za ogłoszeniem pu-
bliczném iednego tylko terminu licyta-

cyi, dobra nabyte na ryzykò tegoż na-
bywcy przez licytacją sprzedać.

Artykuł 5.

Wykonanie niniejszego postano-
wienia, które w Dzienniku Praw umie-
szczoném być ma, Kommissyi Rządo-
wéy Przychodów i Skarbu polecamy.

Działo się w Warszawie na posie-
dzeniu Rady Administracyinéy dnia 8.
Stycznia 1818 r.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Prezydujący w Kom-
missyi Rządowéy Przychodów
i Skarbu (podp.) *J. Węgleński.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady,
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 13. Lutego 1818 roku.

w Imieniu Najjaśniejszego
A L E X A N D R A I.
 Cesarza Wszech Rossyi
 Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Stosownie do artykułów 59. i 72. Statutu organicznego o reprezentacji narodowój, na mocy wyraźnego upoważnienia Najjaśniejszego Pana pod datą $\frac{1}{2}$ Grudnia r. z. Nam udzielonego, po wysłuchaniu zdania ogólnego zgromadzenia Rady Stanu, następujący do tegoż Statutu organicznego w dniu $\frac{1}{2}$ Marca 1816 r. wydanego, stanowiemy dodatek:

Artykuł 1.

Na wszystkich zgromadzeniach po-

litycznych, gdzieby ieden tylko Kandydat podawał się na urzędy obieralne, Marszałek, lub (ieśliby on sam był Kandydatem) w mieyscu iego pierwszy Assessor, obowiązany iest z urzędu podać drugiego Kandydata, mającego za sobą wszelkie warunki obieralności prawem przepisane.

Artykuł 2.

Jeźliby zaś ten z urzędu podany Kandydat, został obranym, a odmówił przyjęcia urzędu na który go powołano, wtedy Kandydat współubiegający się będzie prawnym iego zastępcą.

Artykuł 3.

Wykonanie i ogłoszenie niniejszego postanowienia, tudzież umie-

szczenie w Dzienniku Praw, w czem do kogo należy polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 10. Stycznia 1818 roku.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policji

(podpisano) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem

Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny.
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 25. Lutego 1818. roku.

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyi,
Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc miasto Kalisz przyprowadzić do lepszego stanu, tudzież podać mieszkańcom sposobność wymurowania domów ku własnej ich wygodzie i ozdobie miasta służących, na przełożenie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji postanowiliśmy i stanowiemy.

Artykuł 1.

Wyplaconą będzie miastu Kaliszowi ze Skarbu publicznego sposobem pożyczki, przez lat dwadzieścia

trzy, co rok summa złotych dziewiędziesiąt tysięcy na wsparcie nowo budujących, a po upłynieniu czasu tego, zwrot zupełny wyliczonych summ według wyrachowania w tabeli tu przyłączonej wyszczególnionego, do Skarbu publicznego nastąpi.

Artykuł 2.

Wyplacone miastu Kaliszowi na ten przedmiot zł. polsk. 50,000 stosownie do postanowienia Naszego daty 23. Sierpnia r. z. Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi potrąci sobie w pierwszemy zaraz racie z summy 90,000 artykułem pierwszym oznaczonej.

Artykuł 3.

Fundusz ten podzielony będzie na akcye, a zwłaszcza:

a. Na akcye całe zł. polsk. 10,000.

b. Na akcye $\frac{3}{4}$	7500.
c. Na akcye $\frac{1}{2}$	5000.
d. Na akcye $\frac{1}{4}$	2500

Artykuł 4.

Akcye nowo-budującym wydane będą na lat 23. po sobie następujących. Odbierający wsparcie w pierwszych trzech latach od pożyczony mu summy żadney nie zapłaci prowizyi, w następnych zaś latach dwudziestu, bez różnicy, czy wsparcie na początku, w środku lub ku końcowi roku udzielonem mu było, płacić będzie do kassy ekonomiczney miasta pięć od sta, i jeden procent na uzbieranie tak zwanego funduszu żelaznego; agdy zapłaci regularnie przez dwadzieścia lat wyżey oznaczoną prowizyą, tem samem pożyczony mu kapitał umorzy, i obowiązek płacenia nadał prowizyi zupełnie ustaie.

Artykuł 5.

Każdy nowo-buduiący w mieście Kaliszu chcąc uzyskać wsparcie, winien będzie przed 1. Kwietnia każdego roku przedstawić przez Urząd Muncypalny Kommissyi Woiewódzkiej, plan i anszlag kosztów domu murować się mającego, które Kommissya Woiewódzka na początku Kwietnia prześle Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji do potwierdzenia.

Artykuł 6.

Gdy potwierdzenie nastąpi, Kommissya Woiewódzka przypuści ubiegających się do uzyskania wsparcia, w porządku w jakim plany podane do zatwierdzenia zostały. Prócz tego uczyniony ieszcze będzie wybór, między ubiegającymi się podług prawideł następnych:

- a. Pierwszeństwo mieć mają pogorzelcy.
- b. Po pogorzelcach chcący przy ulicach pryncypalnych w miejscu drewnianego, wystawić dom murowany lub na tychże zabudować plac pusty.
- c. Po nich chcący to skutecznie po ulicach mniej pryncypalnych.
- d. Nakoniec chcący dom murowany pusty zrobić mieszkalnym, lub na domie murowanym bezpiętrowym wystawić piętro jedno lub więcej.

Artykuł 7.

Celem zabezpieczenia regularnéj wypłaty prowizyi, nowo-buduiący chcący uzyskać całą lub $\frac{3}{4}$ akcyi, winien udowodnić, iż dom murować się mian, nie licząc w to wartości

placu i zabudowań mieszkalnych, najmniej trzy razy tyle ile akcyje żądane wynoszą, ma wartości; ubiegający się zaś do pół lub iednéj czwartéj akcyi, udowodnić obowiązany, iż dom wymurować się mianą, cztery razy tyle lub więcéj wartości mieć będzie.

Artykuł 8.

Wypłata akcyi budującym uskutecznią będzie w dwóch ratach, pierwsza po nastąpionym potwierdzeniu planu i anszłagu tudzież złożeniu wyżéj wymienionego bezpieczeństwa, druga po wyprowadzeniu dachu.

Artykuł 9.

Szósty procent na uzbieranie żelaznego funduszu przeznaczony, przez Kommissyą Woiewódzką co rok z przyzwoitém bezpieczeństwem, będzie

lokowany na rzecz miasta tak żeby po upłynionych dwudziestu trzech latach fundusz stąd i procentów co rok do kapitałów przydawanych urosły, mógł służyć nie przerwaniu na wsparcie budujących.

Artykuł 10.

Kommissya Woiewództwa Kaliskiego z przychodu i wydatku udzielonego funduszu na wsparcie nowobudujących, oddzielny rachunek utrzymywać i takowy co rok w potrzebne dowody opatrzony, przedstawiać będzie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, która po sprawdzeniu Nam go przełoży i ogłosić w pismach publicznych każe.

Artykuł 11.

Uskutecznienie i ogłoszenie niniejszego postanowienia, tudzież umieszczenie onego w Dzienniku Praw

Kommissyom Rządowym Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Przychodów i Skarbu w czem do któręý należy polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyinéy dnia 20. Stycznia 1818 r.

(podpisano) **ZAIĄCZEK.**

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi.
(podp.) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem.
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 2. Marca 1818 roku.

E P O K A I^{szty}E P O K A II^{szty}

Miasto zatém mieć może.

Ma być udzielone wsparcie ze Skarbu
Publicznego dla nowo budujących.Do kapitału
prowizyi ule-
głego rachuię
się i na fun-
dusz żelazny
dla M. wraz
z prowizyami
po 5 od sta w
kapitał wła-
czonemi.
z ł o t e.

Pozostaie się istotnie na debentach.

z Epoki Iszty Do tego przybywa.

Będzie prze-
to w końcu
każdego roku
kapitał.
z ł o t e.

w Roku.	w Gotowych kapitałach. z ł o t e	z Prowi- zyzebra- néy po 5 od sta. złote.	Razem. złote.	się i na fun- dusz żelazny dla M. wraz z prowizyami po 5 od sta w kapitał wła- czonemi. z ł o t e.	w Roku.	Ogółem ka- pitał. złote.	Od tegoż kapitału		w Roku.	Kapitału żela- znego po 1 od sta wraz z prowizyami po 5 od sta. z ł o t e.	Procent po 5 od sta od ogólnego fundu- szu. złote.	Z epoki 2. z kapitału żelaznego po 1 od sta wraz z pro- wizyami po 5 od sta. złote.	Będzie prze- to w końcu każdego roku kapitał. z ł o t e.
							Po 5 od sta dla skarbu iako czysty zwrot. z ł o t e.	Po 1 od sta na fundusz żelazny.					
1817	90000		90000		1840	1980000	90000	18000	1840	287885	14394	18000	320279
1818	90000		90000		1841	1890000	90000	18000	1841		16013	18000	354292
1819	90000		90000		1842	1800000	90000	18000	1842		17713	18000	390005
1820	85500	4500	90000	900	1843	1710000	85500	17100	1843		19498	17100	426603
1821	81000	9000	90000	1845	1844	1620000	81000	16200	1844		21372	16200	464175
1822	76500	13500	90000	2837	1845	1530000	76500	15300	1845		23340	15300	502815
1823	72000	18000	90000	3878	1846	1440000	72000	14400	1846		25407	14400	542622
1824	67500	22500	90000	4971	1847	1350000	67500	13500	1847		27577	13500	583699
1825	63000	27000	90000	6119	1848	1260000	63000	12600	1848		29855	12600	626154
1826	58500	31500	90000	7322	1849	1170000	58500	11700	1849		32247	11700	670101
1827	54000	36000	90000	8990	1850	1080000	54000	10800	1850		34760	10800	715661
1828	49500	40500	90000	10339	1851	990000	49500	9900	1851		37398	9900	762959
1829	45000	45000	90000	11755	1852	900000	45000	9000	1852		40167	9000	812126
1830	40500	49500	90000	13242	1853	810000	40500	8100	1853		43075	8100	863301
1831	36000	54000	90000	14804	1854	720000	36000	7200	1854		46128	7200	916629
1832	31500	58500	90000	16444	1855	630000	31500	6300	1855		49334	6300	972263
1833	27000	63000	90000	18166	1856	540000	27000	5400	1856		52700	5400	1030363
1834	22500	67500	90000	19974	1857	450000	22500	4500	1857		56235	4500	1091098
1835	18000	72000	90000	21872	1858	360000	18000	3600	1858		59946	3600	1154644
1836	13500	76500	90000	23865	1859	270000	13500	2700	1859		63843	2700	1221187
1837	9000	81000	90900	25958	1860	187000	9000	1800	1860		67935	1800	1290922
1838	4500	85500	90000	28155	1861	90000	4500	900	1861		72231	900	1364051
1839		90000	90000	30462									
	1125000	945000	2070000	287885			1125000	225000					

DZIENNIK PRAW

N^{ro}. 17.

Tom czwarty.

Namiestnik Królewski.

Przesyłając Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości w kopiiach wierzytelnych trzy uchwały:

1wsza. Z dnia 31. Grudnia r. 1816 w przedmiocie urządzenia rzemiosł kunsztów i professyy.

2ga. Z d. 11. Stycznia r. b. względem urządzenia kupiectwa.

3cia. Z d. 11. Lutego r. b. urządzająca iarmarki walne w Warszawie.

Polecamy ię aby takowe w Dzienniku Praw umieścić kazała.

Dan w Warszawie dnia. 21. Listopada 1817 r.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady
(podp.) Kossecki.

Zgodno z Oryginałem
W. Sobolewski.

Sekretarz Generalny
J. Hankiewicz.

w Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I.

Cesarza Wszech Rossyi,
Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc przez uporządkowanie rzemiosł, kunsztów, professyi w Królestwie Polskiem, przyłożyć się do ich wzrostu; na przełożenie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowimy:

T Y T U Ł I.

O urzędzie starszych.

1. W miastach, gdzie się znajduie
dziesięciu lub więcej maystrów

iednego rzemiosła, kunsztu lub professyi, maystry ci składać będą zgromadzenie.

2. Zgromadzenie to, co trzy lata, z dniem 1. Stycznia przez właściwego Prezydenta lub Burmistrza zwoływane będzie, w celu obrania iednego starszego i iednego podstarszego.
3. Zgromadzeniu wyborczemu urzędnik municypalny przewodniczy.
4. Nie może być obrany Starszym ani Podstarszym, kto nie iest od lat sześciu maystrem osiadłym.
5. Wybory nastąpią większością kresek, przez każdego głosującego sekretnie dawanych.
6. Wybrani przed Prezydentem lub Burmistrzem miasta złożą przyrzeczenie, iako sumiennie i podług przepisów urząd swój sprawować będą.

7. Urzędowanie Starszych trwa lat trzy, poczem nowe wybory nastąpią; wychodzący na nowo obrani być mogą.

8. Starszym tym urzędnik Municypalny iako Kommissarz będzie przydany.

9. Czynności wszystkie odbywać się mają w imieniu urzędu starszych rzemiosła, kunsztu, professyi.

Urząd ten składa się z Kommissarza municypalnego, z Starszego i Podstarszego.

Wszystkie podania, świadectwa i t. p. urzędu starszych, przez Kommissarza municypalnego i iednego przynajmnię starszego, lub podstarszego mają być podpisywane.

10. Starszy i podstarszy zastępowani będą w potrzebie przez tych maystrów, którzy na zgromadze-

niu wyborczem, naywięcéy kresk za sobą mieli, za wezwaniem przez Kommissarza municypalnego.

11. Urząd starszych mieć będzie swoją pieczęć, która w zachowaniu urzędnika municypalnego zostawać ma.

12. Obowiązkiem urzędu starszych będzie:

1. Ułożyć na teraz listę maystrów wszystkich, uczniów i czeladników miejscowych swojego rzemiosła, kunsztu lub professyi, i podać takową Prezydentowi lub Burmistrzowi do zatwierdzenia.

2. Dopełniać odtąd przepisów względem uczniów, czeladzi i maystrów niżej wyłuszczonych.

3. Przestrzegać porządku rzemiosła i spokojności warsztatów.

We wszystkich tych szczegółach urząd starszych zostaje pod zwierzchnictwem Prezydenta lub Burmistrza właściwego.

T Y T U Ł II.

O uczniach.

13. Chcący zostać uczniem winien odtąd zgłosić się do urzędu starszych.

14. Urząd odmawiać nie może przyjęcia na ucznia, wyjąwszy tych, którzyby przez ułomność ciała lub widoczny niedostatek władz umysłowych, do właściwego rzemiosła byli niesposobnemi.

15. Wybor Maystra, do którego ma wniść w naukę, zależy od rodziców, opiekunów lub przełożonych przyszłego ucznia.

16. Starsi starać się obowiązani, ile

możności, o pomieszczenie ucznia, któryby dla siebie maystra znaleźć nie był w stanie.

17. Maystrowie, którzy nie trzymając uczniów, mają przecież roboty podostatkiem, mogą być zobowiązani postanowieniem urzędu starszych do przyjęcia takowego ucznia.

18. W tedy dopiero gdy wszysey maystrowie mają dostateczną liczbę uczniów, urząd odprawiać może tymczasowie, zgłaszających się, dopóki miejsce dla nich pomiędzy znajdującemi się uczniami nie otworzy się.

19. Złożenia rękomył ze strony ucznia wtedy tylko żądać można:

a. Gdy z natury rzemiosła, kunsztu, lub professyi, rzeczy, materiały znaczney wartości, albo gotowizna powierzona mu zostaje.

b. Albo, jeżeli u innego maystra przez niedbałość, lub lekkomyślność, znaczną sprawił szkodę.

20. Uczeń odbywa próbę czterotygodniową u maystra, do którego wchodzi.

21. Po odbytęj probie, między nim a maystrem nastąpi umowa, obemniująca warunki wszystkie pod któremi w naukę ma być wzięty.

22. Urząd starszych rozpozna umowę, i po przekonaniu się że warunki nie przechodzą zobowiązań pospolicie używanych, onęż zatwierdzi. W przeciwnym razie, warunki któreby uciążliwymi znalazł umiarkuje. Potém ieden exemplarz umowy u siebie zachowa, lub warunki w księdze zgromadzenia pod tytułem uczniów zapisze.

23. Za całą tę czynność uczeń za-

płaci najmnięj dwa, naywięcéj sześć zł. pol., do skrzynki rzemieślniczéj w kassie mieyskiéj, podług oznaczeń szczególnych dla każdego rzemiosła, które wyda Prezydent lub Burmistrz miasta.

Wyięci są od takowéj opłaty dzieci ubogich, którzy złożą świadectwo ubostwa od urzędu mieyscowego.

24. Mayster winien uczniowi podać sposobność nabycia wszelkich znaomości, które do porządnego prowadzenia rzemiosła są potrzebne.

25. Przestrzega obyczajów iego, zachowania prawideł religijnych, ażeby unikał powodów do wykroczeń, a do ciągłéj, użytecznéj nawykał czynności.

26. Biorący ucznia, który w czy-

taniu, pisaniu i religii swego wyznania potrzebnéj nauki nie ma, obowiązany w celu udzielenia mu takowéj, najmnięj godzin sześć w tydzień posyłać go do szkoły.

27. Uczeń, tak w czynnościach rzemiosła iako i wszelkich domowych, winien posłuszeństwo swojemu maystrowi.

28. W rzeczach rzemiosła dotyczących, pod niebytność lub zatrudnienie maystra, słucha pierwszego czeladnika.

29. Do zatrudnień domowych tyle tylko mayster mocen używać ucznia, ile ten przez to nauczania się rzemiosła nie zaniedba.

30. Maystrowi służy władza miernéj oyeowskiéj kary względem ucznia swojego.

31. Pod niebytność lub zatrudnienie maystra, ma prawo pier-

wszy czeladnik ukarania miernie ucznia, w rzeczach rzemiosła.

52. Uczeń, który od majstra swego doznaie złego obeyścia, po przekonaniu się o tém urzędu starszych, ma być aż do wyjścia lat nauki do innego majstra przesadzonym. Koszta stąd wynikające ponosi majster przeszły.

53. W przypadku śmierci majstra, uczeń, rodzice, opiekuni lub przełożeni jego, mają wybór zostawić go przy wdowie, któraby też rzemiosło dalej utrzymywała, lub przenieść do innego majstra.

54. W ostatnim razie z pieniędzy, jakie za naukę zapłacone bydz mogły, należy się powrócić uczniowi tyle, ile za nieukończone lata nauki urząd starszych oznacza.

55. To samo ma miejsce, skoro wdo-

wa zaprzestanie rzemiosła, lub majster do prowadzenia onego niesposobnym będzie.

36. W umieszczeniu u innego majstra takowego ucznia, urząd starszych ma być dopomocnym.

37. Pomiędzy ubiegającemi się o przyjęcie, uczeń który do innego majstra ma być przeniesiony, przed wchodzącym dopiero ma pierwszeństwo.

38. Jeżeli uczeń bez daney sobie przyczyny zbiega od majstra, należy się temuż zapłata za naukę za cały rok bieżący, podług umowy. Prócz tego za wszelkie dla siebie uszczerbki wynagrodzonym być powinien, podług oznaczenia urzędu.

39. Uczeń taki, gdyby powtórnie wchodził w naukę do innego majstra, na żądanie tegoż, lata

- nauki na nowo ma rozpoczynać.
40. Jeżeli uczeń chce przejść do innego rzemiosła, majster od którego wychodzi, żądać ma prawo opłaty za naukę za czas upłyniony, stosownie do uznania starszych.
41. Dopóki czas i warunki umowy uzupełnione nie zostaną, majster do wyzwolenia ucznia zobowiązanym być nie może.
42. Jeżeli uczeń nie jest w stanie opłacenia umówionéj należności za naukę, winien odsłużyć majstrowi pewny czas, który urząd starszych oznaczy.
43. Ucznia wykraczającego przeciwko wierstwem, upornie nieposłusznego, któryby osobę lub rodzinę majstra uczynkiem, bądź słowami obrażał, który pomimo napomnień i kar, swych nagannych

- postępków nie poprawia, albo do nauczania się rzemiosła niezdolnym się okaże, majster jest mocen oddalić z wiedzą urzędu starszych. W takim razie opłaty umówionéj za naukę za czas upłyniony żądać ma prawo. W przypadkach zaś wykroczenia kryminalnego, podług przepisów prawa postąpiono będzie.
44. W przypadku słabości ucznia, majster staranie o nim mieć powinien.
45. Jeżeli słabość mniéj niż trzy miesięczna naukę jego przerwie, przerwa ta z umowionego przeciągu nauki potrąconą niebędzie.
46. Jeżeli zaś choroba trwała dłużej, zależy od zdania majstra i urzędu starszych, ile uczeń za czas opuszczony oduczyć się powinien.

47. Mayster skrócić może uczniowi lata nauki, w nadgrode jego pilności. Skrócenie to jednak przechodzić nie ma iednéy trzeciéy części przeciągu nauki, przepisami lub zwyczajem oznaczonego. Do takiego skrócenia zawsze przychylenie się urzędu starszych jest potrzebném.

48. Po odbytych przeciągu nauki, mayster obowiązany jest ucznia swojego stawić przed urzędem starszych do examinu, czyli popisu. Mayster o ukończoney nauce, i dobrem się jego sprawowaniu w takim razie da świadectwo.

49. Podczas popisu, urząd starszych przybrać ma dwóch maystrów, z liczby wyrażonych w artykule 10. Z temi spólnie rozpozna postępek ucznia w rzemiośle, przez zadanie mu do wyrobienia iakiéy sztuki

szutki czeladniczéy. Również uczynią mu zapytania z nauki religijnéy i czyli umie czytać i pisać. Gdy z takowego popisu okaże się zdatnym, czeladnikiem mianowany zostanie. Tym końcem zapisany będzie w księgę zgromadzenia, pod tytułem czeladników, i otrzyma list wyzwolenia, opatrzoney pieczęcią i podpisem urzędu, za co opłaci najmniéy 10. naywięcéy 20. złotych do skrzynki rzemieślniczéy w kasie mieyskiéy.

50. Biesiady i tym podobne wydatki, tudzież nieprzystoynne albo zdrowiu szkodliwe zwyczaje, w takim razie zupełnie się zakazują.

51. Mayster pod karą wynagrodzenia strat i uszczerbków, nie może przetrzymywać ucznia, ani odmawiać mu świadectwa uwol-

nienia, skoro ten zobowiązaniom
swym zadosyć uczynił.

Straty te i uszczerbki oszacowane bę-
dą w tróynasób ceny zwyczajney,
dni roboczych, od czasu ukoń-
czenia nauki. Wynagrodzenia
tego dopilnuie urząd starszych.

52. Nie wolno nikomu przyjmować
ucznia bez świadectwa uwolnie-
nia. Przyimuiący nagrodzi stra-
ty wszystkie przeszłemu maystro-
wi, uczeń zaś wrócić powinien
do maystra, którego nieprawnie
opuścił.

T Y T U Ł III.

o Czeladnikach.

O d d z i a ł I.

O książkach rzemieślniczych.

53. Czeladnik każdy opatrzony bę-

dzie bezpłatnie przez urząd star-
szych w książkę rzemieślni-
czą.

54. Książka ta niepodlega opłacie.
Stronice iéy są oznaczone liczbą i paraflowane, w większych mia-
stach przez Kommissarza Muni-
cypalnego, przydanego do urzędu
starszych, w innych przez Bur-
mistrza. Wyrażać ma imie i prze-
zwisko czeladnika, iego wiek,
mieysce urodzenia, postać, pro-
fessyą i nazwisko maystra, u któ-
rego pracuie.

Ma być sprawiona z opłat wpły-
wających do skrzynki rzemieślni-
czéy w kassie mieyskiéy.

55. Czeladnik wchodzący w robotę,
winien dać zapisać w książkę swą
przez maystra do którego wcho-
dzi, dzień wstępu swojego, i zło-
żyć w iego ręce książkę gdy tego

żąda. Maystra któryby zapisa-
nia tego nie chciał lub nie mógł
dopełnić, zastąpi urząd starszych
bez wszelkiéy opłaty.

56. Wychodzącemu z roboty, may-
ster w téyże książce zapisze za-
kwitowanie, lub w zastępstwie
iego iak wyżéy, urząd starszych.

57. Mayster odmawiający wydać
książkę, lub zapisać zakwitowa-
nie bez ważnéy przyczyny wy-
chodzącemu czeladnikowi, szko-
dy i uszczerbki wszelkie, w po-
tróynéy cenie dni roboczych, wi-
nien będzie onemu nagrodzić.

58. Czeladnik, który otrzymał pie-
niądze z góry, lub zobowiązał się
robić czas oznaczony, nie może
żądać wydania książki i zakwi-
towania siebie, aż gdy dług od-
robi i zobowiązaniom swym za-

dość uczyni, ieśli takie iest ża-
danie maystra.

59. Przyimuiący czeladnika bez
książki i zakwitowania z ostatnie-
go pobytu, winni będą powrócić
straty i uszczerbki wszelkie, ko-
mu bądź stąd wyniknąć mogące,
i opłacić karę policyiną 30. zł.

60. Czeladnik kraiowy, bez takiéy
książki i zakwitowania, za włó-
częgę poczytany będzie.

61. Nowa książka czeladnikowi wy-
daną być nie może, iak za oka-
zaniem dawnéy, iuż nie mogącéy
być użytą w urzędzie starszych.
Długi i zobowiązania się z książ-
ki dawnéy w nową przeniesione
zostaną.

62. Gdyby książka dawna przypad-
kiem zaginęła, nowa czeladniko-
wi wydaną bydz nie ma, iak po
ściśle rozpoznaniu i udowo-

dnieniu, iako żadna do niego nie zachodzi pretensya.

63. Każde zakwitowanie zaświadczone będzie przez Kommissarza Muncypalnego, przydanego do urzędu starszych, lub iednego z starszych.

64. W miastach, gdzie nie masz zaprowadzonego urzędu starszych, książki te Burmistrze pracujący czeladzi wydawać i zaświadczać będą.

O d d z i a ł II.

O latach wprawy i wędrowaniu.

65. Czeladnik każdy tyle lat odłoży na wprawę i wędrowanie, ile właściwemu rzemiosłu iest zwyczajem, nigdy iednak mniéy nad dwa lata.

66. Czeladnik może wniść w służ-

bę prywatną bez uszczerbku praw swoich. Czas iednak w téyże spędzony, na lata wprawy przyięty mu nie będzie.

67. Prezydent miasta lub Kommissya Woiewódzka może uwolnić od obowiązku wędrowania, ale nie od lat czeladniczéh wprawy, w artykule 65. przepisanych.

O d d z i a ł III.

O przybyłych czeladnikach.

68. Przybyły czeladnik zaraz u starszych rzemiosła, stawić się powinien.

69. Ci żądać mają od niego złożenia, ieśli iest obcym świadectwa roboty (kundschaft albo livret zwanego): ieśli iuż w kraju pracował, książki rzemieślniczéh.

70. Jezeli ani pierwszego, ani dru-

giego okazać nie może, urząd starszych odeśle go do Prezydenta lub Burmistrza miasta. W takim razie, jeżeli jest kraiowiec, winien być odprawiony na miéysce z którego przychodzi; jeżeli jest zagraniczny, Prezydent może mu dozwolić pracować za rozpoznaniem, czyli nie jest podeyrzanym i zostawiać go pod pewnym dozorem.

To się iednak ściagać nie ma do rzemieślników, umyślnie do służby partykularnéj sprowadzonych, lub w nią wchodzących, których roboty iedynie tylko na własną potrzebę sprowadzającego, a nie na sprzedaż użyte bydź mają.

71. Skoro czeladnik usprawiedliwi się świadectwem roboty, lub książką rzemieślniczą, takowe ma-

ią być u urzędu starszych w zachowanie złożone.

72. Takiemu czeladnikowi starsi starać się powinni o wyszukanie roboty, i dopóki téj nie znajdzie, udzielać mu wsparcie, podług zwyczaju, za udaniem się do Prezydenta/ miasta, ażeby z wpływów skrzynki rzemieślniczej była taka pomoc załatwioną.
73. Po wyjściu trzech dni, gdyby nie mógł znaleźć roboty, ma być w dalszą wędrówkę wyprawiony.
74. Wchodzącego zaś w robotę takowego czeladnika Urząd starszych opatrzy w książkę rzemieślniczą, podług przepisu art. 53. lub złożoną onemu powróci. Świadectwo roboty (Kundschaft), jeżeli iakie złożone zostało, aż do wyjścia w dalszą wędrówkę u siebie zachowa.

75. Winni starsi zapisywać majstrów, czeladzi potrzebujących, przybyłą zaś czeladź wskazywać do tych, którzy się najpierw zgłosili.
76. Wszakże należy się w takim razie pierwszeństwo wdowom utrzymującym rzemiosło, i majstrom przez starość lub inne nie-szczęście podupadłym.
77. Pierwszeństwo to nie więcéy iak do trzech razy wdowie służy.
78. Jeżeli majster, czeladnika swym kosztem sprowadził, i o tém wez-śnie urząd uwiadomił, takowego w żadnym razie odbierać mu nie można.
79. Leczenie i opatrywanie w cho-robie, przybyłego czeladnika, bądź iuż zostawał w robocie, lub przeciwnie, jeżeli jest bez sposo-bu, z skrzynki czeladniczéy na-

- stępować winno, a w niemożno-ści téy, z opłat rzemieślniczych wpływających do kassy miey-skiey.
80. Gdyby te nie starczyły, z fun-duszu ubogich, a w niedostatku tego, z kassy mieyskiey ma być opatrywany.
81. Prezydent lub Burmistrz mia-sta przeto pód własną odpowie-dzialnością przestrzegać powinni, ażeby czeladnik chorobą zło-żo-ny, bez pomocy zostawiony, al-bo przed dostateczném wyzdro-wieniem, daley wyprowadzonym nie był.

O d d z i a ł IV.

Dozór nad czeladnikami i ich obowiązki.

82. Majster obowiązany czuwać nad sprawowaniem się czeladni-

ków: napominać ich, ażeby obowiązki religii swego wyznania niezaniebawiali, a spokojne, i porządne życie wiedli. Od występków zaś, i wykroczeń ma ich wstrzymywać.

83. Czeladnik obowiązany, zleconą sobie od majstra robotę podejmować ochotczo, wiernie i pilnie wykonywać.

84. Tylko w Niedzielę i Święta, prawami kraiowemi oznaczone, są wolni od obowiązku roboty.

85. Czeladnicy, którzy w dnie, do roboty prawem oznaczone, takową przerywają; karami policyjnemi, do obowiązku swojego zwróconemi będą.

86. Trwający uporem, w takim nadużyciu czeladnik, na tygodni cztery, do domu kary i popra-

wy będzie oddany, z odebraniem mu iego listu wyzwolenia.

87. Takowy nie w przód wydanym mu będzie, aż gdy po wytrwaniu kary, poprawę przyrzecze, i o rzetelności przyrzeczenia tego władza miejscowa przekona się.

88. Mayster, którego czeladź w dnie do pracy przeznaczone, od takowey usuwa się, winien pod karą 6. do 18. zł. donieść o tém Prezydentowi lub Burmistrzowi miasta.

89. Na żadney gospodzie, czeladź do roboty zobowiązana, w dnie do pracy przeznaczone, nie ma być cierpianą w zwyczajne godziny roboty, tém mniéj zaś tymże iedzenie lub trunki dawane.

90. Gospodarz przeciw temu wy-

kraczący, podpadnie karze 12. do 30. zł.

91. Czeladnik obowiązany stosować się do urządzeń domowych maystra, u którego w robocie zostaje.

92. Domowéj pracy, żaden mayster od czeladnika swojego, żądać nie ma prawa.

93. Czeladnik nie może się zatrudniać robotą inną, niż tą, która mu od iego maystra została wskazana.

94. Żaden mayster nie ma odmawiać drugiemu czeladników u tegoż w robocie będących, pod karą 30. zł.

95. Jednak wdowom, rzemiosło utrzymującym, na żądanie, czeladnik najzdatniejszy winien być oddany.

96. Jeżeli w takim razie mayster

iednego tylko ma czeladnika, i tego wdowie oddać musi; wtedy od innego maystra mającego kilku czeladzi, udzielenia sobie iednego żądać ma prawo.

97. Gdy kilka wdów zgłasza się o iednego czeladnika, Urząd starszych rozstrzyga między niemi, stósownie do pierwszeństwa nastapionego zgłoszenia.

98. Prawo wyż opisane iednak nie więcej, iak do trzech razy, wdowie służy.

99. Jeżeli mayster zapadnie w długą chorobę, żądać może odstąpienia czeladnika iednego od innych maystrów.

100. Do odstąpienia tego, ten szczególniey mayster iest obowiązany, u którego naywięcey czeladzi znajduje się w robocie.

101. Jeżeli liczba czeladzi u kilku

maystrów jest ta sama, wtedy odstąpienie przypada na najmłodszego z nich.

102. Po wyzdrowieniu, mayster takowy, winien zwrócić otrzymanego czeladnika, na żądanie, przeszłemu maystrowi.

O d d z i a ł V.

O wyściui czeladników.

103. Mayster chcący odprawić czeladnika, obowiązany dwa tygodnie wprzód mu wypowiedzieć.

104. Bez takiego wypowiedzenia Mayster czeladnika natychmiast odprawić może;

a.) Skoro ten, osobę albo rodzinę jego uczynkiem, lub słowami obraża.

b.) Gdy jest ciągle nieposłusznym, i opornym zleceniom maystra.

c.) Gdy

c.) Gdy żonę lub dzieci iego uwodzi.

d.) Za kradzież, i przemieszczenie udowodnione.

e.) Gdy nawyka bez wiedzy, i zezwolenia maystra, nocą za domem przepędzać.

f.) Za nieostrożność z ogniem, gdy napominienia o to dawane są bezskutecznymi.

105. Równie czeladnik opuścić może maystra, byle mu na dni 14. wypowiedział.

106. Mayster mocen nieprzyjąć wypowiedzenia, jeżeli dzień odejścia, wypada na iarmark walny, bądź w dwa tygodnie przed tymże iarmarkiem, albo świętami wielkimi.

107. Jeżeli mayster dopuścił się skrzywdzenia osoby czeladnika,

bez gwałtownego powodu, tenże opuścić go natychmiast może.

108. Wychodzącego czeladnika majster w książce zakwitnie, iak w art. 56. przepisano.

109. Udaiącemu się w dalszą wędrówkę czeladnikowi, świadectwo jego roboty (Kundschaft) powrócone być nie może, przez urząd starszych, bez zezwolenia majstra, u którego ostatnio zostawał. W przypadku iednak, gdyby starsi przyczynę niezezwolenia majstra, za niedostateczną uznali, wniosą Prezydentowi, który rzecz rozstrzygnie.

110. Majster pod własną odpowiedzialnością nie ma zezwolić na wydanie mu rzeczonego świadectwa, skoro iest uwiadomiony o długach czeladnika.

111. Owszem Urzędowi starszych

natychmiast donieść o tém obowiązany.

112. Gdy majster przeciw wyięciu Czeladnika nie ma nic do nadmienia, lub po uprzątnieniu zaszłéy przeszkody, świadectwo roboty ma być powrócone czeladnikowi. Na książce rzemieślniczej zaś zaświadczy urząd starszych, ile czasu zostawał na miejscu, oraz iak się podług zaświadczenia majstrów swych sprawował.

113. Za wydaniem mu świadectwa roboty, i książki rzemieślniczej, czeladnik natychmiast w podróż udać się powinien.

114. Jeżeli w tym przypadkowi zaydzie trudność, świadectwo swoje roboty, i książkę rzemieślniczą, powtórnie złoży do urzędu.

115. Gdy ani pierwszego, ani dru-

giego nie dopełni; na doniesienie urzędu, za włóczęgę poczytany zostanie.

O d d z i a ł VI.

O skrzynce czeladniczój.

116. Czeladnicy mogą mieć skrzynkę własną, z składek swych na wspólne potrzeby, osobliwie dla wsparcia chorych lub podupa-
dłych czeladników.

117. Poboru iednak i użycia tego doyrzy urząd starszych.

T Y T U Ł IV.

O maystrach.

118. Odtąd, ażeby zostać maystrem, trzeba bydz wprzód uczniem, potem czeladnikiem, i iako taki odbyć przepisysane lata wprawy, i wędrówki. Poczém z listem

wyzwolenia i książką rzemieślniczą, lub świadectwami roboty, toż udowodniającemi zgłosić się ma ochotnik do urzędu starszych.

119. Urząd ten, za przybraniem dwóch biegłych z maystrów wyrażonych w art. 10. nakaże mu zrobienie sztuki mistrzowskiej, która pod dozorem urzędu, bez ezyiěj bądź pomocy, ma być wykonaną.

120. Sztuka mistrzowska zadawana jest z kilku szczegółów, naywię-
cój w rzemiośle wyrabiających się.

Nie należy nakazywać sztuk zbyt kosztownych, lub na które trudno znaleźć kupca.

Prezydent miasta Warszawy wyda bliższe w téj mierze przepisy; zastosowane do zwyczaju właściwego kunsztu, lub profes-

syi, do których się miasta inne stosować mają.

121. Tenże urząd, z przybranemi maystrami, sztukę zrobioną ściśle rozpozna.

122. Jeżeli większością zdań, sztuka za niedoskonałą będzie uznana, urząd podającego się na maystra, dopóty odsunie, dopóki przez lepiej zrobioną sztukę nabycia dostatecznéj zdolności nie udowodni.

123. Kto do trzech razy niedoskonałą wystawi sztukę, ma być na zawsze odsunięty.

124. Jeżeli urząd starszych, sztukę zrobioną odrzuca, obowiązkiem jest urzędnika municypalnego, spisać wywód słowny powodów takowego odrzucenia.

125. Urzędnik ten przestrzegać winien, ażeby żadna nagana, któ-

raby z uporu lub chęci nieprawnych zysków wypływała, nie miała miejsca.

126. Odsunięty, ma prawo żądać od Prezydenta lub Burmistrza miasta, ażeby powody tego urzędnie były rozpoznane.

127. Prezydent lub Burmistrz, jeśli powody te wątpliwemi znajdzie; zdania innych biegłych zasiągnie, przy przełożeniu im tak sztuki mistrzowskiej, iako i spisanego względem onéj wywodu słownego.

128. Skoro sztuka mistrzowska zostanie zrobioną i przyjętą, niezwłocznie i bez żadnych formalności ma być w księgę zgromadzenia, pod tytułem maystrów zapisany, za co opłaci najmniej 30, naywiecej 60. zł. do kassy mieyskiej, stosownie do bliższych

ogólnych rozporządzeń miejscowej władzy.

129. Czeladnik nie będący w stanie złożenia listu wyzwolenia, lecz któryby lat trzy iako czeladnik pracował i sztukę mistrzowską zrobił, winien być za maystra przyjęty.

130. Przybyły do innego miasta mayster i chcący tam osieść, zgłosi się o to do urzędu starszych.

Nowa iednak sztuka mistrzowska od niego żądana być nie może, ieżeli złoży przepisane poprzedniemi artykułami świadectwa nauki, wprawy czeladniczej i popisu na maystra.

131. Cudzoziemcy maystrowie do kraiu przybywający, wolni są od wszelkich opłat; czeladnicy zaś obcy, chcący zostać maystrami, podlegają przepisom, ia-

kie względem maystrów są wydane.

Wylączeni są iednak z pod tego obowiązku wszelcy rzemieślnicy, którzyby patent na sprawowanie rzemiosła swego od wyższego Rządu otrzymali.

132. Nikomu pod żadnym pozorem przyjęcie na maystra odmówione być nie może, kto warunkom powyższym zadość uczyni.

T Y T U Ł V.

Przepisy ogólne.

133. Gdzie mniéy iest niż dziesięciu maystrów iednego rzemiosła, maystry ci do innego lub innych miast dołączeni będą, dopóki w takowym rzemieślniczym okręgu uzupełniona liczba przepisana maystrów się nieznaydzie.

Miedzy temi Kommissya Woiewódzka starszych oznaczac będzie, i tym Burmistrza lub urzędnika Municypalnego przyda; gdyby zaś dla niektórych rzemiosł, liczba przepisana maystrów w całym Obwodzie, lub nawet Woiewództwie nie znaydowała się, na tenczas Kommissya Woiewódzka wyznaczy z téy liczby, która się znayduie, iednego starszego i iednego podstarszego.

134. Wpływy wyżey oznaczone i kary porządkowe, do skrzynki rzemieślniczey w kassie mieyskiéy, na rzecz każdego rzemiosła składowane, na dobro tegoż rzemiosła używane, i w końcu roku obrachowane będą; urząd starszych zaś rachunek przeżyrzy i zaświadczy.

135. Urząd ten składek żadnych na

maystrów naznaczać nie iest mosen.

136. Wolno iest maystrom uchwalic, z zatwierdzeniem Prezydenta lub Burmistrza, (w mniejszych miastach z wiedzą Kommissarza Obwodowego) między sobą składkę coroczną, na wsparcie maystrów podupadłych, wdów lub dzieci pozostałych, i utworzyć w tym celu kassę, która pod dozorem urzędu starszych zostawać będzie. Składka ta przecie iest zupełnie dobrowolna, ani nowo wchodzących uczniów, czeladzi i maystrów ciążyć może.

137. Pod karą surową umawiać nie mają maystry między sobą ceny wyrabianych przez siebie szczegółów.

138. Prezydent miasta Warszawy, w innych zaś miastach Kommiss-

sya Woiewódzka zwolnić mogą w szczególnych przypadkach prawidła art. 118. i następnych względem maystrów przepisane, gdzieby potrzeba lub użyteczność tego była uznana.

W takim razie, uwolnionemu wydadzą szczególne pozwolenie, na mocy którego zarówno z maystrami, przez urząd starszych przyiętemi, rzemiosło sprawować będzie.

139. Sprzedaż gotowéy roboty, nikomu, ani w żadném mieyscu, bronioną być nie może.

140. Fabryki i rękodzielnie założyć się mogące, nie są objęte temi przepisami, lecz czeladź w nich pracująca w książki rzemieślnicze opatrzoną być powinna.

Pozwolenia na nie, w Warszawie Prezydent, w innych mia-

stach, Kommissye Woiewódzkie wydawać mają.

141. Kary porządkowe nie inaczej, iak przez właściwy sąd policyiny wymierzane będą, za wysłuchaniem w potrzebie urzędu starszych.

142. W tenże sposób, spory wszelkie, o wynagrodzenie między uczniami, czeladnikami i maystrami przez urząd starszych niezłatwione, rozstrzygać ma sąd właściwy.

143. W rzeczach policyi rzemiosła dotyczących, urząd starszych wnioski swe czyni do Prezydenta, lub Burmistrza miasta.

144. Urząd starszych, w potrzebie ma pieczę o dzieciach pozostałych maystrów; aż do ich opatrzenia.

145. Wszelkie dawne przepisy i

zwyczaie cechowe, ile urzędzeniu temu przeciwne, są uchylone.

146. Wolno iest żydom przy zachowaniu powyższych przepisów, wszelkie rzemiosła, i fabryki po miastach sprawować, byleby oraz zachowane były prawidła i urzędzenia policyjne, im służące.

147. Ktokolwiek od wyższyć władzy patent na nowe wynalazki lub wydoskonalenia uzyska, mocen będzie, w Królestwie Polskiem takowe na swój pożytek wykonywać, i nikt przez przeciąg lat, na które patent iest wydany, nie może na prawo iego następować, ani teyże saméy czynności sprawować, chyba za innym do niéy przydatkiem, lub udoskonaleniem, także dla siebie patent od wyższyć władzy otrzymał.

Uskutecznienie postanowienia tego Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policji polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyinéy dnia 31. Grudnia 1816

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policji.
(podpisano) T. Mostowski.

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Wypisem

Minister Sprawiedliwości.
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 5. Marca 1818 roku.

W Imieniu Najjaśniejszego
A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi,
Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc przez stosowne urządzenie
kupiectwa zapewnić porządek a z tym
wzrost handlu krajowego;

Na przełożenie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji, postanowiliśmy i stano-
wiamy.

T Y T U Ł I.

O starszych kupiectwa.

1. W każdym mieście gdzie się
znay-

znayduie 10. lub więcéy kupców, ci
składać będą zgromadzenie.

2. Zgromadzenie to, co trzy lata
dnia 1go Stycznia przez właściwego
Prezydenta lub Burmistrza zwoły-
wane będzie, w celu obrania z pomię-
dzy siebie iednego starszego i iedne-
go podstarszego.

3. Wyłączeni są z tego zgroma-
dzenia:

- a.) kto nie iest od lat dwóch ku-
pcem osiadłym.
- b.) kto upadł w handlu.
- c.) kramarze, tandeciarze i t. p.

Listę głosujących Prezydent lub
Burmistrz miasta przed każdym wy-
borem stosownie ustanowi.

4. Zgromadzeniu w czasie wybo-
rów urzędnik municypalny przewo-
dniczyć będzie.

5. Wybory nastąpią większością

kresek przez każdego głósującego sekretnie dawanych.

6. Wybrani przed Prezydentem lub Burmistrzem dadzą przyrzeczenie, iako sumiennie i podług przepisów urząd swój sprawować będą.

7. Urzędowanie starszych trwa lat trzy, poczem nowe wybory nastąpią. Wychodzący na nowo obranemi być mogą.

8. Czynności wszystkie odbywać się mają w imieniu starszych kupiectwa. Starszym tym urzędnik municypalny iako Kommissarz będzie przydany.

Postanowienia, świadectwa i t. p. starszych w miarę potrzeby przez Kommissarza municypalnego będą stwierdzane.

9. Starszy i podstarszy zastępowani będą w potrzebie przez tych kupców, którzy na zgromadzeniu najwięcej kresków za sobą mieli.

10. Starsi kupiectwa mieć będą swoją pieczęć, która przy kommissarzu municypalnym ma zostawać.

11. Obowiązkiem starszych będzie:

1. Ułożyć na teraz listę kupców wszystkich, uczniów i czeladników w mieście będących, i podać takową Prezydentowi lub Burmistrzowi do zatwierdzenia.

2. Dopełniać odtąd przepisów względem uczniów, czeladzi i kupców, niżéj wyłuszczonych.

3. Przestrzegać porządku i dobrej wiary w kupiectwie.

Starsi zostają pod zwierzchnictwem Prezydenta lub Burmistrza miasta.

T Y T U Ł II.

O uczniach.

12. Każdy chcący zostać uczniem,

winien zgłosić się do starszych kupiectwa.

13. Uczeń ma umieć czytać i pisać po polsku, znać rachunki, oraz naukę moralną i religijną.

W przeciwnym razie przyjmujący go kupiec, obowiązany będzie porywać go do szkoły.

14. Starsi odmawiać nie mogą przyjęcia na ucznia, wyjąwszy widocznie niesposobnych.

15. Wybór kupca, do którego oddanym będzie w naukę, rodzicom, opiekunom, lub przełożonym przyszłego ucznia jest zostawiony.

16. Starsi starać się powinni ile możności o pomieszczenie ucznia który sam tego dla siebie wynaleść nie może.

17. Kupiec powolny byź ma wezwaniu starszych w przyjęciu ucznia, jeżeli utrzymać go jest w stanie.

18. Złożenia rękojmi ze strony ucznia wtedy tylko żądać można:

a.) gdy mu towary znaczney wartości lub gotowizna zostaje powierzona.

b.) albo, jeżeli u ianego już kupca przez niedbałość lub lekkomyślność znaczną zrządził szkodę.

19. Uczeń po 6ciu tygodniowém próbie jeśli się okaże zdátnym, między rodzicami, opiekunami lub przełożonemi jego, a kupcem w naukę go biorącym, nastąpi umowa, obymująca warunki wszystkie przyjęcia.

20. Starsi po rozpoznaniu warunków, jeśli te nie przechodzą zobowiązań zwykle używanych, umowę zatwierdzą. W przeciwnym razie, warunki uciążliwe sprostują. Czynności téy wywód słowny spisany będzie. Warunki umowy w księdze

zgromadzenia pod tytułem uczniów zapisane zostaną.

21. Za całą tę czynność zapłaci uczeń **10.** naywięcący 20. złotych do skrzynki kupieckiej w kassie mieyskiej podług oznaczenia władzy mieyscowej.

Wyjęte są od téj opłaty dzieci rodziców ubogich, za złożeniem od władzy mieyscowej świadectwa ubóstwa.

22. Przyjętego ucznia kupiec w domu swoim trzymać powinien, przestrzegać moralności jego, obyczajów i zachowania przepisów właściwej religii.

Winien mu dać sposobność nabycia wszelkich wiadomości, iakie do porządnego prowadzenia handlu są potrzebnymi.

23. Uczeń ma być posłusznym

swemu pryncypałowi, czynności handlu się dotyczące, wiernie i ochoczo wykonywać, przestrzegać korzyści jego, i żadney nie opuszczać sposobności, do nabycia dokładney nauki kupiectwa, tudzież porządnego utrzymywania rachunkowości.

24. Pryncypałowi służy władza mierney oycowskiéj kary, względem ucznia.

25. Pod niebytność, lub w czasie innych zatrudnień pryncypała, pierwszy czeladnik, mocen ukarać ucznia w rzeczach handlu.

26. Uczeń któryby doznawał ze strony swojego pryncypała ciężkiego obeyścia, ma być przesadzony staraniem starszych do innego kupca aż do ukończenia lat swojej nauki.

Przeniesienie to zapisane będzie w księdze zgromadzenia pod tytułem uczniów. Nastąpi kosztem pryncypała

przeszłego. Odbyte lata nauki uczniowi nowego pryncypała będą przyięte.

27. W przypadku śmierci pryncypała, uczeń, bądź rodzice, opiekuni i przełożeni jego, mają wybor zostawić go przy wdowie lub przenieść do innego kupca.

W ostatnim razie, pieniądze jakieby za naukę z góry zapłacone były, powrócone zostaną uczniowi, w ilości oznaczony przez starszych.

28. To samo ma miejsce, gdy wdowa zaprzestanie handlu, lub kupiec znajdzie się w niemożności onego prowadzenia.

29. We wszystkich tych przypadkach, starsi ile możności o umieszczeniu ucznia starać się będą.

30. Jeżeli uczeń bez żadnej przyczyny zbiegnie od pryncypała swojego, powinny temuż być zapłacone pieniądze za naukę podług umowy za cały

rok bieżący, i prócz tego mają mu być wynagrodzone wszystkie uszczerbki, jakie przez ucieczkę ucznia lub przez koszt w przyjmowaniu innego na jego miejsce mógł ponieść.

31. Jeżeli taki uczeń wniwdzie powtórnie w naukę do innego kupca, obowiązany przeciąg nauki na nowo rozpocząć, gdy tego żądać będzie kupiec do którego wchodzi.

32. Ucznia wykraczającego przeciwstawem, upornie nieposłusznego, niepoprawnego, który pryncypała swojego, lub jego rodzinę uczynkiem albo słowami obrażać poważy się, tudzież który przez starszych za niezdatnego do nauczania się będzie uznany, pryncypał oddalić ma prawo, i żądać wynagrodzenia za spędzony czas nauki.

33. W przypadku słabości ucznia, pryncypał staranie o nim mieć powinien.

34. Słabość jeżeli mnięj trwa, niż miesięcy trzy, z przeciągu nauki potrącaną nie będzie.

W razie choroby dłuższey, starsi postanowią czyli uczeń obowiązany oduczyć się za czas opuszczony.

35. Przeciąg nauki kupiectwa przeznaczą się lat cztery.

36. Pryncypał skrócić może uczniowi przeciąg ten w nagrodę iego pilności, rokiem iednym.

Do takiego skrócenia zezwolenie starszych zawsze iest potrzebném.

37. Po odbytych przeciagu nauki obowiązany pryncypał stawic ucznia swojego przed starszemi do examinu czyli popisu, oraz o ukończonéj nauce i dobrem iego sprawowaniu się dać świadectwo.

38. Starsi rozpoznają postęp ucznia w nauce szkolnéj, religiynéj, tudzież w wiadomościach i w służbie ku-

piectwa. Gdy przez takowy popis swoją zdolność okaże; czeladnikiem zostanie mianowany. Tym końcem zapisany będzie w księgę zgromadzenia, pod tytułem Czeladników, i otrzyma list wyzwolenia, opatrzony pieczęcią i podpisem starszych, za co opłaci najmnięj 24. naywięcéj 48. zł polsk. do skrzynki kupieckiey w kassie mieyskiey.

39. Przeciwnie, iesli starsi nie uznają zdolności iego za dostateczną, mogą mu odmówić wydanie listu, i przedłużyć czas nauki, za uczynieniem rapportu Prezydentowi lub Burmistrzowi miasta.

40. Kupiec nie może przetrzymywać ucznia, ani odmawiać mu świadcstwa uwolnienia, skoro ten zobowiązaniom swym zadość uczynił, pod karą wynagrodzenia strat i uszczerbków, równaiącego się w tróynasób zwyczajnéj opłacie służebnéj. Tego uskutecznienia starsi dopilnują.

41. Nikt nie jest mocen przyjmować ucznia nieopatrzonego w świadectwo uwolnienia, pod karą wynagrodzenia uszkodzeń wszelkich pryncypałowi którego opuścił, nie mniej pod opłaceniem kary porządkowej od 30. do 60. złotych.

T Y T U Ł III.

O czeladnikach.

42. Opatrzony w list wyzwolenia, winien praktykować najmniej lat dwa jako czeladnik, wyiawszy przypadek wyrażony w artykule 53.

Może zostać u kupca gdzie był w nauce, lub wnieść w służbę do innego —

43. W każdym przypadku między czeladnikiem w służbę wchodzącym a kupcem onego przyjmującym, następuje umowa.

44. Czeladnik na trzy miesiące

wprzód kupca od którego chce wyjść uprzedzić powinien.

45. Czeladnik wychodzący otrzyma świadectwo od swego pryncypała, obejmujące zakwitowanie zupełne czeladnika przez kupca. Ma być wizowane od starszych.

46. Nikt bez takiego świadectwa i zakwitowania nie jest mocen przyjmować czeladnika, pod karą wyrażoną w artykule 41.

47. Obcy czeladnik w trzy dni od przybycia swojego, u starszych stawieć się powinien, którzy zawizuią świadectwo iego służby, i o pomieszczenie onego postaraia się.

Gdyby zaś świadectwa były niedokładne, Prezydentowi miasta doniosa.

48. Czeladnik o kradzież sądownie przewidziony i skazany, prawa swe w kupiectwie utracą.

T Y T U Ł IV.

O kupcach.

49. Odtąd chcący zostać kupcem zgłosi się o to do właściwego Prezydenta lub Burmistrza, i następującym warunkom zadosyć uczynić będzie obowiązany:

- a.) winien udowodnić, iż może uzyskać prawo miejskie, i w tym celu z dotychczasowego sprawowania się swojego wierzytelne okazać świadectwa.
- b.) Złożyć list wyzwolenia i świadectwo z odbytej dwuletniej służby czeladniczej; albo
- c.) okazać że handel swój prowadzi chce przez osobę, usposobienie dopiero wspomniane posiadającą.
- d.) Udowodnić że posiada 6000 zł. najmniej majątku własnego. Prezydent lub Burmistrz miasta po-

danie to prześle starszym kupiectwa, którzy je sprawdzą i uwagi swe podadzą.

50. Po wysłuchaniu zdania starszych, jeżeli warunki powyższe dopełnionemi zostaną, i podający się przepisom, względem uzyskania prawa miejskiego, zadosyć uczynił, Prezydent lub Burmistrz miasta wyda mu pozwolenie do prowadzenia handlu.

51. Otrzymujący pozwolenie to, opłaci do skrzynki kupieckiej w kasie miejskiej,

Hurtownik 300. zł. p.

Kupiec inny 180. zł. p.

Po czém w listę kupców wpisany zostanie.

T Y T U Ł V.

Przepisy ogólne.

52. Gdzie mniej jest niż 10. kupców, a przeto nie ma zgromadzenia, kupcy in-

nego lub innych miast dołączeni będą, dopóki w takowym kupieckim okręgu, liczba przepisana uzupełnioną nie zostanie; pomiędzy temi starszego i podstarszego Kommissya Woiewódzka oznaczyć ma.

53. Jeżeli podaiący się na kupca udowodni zdatność i kapitał dostateczny do prowadzenia handlu, Prezydent w stolicy, w innych miastach Kommissye Woiewódzkie, uwolnić go mogą od składania listu wyzwolenia i świadectwa z dwuletniey wprawy czeladniczey, i wydadzą mu pozwolenie do prowadzenia handlu; poczem podług artykułu 51. w listę kupców mieyscowych wpisany zostanie.

54. Kupcom obcym osiadaiącym, dobrodzieystwa ogólne dla cudzoziemców wskazane, są upewnione.

55. Opłaty wyżey oznaczone i kary porządkowe do skrzynki kupieckiey

ckiey w kassie mieyskiey składane, na potrzeby mieyscowe kupiectwa używane, a w końcu roku każdego obrachowane będą. Starsi zaś rachunek ten przezyrzą i zaświadcza.

56. Starsi składek żadnych na kupców naznaczać nie są moeni.

57. Kary porządkowe nie inaczej iak przez właściwy sąd policyiny będą wymierzane, za wysłuchaniem w potrzebie starszych.

58. Spory o pretensye między uczniami, czeladnikami a kupcami, przez starszych niezafatwione, należą do drogi właściwey sądowey.

59. W rzeczach policyi kupiectwa dotyczących, starsi wnioski swe czynić mają Prezydentowi lub Burmistrzowi miasta.

60. Handel produktów krajowych bez ograniczenia wszelkiego, każdemu jest wolny.

61. Drobni kramarze, przekupnie,
i handlujący żywnością, urządzeniem
tém nie są objęci.

Uskutecznienie postanowienia te-
go Kommissyi Rządowej Spraw We-
wnętrznych i Policji polecamy.

Działo się w Warszawie na posie-
dzeniu Rady Administracyinėj dnia
11. Stycznia 1817

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnę-
trznych i Policji.

(podpisano) T. Mostowski.

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Wypisem

Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 5. Marca 1818 roku

w Imieniu Najjaśniejszego
A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi,
Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Wrozwinieciu dalszém postano-
wienia Naszego z dnia 21. Maia 1816
względem zapewnienia w Warszawie
korzyści miasta składowego, na prze-
łożenie Kommissyi Spraw Wewnę-
trznych i Policji, postanowiliśmy i
stanowimy:

T Y T U Ł I.

Zasady ogólne.

Artykuł 1.

Miasto Warszawa mieć będzie corocz-

cznie dwa iarmarki walne: pierwszy w Maiu w drugi poniedziałek po Świętym Jakóbie, drugi w Listopadzie w pierwszy poniedziałek po wszystkich Świętych, przeto iarmark postanowieniem Naszém poprzedniém na dzień 15 Czerwca oznaczony, ustaie.

Artykuł 2.

Każdy z tych iarmarków, trwać ma trzy tygodnie, z których pierwszy *wstępny*, drugi *właściwym targowym*, trzeci tygodniem *wypłat* zwać się będzie.

Artykuł 3.

Wszyscy produkta, towary, płody fabryczne. rękodzielne i rzemieślnicze, tak krajowe iak zagraniczne, na te iarmarki sprowadzający, lub wyprawdzaający, używać mają swobod niżej wyszczególnionych.

Artykuł 4.

Prawa i zwyczaje, iakie za granicą na iarmarkach walnych handlującym służyć, na niniejszych iarmarkach zachowanemi być mają.

Artykuł 5.

Wymiar sprawiedliwości niezwłoczny i pewny obmyślony został podczas iarmarków, w sporach między handlującymi, stosownie do osnowy tytułu V.

Artykuł 6.

Przeznaczamy Deputacyą główną iarmarczną, złożoną:

1. z Prezydenta Muncypalności i Policyi miasta stołecznego Warszawy.
2. z Kommissarza Skarbowego, członka miejscowéy Kommissyi Woiewódzkiéy.
3. z Assessora prawnego.
4. z dwóch kupców *znaczniejszych*

miejscowych, zasiadających z głosem doradczym.

Artykuł 7.

Deputacya ta, pod kierunkiem Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji zostawać ma, i czynność swą niezwłocznie rozpocząć. Naradza się ciągle i przedsiębierze wszelkie przygotowawcze środki do zaprowadzenia tych iarmarków i do zapewnienia wygody dla handlujących.

W przedmiotach dotyczących się osadzenia urzędu celnego iarmarcznego i pobierania dochodów Skarbowych, deputacya ta, wprost do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu udawać się będzie. Obiedwie zaś Kommissye, za wzajemnym porozumieniem się, działać mają.

Artykuł 8.

Członki i officialiści do urzędu

celnego iarmarcznego na ię przedstawić mianowani będą, na których dobierać ma ludzi zalecających się obyczajnym i grzecznym obyczajem, znajomością rzeczy i języków.

Artykuł 9.

W ciągu iarmarku każdego, deputacya ta:

- a. Złatwia szybko i bez dalszego odwoływania się, przedmioty wszystkie administracyjne, policyjne, skarbowe, iarmarku dotyczące w takich przypadkach, gdzieby zwłokę za szkodliwą osądziła.
- b. Czuwa nad postępowaniem urzędu celnego iarmarcznego, któremu w tym celu instrukcyą przepisze.
- c. Przestrzega, aby kupców zagranicznych, nietrudzono o mniej znaczne Skarbowe uchybienia.

d. W ogólności wszelkimi sposobami starać się będzie działaniom handlowym łatwość i wolność potrzebną upewnić.

Artykuł 10.

Ważniejsze uchybienia celne po rozpoznaniu i wniesieniu z aktami przez assessora prawnego, deputacya rozstrzygać będzie, stronie zaś któraby na ię uznaniu przestać nie chciała, służyć ma odwołanie się do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, lub do właściwego Sądu.

T Y T U Ł II.

O sprowadzeniu towarów na skład lub iarmarki walne.

O d d z i a ł I.

O składach i okręgach iarmarkowych.

Artykuł 11.

Gmach Marywil zwany z wszystkie-

mi zabudowaniami do onego należącymi między ulicami Senatorską Wierzbową, Trębacką, i nową Senatorską, przeznaczamy wyłącznie na użytek iarmakowy: tym celem urządzone tam będą.

- a.) Składy Skarbowe,
- b.) Sklepy, mieszkania, sklepy i budy do najeźdźstwa dla kupców obcych przybywających na iarmarki, i inne dogodności.
- c.) Mieścić się w nim będzie pod czas walnych iarmarków Deputacya z urzędem celnym iarmarcznym, kassą i ekspedycjami wszelkimi do onegoż należącymi.
- d.) Dla bezpieczeństwa towarów na składach będących, ustanowieni zostaną tamże stróże, z funduszków miejscowych płatni.
- e.) Deputacya iarmarczna oznaczy ceny pomierne od składów, skle-

pów, bud i mieszkań, ażeby kupcy przybywający ciężeni nie byli.

f.) Okręg ten cały od wszelkiej konsystencji woyskowej ma być wolny.

Artykuł 12.

Komora wodna do przybijania statków i szybkiej ekspedycji ma być dogodnie urządzona. Przy niej wystawione będą składy bezpieczne na produktu i towary wodą idące. Ten plac służyć będzie za drugi okręg iarmarkowy.

Artykuł 13.

W celu przywiedzenia do skutku art. 11. i 12. Kommissye Rządowe Spraw Wewnętrznych i Policji, tudzież Przychodów i Skarbu, plany stosowne niezwłocznie przedstawiać Nam do potwierdzenia. Obadwa okręgi iarmarczne od przemycen mają być obwarowane.

Oddział II.

O towarach z zagranicy wchodzących.

A. O ekspedycji na komorach wchodowych.

Artykuł 14.

Towary z zagranicy na skład lub iarmarki walne do Warszawy sprowadzane będą przez główne komory wchodowe:

- a. Za paszportami remissowemi wydawanemi na imie kupców tutejszych; albo
- b. Za paszportami remissowemi wydawanemi na imie kupców zagranicznych; lub nakoniec.
- c. Podług ogólnych przepisów transytowych.

Artykuł 15.

Paszporta remissowe na imie kupców tutejszych, wydawać ma urząd celny iarmarczny, stosownie do prze-

pisu oddzielnego. Lista kupców takowych, używających prawa remissowego dla wiadomości obcych handlujących ogłoszoną i w Giełdzie wywieszoną będzie.

Artykuł 16.

Kupiec zagraniczny jeżeli z odpowiedzialności jest znany, otrzymać może paszport remissowy wprost od urzędu celnego iarmarcznego.

Artykuł 17.

Towary za paszportami remissowymi z zagranicy wchodzące, od wszelkiej rewizyi, opłaty cła, lub składania kaucyi, na komorze wchodowej są wolne.

Expedyowane będą niezwłocznie i bezpłatnie za opłombowaniem każdéj paki i wydaniem listu konwoiowego

Artykuł 18.

Gdy kupiec zagraniczny, stósownie

do ogólnych przepisów tranzytowych prowadzić będzie towary do Warszawy, za przybyciem takowych na skład tak cło iako i kaucya na komorze wchodowej głównéj złożone, z kassy urzędu celnego iarmarcznego, niezwłocznie powrócone mu zostają.

Towary takowe na komorze wchodowej, żadnéj rewizyi podlegać nie mają.

Artykuł 19.

Idące na iarmark walny towary, pod ostrą odpowiedzialnością w drodze rewidowane ani przytrzymywane być nie mają jeżeli plomby są nienaruszonymi.

B. O składaniu towarów w okręgach iarmarkowych.

Artykuł 20.

Towary przybyłe do Warszawy, z rogatek lub komory wodnej odpro-

wadzone zostaną do urzędu celnego iarmarcznego, po zarejestrowaniu i sprawdzeniu wagi, właścicielowi do dyspozycji oddane będą bez żadnej rewizji, jeżeli towary swoje złożyć zechce w jednym z okręgów iarmarkowych, oznaczonych w oddziale poprzednim na składach Skarbowych, lub w sklepach, składach i budach prywatnych; tamże wewnątrz urządzić się mających.

Artykuł 21.

Właściciel towarów zapłaci w takim razie należność wagową zwaną, iak następuje.

- a. Od cetnara brutto wszystkich fabrykatów 1. zł. pol.
- b. Od cetnara towarów korzennych, aptekarskich, płynnych (wódek) 15, groszy polskich.
- c. Od cetnara produktów surowych gr. 10.

Wpływ ten przeznaczamy na zastąpienie kosztów, które zaprowadzenie iarmarków walnych za sobą po-
ciąga.

Artykuł 22.

Właściciel towary odpakować i podług swęj woli niemi zarządzać może, tak iednak, iżby bez wiedzy urzędu celnego iarmarcznego, nie wychodziły za okręg iarmarkowy.

Artykuł 23.

Na towary złożone w składach skarbowych, otrzyma zaświadczenie urzędu składowego.

Artykuł 24.

Wyprowadzający towary zewnątrz okręgów iarmarkowych, bez wiedzy i pozwolenia urzędu celnego iarmarcznego, podpadaia karom na przemycających postanowionym.

C. O składaniu towarów zewnątrz okręgów iarmarkowych.

Artykuł 25.

Ci którzyby towary przywiezione chcieli złożyć zewnątrz okręgów iarmarkowych, winni będą oddać paki zaplombowane pod wspólne zamknięcie urzędu celnego iarmarcznego. Na złożone w ten sposób towary, otrzymaia zaświadczenie wyrażone w artykule 23. opłacaia wagowe podług artykułu 21.

Artykuł 26.

Chcący odebrać do własnéj dyspozycji, takowe towary, obowiązani będą uczynić na piśmie deklaracya w dwóch exemplarzach, wyszczególniaia cą towary *in quali et quanto*, z odwołaniem się do oznaków pak, i powrócić zaświadczenie urzędu składowego na złożone towary przez właścicie-

ciela lub spedytora pokwitowane; na tenczas towary wraz z deklaracya zpod wspólnego klucza wydane zostaną w pakach nienaruszonych; deklaracya do rejestru składowego zaciagnięta będzie.

Artykuł 27.

Z deklaracya w obudwóch exemplarzach właściciel uda się do urzędu celnego iarmarcznego, który natychmiast officyalistów do iey sprawdzenia przeznaczy. Ci po odbytėj rewizyi, deklaracya w obudwóch exemplarzach podpiszą i odtąd kupiec towarami swemi wolno zarządzać może.

Artykuł 28.

Następnie ieden exemplarz zaświadczonej deklaracyi, urzędowi składowemu wręczy, z duplikatem zaś wizowanym przez wspomniony urząd na znak odebrania pierwszego exemplarza, uda

się do kassy: która zrobi obrachunek dla przypadającego od niego, gdyby wszystkie towary na konsumpcyą w kraju zostały sprzedane, i takowy dla wiadomości onemu wyda.

Artykuł 29.

Przepisy artykułu 26. 27. 28. równie mają miejsce w przypadku, gdyby właściciel towarów na składach Skarbowych złożonych, takowe zewnątrz okręgów iarmarkowych umieścić i do własnej dyspozycji odebrać chciał.

Artykuł 30.

Kupcy którzyby bez oddawania na skład towarów, takowe zaraz po przybyciu zewnątrz okręgów iarmarcznych wyprowadzić i pod rewizyą poddać chcieli, podług artykułu 26. 27. 28. za opłatą wagowego zostaną ekspedycowane.

D. O towarach pocztą przybyłych.

Artykuł 31.

Towary pocztą przybyłe, po uzyskaniu zaświadczenia od urzędnika skarbowego przy pocztamcie ustanowionego, odprowadzone do urzędu celnego iarmarcznego podług artykułu 20. i następujących, będą ekspedycowane.

O d d z i a l 3.

O produktach i fabrykatak kraio wych.

Artykuł 32.

Produkta i fabrykata kraio we, winny bydz opatrzone w kwity zaświadczające ieśli z miast; a w zaświadczenia Kommissarzy Obwodowych lub Wóytów, ieżeli ze wsiów pochodzą.

Artykuł 33.

Za przybyciem odprowadzone zo-

staną z rogatek lub komory wodnéy, do urzędu celnego iarmarcznego, zkład właściciele po złożeniu powyższych dowodów odbiorą nowe zaświadczenia, z temiż zgodne, dla usprawiedliwienia na iarmarku zkład pochodzą towary, które do wolnego rozrządzenia oddane im zostaną.

T Y T U Ł III.

O czynnościach handlowych na składach i pod czas walnych iarmarków.

Artykuł 34.

Wszystkie towary na iarmark walny sprowadzone, nieinaczéy iak hurtem sprzedawane bydz mogą, to iest towary łokciowe, w sztukach całkowitych; krótkie w tuzinach gross zwanych; galanterye i bijouterye w wartości naymniéy 1000 zł. polsk; ko-

rzenne, aptekarskie, farbiarskie, i płynne towary w beczkach i pakach iak przychodzą; droższe materiały korzenne i farbiarskie, których wartość funta wynosi 60. zł. polsk. lub więcéy, na funty; skóry wyprawne w całych Fechrach lub tuzinach; futra w huntach; produkta zaś wszystkie, niemniéy iak w ilości cetnarów dziesięciu.

Artykuł 35.

Towary przed iarmarkiem, lub po upłynieniu iarmarku, ze składów iedynie tylko hurtem i przez komittowanie któremu z miejscowych kupców remissowych, sprzedawać się maia.

Artykuł 36.

Towary na iednym walnym iarmarku nie sprzedane, na drugi iar-

mark zostawione, lub na powrót bezpłatnie wyprowadzone być mogą.

T Y T U Ł IV.

O expedycjach celnych.

Oddział 1.

Prawidła ogólne.

Artykuł 37.

Od towarów i produktów zagranicznych sprzedanych na konsumpcyę kraiową pod czas iarmarków walnych, opłata całkowita *pro consumo* opuszczoną będzie.

Artykuł 38.

Od towarów i produktów zagranicznych sprzedanych pod czas iarmarków walnych za granicę, cło *transi-*towe całkiem opuszczone będzie.

Artykuł 39.

Towary i produkta zagraniczne

sprzedane przed iarmarkiem lub po upłynieniu iarmarku na konsumpcyę w kraiu, podlegają opłacie *pro consumo*.

Artykuł 40.

Towary i produkta zagraniczne, które na iarmark sprowadzone zostaną, kiedy przed iarmarkiem lub po upłynieniu iarmarku sprzedane będą za granicę, wolne będą od opłaty cła tranzytowego.

Artykuł 41.

Cło powyższe płacone będzie monetą srebrną, kurs w kraiu mającą, albo złotem, podług kursu, który w dniu rozpoczęcia iarmarku urzędownie ustanowiony i ogłoszony zostanie.

Oddział 2.

O expedycji towarów zagranicznych, sprzedanych w okręgach iarmarkowych.

Artykuł 42.

Sprzedający towary w okręgach iarmarkowych

markowych złożone, bądź na konsumpcyą w kraiu, bądź za granicę, żadney rewizyi ani opłacie cła, pod iakimkolwiek pozorem podlegać nie mają.

Artykuł 43.

Lecz obowiązkiem kupującego w takim razie będzie, jeżeliby towary na konsumpcyą kraiovą nabył, udać się do urzędu celnego iarmarcznego, który cło *pro in vectu* od niego odbierze, towary podług ogólnych przepisów skarbowych ocechuie, i nabywcy do wolnego rozrządzenia wyda.

Artykuł 44.

Jeżeli zaś sprzedaż za granicę nastąpiła, nabywca również uda się do urzędu celnego iarmarcznego, gdzie po przeważeniu *brutto* pak i opłombowaniu, bez żadney rewizyi, trudności lub opłaty cła, niezwłocznie zostanie wyexpedowanym.

Artykuł 45.

Dla pewności jednak wyjścia towarów tych za granicę, winien będzie nabywca złożyć kaucyą stosownie do ogólnych przepisów tranzytowych, która przy wyjściu towarów, przez komorę wychodową powrócona mu będzie; albo złożyć zaręczenie kupca remisowego, lub inne dostateczne bezpieczeństwo urzędowi celnemu iarmarcznemu okazać. W trudniejszym przypadku, może być przydany strażnik na koszt kupca towary wyprowadzającego, za pozwoleniem władzy skarbowej, w celu konwoiowania towarów, aż do granicy.

O d d z i a ł 3.

O *expedycji towarów zagranicznych sprzedanych za okręgami iarmarkowemi.*

Artykuł 46.

Jeżeli towar na konsumpcyą w kra-

iu za okręgami iarmarkowemi sprzedany został, sprzedający winien dać świadectwo kupującemu, wyszczególniające ilość i gatunek zakupionego towaru.

Kupujący z świadectwem tém, uda się do urzędu rewizyjnego, który po zawizowaniu świadectwa, towary podług przepisów celnych ocechuje i nabywcę do kassy odesła, dla opłacenia należności od cechowania. Kassa na takową opłatę wyda mu kwit, świadectwo zaś odbierze i buchalteryi lub urzędowi składowemu prześle.

Cło *pro in vectu*, w takim razie sprzedający opłaci podług artykułu 50.

Artykuł 47.

Jeżeli sprzedaż za granicę nastąpiła, sprzedający wyda nabywcy świadectwo w dwóch exemplarzach, wyszczególniające ilość i gatunek towarów.

Z świadectwem i z zapakowaniami

towarami, oraz przygotowaną deklaracją tranzytową uda się nabywca do urzędu celnego iarmarcznego, który po przeświadczeniu się o zgodności towaru z wydanymi świadectwami przez sprzedającego, takowe brutto przeważy, paki opłombuje i właścicielowi ekspedycją tranzytową wyda, z którą podług przepisu art. 45. za rogatki wyprawiony będzie.

Artykuł 48.

Urząd iarmarczny oryginał świadectwa w registrach swych zachowa, duplikat po zaświadczeniu iż towary w nim wyrażone do ekspedycji tranzytowe podane zostały, sprzedającemu zwróci dla usprawiedliwienia się iego przy obrachunku z towarów do sprzedazy na iarmark odebranych.

Artykuł 49.

Sprzedający wydając świadectwo w

art. 47. wyrażone, winien na wszelki przypadek zabezpieczyć się względem cła *pro in vectu* od sprzedanych towarów, gdyż za takowe jest odpowiedzialny, gdyby nabywca towarów tych za granicę zakupionych do ekspedycyi tranzytowéy urzędowi celnemu iarmarcznemu nie dostarczył.

Artykuł 50.

Po upłynionym iarmarku, każdy kupiec któremu towary sposobem kredytu na iarmark zewnątrz okęgów iarmarkowych wydane zostały, udać się winien do urzędu celnego iarmarcznego, gdzie najprzód nastąpi rewizya pozostałych niesprzedanych towarów, a potem obrachunek cła należącego się stósownie do duplikatu deklaracyi iego i świadcstwa na towary za granicę sprzedane, które złoży. Z tych iaka ilość na konsumpcyą wewnętrzną sprzedana się oka-

że, od téy natychmiast cło przepisane do kassy urzędu celnego iarmarcznego opłacić będzie obowiązany.

O d d z i a ł 4.

O ekspedycyi produktów i fabrykatów krajowych.

Artykuł 51.

Fabrykata krajowe na iarmarku walmym sprzedane *pro consumo* ani przy wyiściu za granicę opłaty celnéy nieponoszą.

Artykuł 52.

Produkta zaś surowe, niemniéy bydło i trzoda, tamże sprzedane, przy wyiściu za granicę podlegać mają połowie cła zwyczajnego od wychodu. W obydwóch razach, ekspedycye następują na mocy podanéy deklaracyi za kwitami zaświadczałacemi urzędu celnego iarmarcznego bez dalszych formalności.

T Y T U Ł V.

O sądownictwie iarmarkowém.

Artykuł 53.

Przy Trybunale handlowym w mieście Warszawie, będzie wydział nadzwyczajny dla wyłącznego rozsądzania spraw iarmarkowych, utworzony z Prezesa i Sędziów stosownie do przepisu kodexu handlowego wybieralnych, zostający pod ogólnym kierunkiem Prezesa Trybunału handlowego.

Artykuł 54.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości wyznaczy z członków Trybunału Woiewództwa Mazowieckiego osobny wydział obok Trybunału handlowego swe posiedzenia odbywać mający, dla rozsądzania sporów, które w exekucyi wyroków handlowych zdarzyć się mogą.

Artykuł 55.

Taż Kommissya wyznaczy osobny

wydział z członków Sądu Appellacyjnego dla rozsądzania sporów iarmarkowych w drugiey instancyi, tam, gdzie Appellacya ma miejsce, która w takim razie w dni naydaléy ośm ma być rozstrzygnięta. W tym wydziale zasiadać będzie dla informacyi koléjno jeden z assessorów wybranych oddzielnie pod czas głosowania na Sędziów handlowych. Niebytność assessora nieprzerwywa kompletu Sądu Appellacyjnego, iako i obecność jego nie uwalnia Sędziów od obowiązku zasięgania opinii znawców, gdzie ta z prawa okaże się być potrzebną.

Artykuł 56.

Urzędowanie wymienionych w art. 53. 54. i 55. kompletów sądowych, ustaje zupłynieniem czasu iarmarkowego i zupełnem odsądzeniem wszystkich spraw iarmarkowych.

Artykuł 57.

Następujące tylko sprawy uważane są jako sprawy iarmarkowe:

- a. Te które podług przepisu kodeksu handlowego, podpadają pod sądownictwo handlowe.
- b. Te do których wpływa handlujący nie miejscowy; bądź krajowy, bądź zagraniczny.
- c. Te które wypływają z umów, lub czynów, w czasie walnego iarmarku Warszawskiego zdarzonych, lub gdy dopełnienie tego obowiązku na czas tego iarmarku jest umówione.

Warunki powyższe są łączne: gdyby choć na jednym z nich zbywało w ten czas sprawa do kompletów sądowych wyżej wyrażonych należeć nie będzie, lecz do sądu zwyczajnego, bądź handlowego, bądź cywilnego wniesioną być powinna.

Arty-

Artykuł 58.

Sposób postępowania w sprawach iarmarkowych będzie szybki, przepisany kodexem handlowym.

Artykuł 59.

W innych stosunkach sądownictwa cywilnego i karzącego, które wypływają z pobytu osób i ich potrzeb w czasie walnych iarmarków Warszawskich, władze sądowe przyśpieszać będą dla osób nie miejscowych wymiar sprawiedliwości.

T Y T U Ł VI.

Przepisy Ogólne.

Artykuł 60.

Sprowadzone na iarmarki walne mięso, słonina, sadło, wódki, piwa i miody, gdy na konsumpcyą kraju zostaną sprzedane, podlegać mają opłacie całkowitego podatku konsumpcyjnego. Sprzedane za granicę, opłacają jak in-

Tom IV. Do. Nru 17.

15

ne produkta i towary, na iarmark sprowadzone.

Artykuł 61.

Deputacya główna iarmarczna ustanowi należytości od cechowania, przeważania i tym podobne, ażeby nabywcy towarów na konsumpcyą w kraiu lub zagranicę sprzedawanych, na iarmarkach walnych opłatami bocznemi tego rodzaju ciężeni nie byli.

Artykuł 62.

Koszt na zaprowadzenie urzędu celnego iarmarcznego poniesie skarb publiczny.

Artykuł 63.

Prezydent Muncypalności i Policyi czuwać winien nad wygodą, wolnością i bezpieczeństwem osób podczas walnych iarmarków.

Artykuł 64.

Ma być zaprowadzony tak nazwa-

ny *intelligenz-blatt* czyli pismo dzienne iarmarkowe, obeymujące wiadomość o przybyłych obcych handlujących, i to coby oni w rzeczach swych handlowych obwieścić uznali potrzebą; pismo to w językach polskim i niemieckim wychodzić ma.

Artykuł 65.

Na bydło, konie, owce i trzodę, targowiska na Pradze i w Warszawie na Muranowskiem, ku Cuchthauzowi i pod wiatrakami; na zboża wszelkie na Pradze i na placu iarmarkowym za Saską żelazną bramą będą oznaczone.

Artykuł 66.

Zważywszy trudność znaczną w expedyowaniu towarów zewnątrz okręgów iarmarkowych, expedyce te, wtedy tylko następować będą, gdyby okręgi iarmarkowe dość wcześnie urządzone, lub wszystkie przywie-

zione towary dogodnie w nich umieszczone być nie mogły. Mieysca składów prywatnych obierane będą przez kupców z wiedzą władzy skarbowey.

Uskutecznienie postanowienia tego Kommissyom Rządowym w czem do której należy polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyiney dnia 11. Lutego 1817 r.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policji
(podpisano) T. Mostowski.

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady.
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 5. Marca roku 1818

w Imieniu Najjasnieyszego
A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi

Króla Polskiego etc etc etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Gdy prawo seymowe z d. 23. Grudnia r. 1811 w tytule o papierze stęplowym §. 9. postanowiło: iż stępel kosztów sądowych używany i opłacany będzie z osobna w każdéj Instancyi Sądowéj, we wszelkich Sądach bez różnicy tak cywilnych iako i Administracyinych; w zamiarze przeto wprowadzenia w ykonania ninieyszego przepisu prawa dotąd co do spraw w Sądach Administracyinych rozpoznawanych niedopełnianego, postanowiliśmy i stanowimy.

Artykuł 1.

Od dnia ogłoszenia ninieyszey

uchwały tak w Delegacji Administracyinėj iako i w Kommissyach Woiewódzkich w sporach pod rozsądenie pomienionych magistratur w drodze Administracyinėj przychodzących, strona przegrywająca papier stęplowy w cenie do przedmiotu sprawy stosownej, opłacić iest obowiązana.

Artykuł 2.

W sprawach dzierżawców dóbr Rządowych przeciw Skarbowi w Delegacji Administracyinėj przez superrewizyą ostatecznie rozstrzyganych, opłacanym bydź ma stępel kosztów Sądowych w stosunku do ilości odrzuconych dzierżawcy pretensyi.

Artykuł 3.

Sprawy o allewiacyą gdy w części lub całości za niekwalifikujące się uznanemi zostaną, również w stosunku do ilości odrzuconej allewiacyi opłacie stępla ulegaia.

Artykuł 4.

W wszelkich czynnościach Sądowych w Delegacji Administracyinėj i Kommissyach Woiewódzkich stępel zwyczajny stosownie do §§. 4. i 5. wyż rzezonėj uchwały Seymowej, kosztem strony przegrywającój nieinaczój iak w papierze do akt wnoszonym i kassowanym bydź ma?

Artykuł 5.

Tym końcem ustanowieni będą dystrybutorowie w osobach sprawujących obowiązki pisarzy Sądowych Administracyinych którzy bądź za gotowe pieniądze bądź za kaucyą papier stęplowy z składów Sarbowych brać będą?

Artykuł 6.

Magistratury sprawujące sądownictwo Administracyine, co do dochodów swych szczególniej dla niezanie-

dbywania exekucyi przepisów stęplowych, podciągnięte bydy mają pod kontrolę Skarbową.

Wykonanie niniejszego postanowienia które w Dzienniku Praw ma być umieszczonem, Kommissyom Rządowym spraw wewnętrznych i Policji, Przychodów i Skarbu tudzież Delegacyi Administracyiney polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyiney d. 27. Stycznia 1818 r.

(podpisano) ZAIĄCZEK

Minister Prezydnujący w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu (pod.) J. Węgleński.

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Oryginatem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Wypisem.

Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 5. Marca 1818 roku.

DZIENNIK PRAW.

N^{ro.} 18.

T o m c z w a r t y.

w Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi,

Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

W zamiarze przyprowadzenia do skutku dekretu Królewskiego z d. 18. Stycznia 1810 w Dzienniku Praw Xięstwa Warszawskiego Nro 15. umieszczonego, stanowiącego zaprowadzenie i utrzymywanie ksiąg ludności, chcąc oraz podać sposobność porządnego ułożenia téy części statystyki, nako-

niec dla dopełnienia artykułu 57. i 58. postanowienia Królewskiego z d. 17⁵ Października 1816 zapadłego zaciąg woyska stanowiącego, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowimy:

T Y T U Ł I.

O sporządzeniu i utrzymywaniu ksiąg gminnych ludności.

Artykuł 1.

Będzie odtąd ciągle w każdej gminie utrzymywana księga gminna ludności dla iednostaynego iey w całym kraju zaprowadzenia mieć chcemy, ażeby z dniem ostatnim Marca r. b. w każdej gminie spisana i ukończona była.

Artykuł 2.

Księga ludności każdej gminy spisana będzie w trzech exemplarzach, z których ieden na gruncie przy Burmistrzu lub Wóycie, drugi przy Kommissarzu Obwodowym, trzeci w Kommissyi Woiewódzkiej znajdować się powinien, wyiąwszy miasta stołeczne Woiewództw, w których spis ludności każdego domu w iednym exemplarzu przy posiadaczu onego, w drugim przy Prezydencie lub Burmistrzu, w trzecim przy Kommissyi Woiewódzkiej zostawać będzie; w mieście zaś stołeczném miasta Warszawy spis ludności każdego domu w iednym exemplarzu przy posiadaczu onego, w drugim przy Kommissarzu Cyrkułowym lub respective Burmistrzu, trzecim przy urzędzie municypalnym utrzymywanym zostanie.

Artykuł 3.

Wszelkiego stanu, wieku, wyznania i professyi oboiędzy płci i osoby w gminie zamieszkałe w księdze ludności właściwéj gminy umieszczone mi bydź mają, a w następnym czasie wszelkie zdarzające się zmiany porządnie i wiernie zapisywane bydź powinny.

Artykuł 4.

Urzednicy aktów stanu cywilnego obowiązani są respective gminy Prezydentowi, Burmistrzowi lub Wójtowi co miesiąc zaczynając od 1. Stycznia r. b. donosić o każdéj nowo urodzonéj lub zmarléj osobie, tudzież o każdéj zaślubionéj parze, z dokładném wyszczególnieniem ich imion, nazwisk i zamieszkania, a to tym końcem, ażeby Prezydent, Bur-

mistrz lub Wójt był w stanie ścisłego dopełnienia poprzedzającego artykułu.

Artykuł 5.

Kto iest zapisany w księgę iednéj gminy a dla czasowych interessów mieszka w innéj gminie iezeli tego niechce, niema bydź przenoszony ani zapisywany do księgi ludności téj gminny w którój ostatecznie zamieszkał, skoro złoży świadectwo że iest zapisany w księgę ludności téj gminy w którój stałe mieszkanie obrał, iezeli z wiedzą właściwéj sobie władzy przeniósł się na témczasowe mieszkanie do innéj gminy.

Artykuł 6.

Księgi takowe podług dołączającego się wzoru (a.) sporządzone bydź

maia w gminach wiejskich staraniem i kosztem Wóytów, w miastach zaś staraniem i kosztem kass właściwych.

Artykuł 7.

Każde miasto mieć będzie iedną księgę gminną złożoną z tyle sexternów ile iest mieszkalnych domów w mieście.

Artykuł 8.

Każda gmina wiejska mieć będzie iedną księgę ludności złożoną z tylu sexternów ile iest w nię wsiów lub osad.

Artykuł 9.

Każdy dom w mieście, we wsi lub osadzie, ma mieć oddzielny swój nu-

mer i oddzielną kartę, w księdze ludności do każdéy karty każdgo domu dołączyć należy stosowną liczbę arkuszy białych, ażeby nietylko spisuiący się teraz mieszkańcy, lecz i późnię osiadaiący następnie zapisywani byli.

Artykuł 10.

Porządek oznaczania liczbami domów, tudzież sposób zapelniania ksiąg gminnych, przepisane iuż zostały w informacyi wydanej na d. 4. Maia 1810 przez byłego Ministra Spraw Wewnętrznych, którą Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi przepisami niniejszego Naszego postanowienia dopełniwszy ogłosi i uskuteczniać rozkaże.

Artykuł 11.

Dla ułatwienia w przyszłości rewizyi spisów wojskowych, obowiązkiem będzie Prezydentów, Burmistrzów, i Wójtów gmin utrzymywać oddzielne akta zawierające w sobie wszelkie ile bydyż może dowody, iako to: akta stanu cywilnego, lub metryki urodzenia, śmierci, ślubów, uwolnienia od służby wojskowej, zaświadczenia ludzi do gminy przyiętych, dowody iedynactwa i kalectwa osób w wieku popisowym będących i t. p.

Artykuł 12.

Zaświadczenia kalectwa wydawane będą urzędownie przez lekarzy Obwodowych tym tylko którzy wiek popisowy mają o które interessowani wcześniej postarać się winni; w za-

świadczeniu tém powinno bydyż dokładnie wyrażano iaki iest rodzaj kalectwa, czy może bydyż wyleczonym i w iakim czasie, lub też nie iest do wyleczenia; takowe świadectwa przez Kommissarzów Obwodowych lub respective Prezydentów sprawdzane a przez Kommissye Woiwodzkie zatwierdżane bydyż mają; w Warszawie zaś świadectwa podobne Fizyk mieyski wydawać a urząd muniocyalny zatwierdżać będzie; Lekarz wydawaiący fałszywe świadectwo zaraz oddanym zostanie pod sąd dla wymierzenia zasłużonéy kary.

Artykuł 13.

Zachowuiemy w całéy mocy przepisy dekretu Królewskiego z dnia 18 Stycznia 1810 względem utrzymywania ksiąg ludności oraz kary na przestępiących tym dekretem obostrzo-

ne z zastosowaniem tam wskazanych przepisów do teraźniejszój władz organizacyi i o ile takowe w przedmiocie przesiedlania się nie są przeciwne zasadom dekretu Najjaśniejszego Pana z dnia $\frac{5}{17}$ Października 1816 o zaciągu do woyska, odwołujemy się także do postanowienia Naszego, z d. 29 Listopada r. z. w Dzienniku Praw umieszczonego, stanowiącego, kary na tych którzyby utaili osoby do popisu woyskowego należące. Niedokładność w księgach ludności iako i zataienie w nich popisowych dochodzone będą corocznie przy rewizjach woyskowych; przekraczający ma być natychmiast przez delegacyą doniesiony pierwszój z kolei władzy Administracyinój dla wymierzenia zasłużonój kary, i prócz tego też delegacya po ukończeniu całego spisu w Powiecie lub Obwodzie, doniesie właści-

wój Kommissyi Woiewódzkiej w szczególności o przekroczeniach których doszła, ażeby ta dopilnować mogła iżby przekraczający zasłużonój kary nieuszedł.

Artykuł 14.

Każdy mieszkaniec iakiegokolwiek bądź stanu lub wyznania oboiżej płci skoro lat 14. życia swojego ukończy, opatrzony być powinien od Prezydenta, Burmistrza, lub woyta właściwój gminy w świadectwo iako w księgę ludności zapisanym został, a to podług wzoru tu załączającego się (b.).

Artykuł 15.

Dla ułatwienia urzędom gminnym spisu ksiąg ludności i wydawania przepisanych poprzedzającym artykułem zaświadczeń Kommissye Woiewódzkie

tak księgi ludności iako i zaświadczenia wydrukować każą i żądającym one dostarczają, za cenę nie wyższą iak tylko ile papier i druk kosztować będą.

Artykuł 16.

Na zasadach powyżey przepisanych ksiąg ludności, sporządzony być ma corocznie ogólny stan ludności w całym Królestwie. Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji wyda Kommissyom Woiewódzkim i urzędowi municypalności i policji miasta Warszawy, stosowne wzory i przepisy do ułożenia onego.

T Y T U Ł II.

O rewizyach woyskowych.

Artykuł 17.

Skoro Officerowie do rewizyi

woyskowéy każdego roku wykomenderowani zostaną. Kommissarze Obwodowi lub Prezydenci i Burmistrze miast stołecznych Woiewództw, wyznaczają do wspólnego z nimi działania, stosownie do postanowienia Królewskiego dnia $\frac{5}{17}$ Października 1816 wadanego, obywatelów delegacją zaciagową składać mających, gdyby żaden z obywatelów téy czynności nie podiał się, Kommissarz Obwodowy sam, lub w iego zastępstwie Adjunkt one uskutecznić winien.

Artykuł 18.

Kommissye Woiewódzkie i Kommissarze Obwodowi, tudzież Prezydenci i Burmistrze miast stołecznych Woiewództw prześlą delegacyom zaciagowym księgi gminne ludności każdej respective gminy.

Artykuł 19.

Kommissarze Obwodowi wręczają delegacyom zaciagowym listę Burmistrzów, Wóytów gmin lub ich zastępców którzy także w właściwych sobie gminach do składu delegacyów należą.

Artykuł 20.

Delegacye zaciagowe odbywać będą rewizya woyskową w miejscu każdej Gminy, mogą jednak dołączać pomniejszy Gminy do większych sobie przyległych, za porozumieniem się zaś z Kommissarzami Obwodowemi wyznaczają dla każdej Gminy dnie, w których rewizya woyskowa odbywać się ma. Koley takową przez zwyyczajne obiegniki Kommissarze Obwodowi zakommunikują Burmistrzom i Woytom do wczesnego przygotowania się.

Arty-

Artykuł 21.

Skoro delegacya zaciagowa stanie w której Gminie, Wóyt miejscowy złożyć iey powinien swój exemplarz księgi ludności w raz z aktami dowody obeymującemi, przepisaniem artykułem zgim niniejszego postanowienia. Delegacya zweryfikuje na miejscu rzetelność tych ksiąg i rozkaże stawić się z kolei wszystkim męszczynom Gminę składającym, mającym wiek popisowy to jest którzy skończyli rok dwudziesty, a nie dokończyli jeszcze roku trzydziestego życia swego, ato podług złożonych im ksiąg ludności.

Artykuł 22.

Po czém delegacye zapiszą z kolei każdego z tych stawających w oddzielney tabelli podług dołączonego wzoru (c.) których potrzebna liczba przez

Tom IV. Do Nru 18. 17

Kommissarzy Obwodowych wręczą im zostanie i zapełnią rubryki w sposobie iak wzór tey tabelli wskazuje, po przekonaniu się naoczném, o postawie wzroście i zdrowiu stawiającego. Żydzi iednak i Mennonisci w tę tabelłę załączani bydź nie mają.

Artykuł 23.

Delegacye nie wyrokuiąc względem uwolnienia od woyska stawionych im popisowych, umieszczają iednak uwagi w adnotacyi względem tych, którym prawnie uwolnienie służyć może.

Artykuł 24.

Tabella takowa wszystkich męszczyzn w wieku popisowym będących pod lit. e. z zapełnieniem ru-

bryk i wszelkiemi uwagami w adnotacyach, ma bydź na trzy ręce sporządzana, i przez całą delegacyą i Burmistrza lub Wóytę mieyscowego za rzetelność podpisana, z której ieden exemplarz u Wóytę pozostanie, drugi Kommissarzowi obwodowemu, trzeci nakoniec po ukończeniu rewizyi każdego Obwodu Kommissyi Woiewódzkiej przez delegacyą złożony będzie.

Artykuł 25.

Chcąc zaś ułatwić delegacyą do rewizyi woyskowych wyznaczonym, spis męszczyzn nie mających ieszcze wieku popisowego, dozwalamy ninieyszém, aby nie wyrażając imion ich i nazwisk sporządzili tylko z księgi ludności wyciąg ile znajduje się w każdej wsi lub osadzie osób płci męzkiej poczynając od najmłodszych

aż do nieukończonego dwudziestego roku ich życia, i te podług lat urodzenia ogółem zapiszą w rubrykach wzoru pod lit. (d.) pod summowawszy każdą z tych rubryk, zapelnia niemniéy inne rubryki namienionego wzoru. Wzory drukowane wręczone zostaną delegacyom, które podobny wypis na cztery exemplarze wygotują, poświadczą, i po ukończonéy rewizyi każdego Obwodu, ieden exemplarz Kommissarzowi Obwodowemu, drugi Kommissyi Woiewódzkiéy trzeci Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi, czwarty nakoniec Kommissyi Rządowéy Woyny przeszłą.

Art ykuł 26.

Po dopełnieniu tego przystąpią nareszcie delegacye do rewizyi ksiąg

ludności, w tych uchybienia gdyby się okazały, poprawiwszy takowe na dowód uskutecznonéy przez siebie rewizyi własnemi podpisami zatwierdzą i ieden exemplarz wraz z aktami dowodów Wóytowi na gruncie zostawiają, drugi Kommissarzowi Obwodowemu, a trzeci Kommissyi Woiewódzkiéy zwrócają.

Art ykuł 27.

Co się zaś tyczy miasta Stołeczne-go Warszawy delegacye odbywać będą rewizye woyskowe cyrkulami w miejscach, z Prezydentem umowionych, a postępując w téy czynności koleją numeru domu, niebędą zostawiać possessorom wypisu osób umieszczonych w tabelli pod lit. c. lecz te na iedną rękę sporządziwszy Prezydentowi miasta oddadzą, księgi zaś

pod literą *d.* w trzech exemplarzach spisawszy, ieden Prezydentowi Muncypalnemu, drugi Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi, trzeci Kommissyi Rządowéy Woyny, złożą, nakoniec księgi ludności w domach przez possessorów podpisane, poświadczywszy, iednę possessorowi zostawiają dwie zaś urzędowi Muncypalnemu po ukończeniu rewizyi woyskowéy doręczą.

Artykuł 28.

W miastach stołecznych Woiewództw delegacye również postępować będą w sposobie nadmienionym w artykule poprzedzającym, z tą tylko odmianą, iż iednę z tych ksiąg possessorowi domu zostawiają, drugą Burmistrzowi miasta Stołecznego Woiewódzkiego, trzecią zaś Kommissyi Woiewódzkiéy doręczą.

Artykuł 29.

Dostrzeżone uchybienia i przekroczenia w księgach ludności miast wyrażonych w dwóch ostatnich artykułach mają być doniesione, przez delegacye zaciągowe, co do miasta Warszawy urzędowi Muncypalności i Policyi, co do innych zaś miast Burmistrzowi miejscowemu i Kommissyi Woiewódzkiéy.

Artykuł 30.

Termin całkowitego ukończenia przez delegacye rewizyi woyskowéy w całym kraju trzymiesięczny oznaczamy, od daty, rozpoczęcia onego, czego dopilnowanie Kommissyi Rządowéy woyny porucza się.

Artykuł 31.

Wciagu rewizyi delegacye zaciągowe obowiązane są co dni dzieścię zdawać rapport Kommissyi Rządowéy.

dowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Kommissyi Rządowéy Woyny o postępie swych czynności donosząc im w których Gminach w szczególności odbyła się już rewizya, wiele w każdéy z nich okazało się popisowych zdatnych do woyska, oraz wiele osób podług zdania delegacyi niekwalifikuje się do służby woyskowéy.

T Y T U Ł III.

O urządzeniach ksiąg ogólnych spisowych.

Artykuł 32.

Skoro która z delegacyi złoży ukończone dzieło swoje w Kommissyi Woiewódzkiéy, ta zaraz ogłosić każe przez dzienniki Woiewódzkie termin, sześćcio tygodni w którym Prezydenci, Burmistrze, i Wóyci

Gmin złożyć powinni (pod odpowiedzialnością za skutki z tąd wynikłe) wszelkie dowody, iakie mieć mogą na poparcie prawa do wyłączenia tych, którzy przez delegacyą zaciągowā zapisani zostali do tabeli spisu woyskowego *litera c.* w ie-dnym exemplarzu u nich pozostałéy, do tych dowodów pomienioną tabelę w oryginale załączyć powinni.

Artykuł 33.

Burmistrze i Wóyci Gminni składać mogą takowe dowody, albo bez pośrednio w Kommissyi Woiewódzkiéy, lub na ręce właściwego Kommissarza Obwodowego, który obowiązany jest pod odpowiedzialnością z urzędu naydaléy w dni dziesięć od daty wręczenia, przesłać ie Kommissyi Woiewódzkiéy z wnioskami iakie za potrzebne przytém byđź uzna.

Artykuł 34.

Kommissye Woiewódzkie roztrząsawszy złożone dowody i postępując w myśl art. II. dekretu Najjaśniejszego Pana z dnia $\frac{5}{17}$ Października 1816 o zaciągu do woyska iako i późniejszych w tym względzie urządzeń stanowiąc będą, którzy z popisowych mają za sobą prawo do wyłączenia. Skoro zaś który z nich do wyłączenia kwalifikować się będzie, Kommissya Woiewódzka wyrazi to w adnotacyi każdéy przysłanéy iéy tabelli litera c. w drugim podobnym exemplarzu u niéy znaydującym się wyłączenie to zanotuje, i przesłaną iéy tabellę wraz z dowodami zwróci właściwemu bez pośrednio Prezydentowi, a zaś Burmistrzowi lub Woytowi Gminnemu, na ręce Kommissarza Obwodowego który podobnie namienione wyłączenie u siebie zapi-

sawszy odeśle tabellę każdemu Burmistrzowi i Wóytowi Gminy Obwodu swojego.

Artykuł 35.

Wszyscy ci popisowi którzy w zwróconych tabellach nie zostali odpisani, i uznani za wyłączonych, należą do zaciągu wojskowego. Prezydenci, Burmistrze, i wóyci gminna pierwsze zawołanie obowiązani są dostawić ich do woyska pod karą iakie za ukrywanie ich lub ułatwienie ucieczki prawami są oznaczone. Jeżeli zaś który z uznanych za popisowego późniéy do wyłączenia nabył prawa, Prezydenci Burmistrze i Wóyci gmin w cześnie do władz przyzwoitych udawać się powinni, zawsze z tabellą o którę się namieniło, aby decyzya Kommissyi Wóiewódzkiéy przed poborem rekrutów nastąpić mogła.

Artykuł 36.

Po upływnieniu dwóch miesięcy, od daty ogłoszenia powyższego terminu w dziennikach Woiewódzkich, gdyby Kommissye Woiewódzkie złożonych sobie przez delegacye list popisowych wyczytać miały, iż w której Gminie znajdują się osoby które lubo są w wieku popisowym iednakże w uwagach delegacyi umieszczone zostały, iako mające prawo do wyłączenia, Prezydenci zaś Burmistrze, lub Wóyci w oznaczonym terminie zaniechali złożyć dowodów popierających prawo tychże osób do wyłączenia; Kommissye Woiewódzkie mocne są a nawet obowiązane znaglic właściwych Prezydentów, Burmistrzów, i Woytów przez exekucyą w drodze Administracyinéy, aby te dowody w wskazanéy formie

nayśpieszniey odesłali i skutku tego zarządzenia dopilnują.

Artykuł 37.

Urząd Muncypalności i Policyi miasta Warszawy ogłosi podobnież termin dwu miesięczny, w którym osoby wiek popisowy mające, złożyć mu powinny bądź osobiście bądź na piśmie dowody wyłączenia, i względem uznania tego prawa, postąpi sobie według przepisów. Co do wyłączeń we wszystkich innych miastach, Kommissye Woiewódzkie stanowić mają.

Artykuł 38.

Kommissye Woiewódzkie mając sobie złożone dzieło delegacyi ze wszystkich obwodów po upływnieniu terminu dziesięciu tygodni, przystą-

pią do sporządzenia ogólnego spisu wojskowego w sposobie iaki w skazuię instrukcyja z dnia 7. Lipca r. z. przez Kommissye Rządowe Spraw Wewnętrznych i Policyi oraz i woyny wydana.

Artykuł 39.

Księgi ogólne spisu wojskowego co do osób istotnie uznanych zapisowych powinny być całkowicie w Kommissyach Wojewódzkich ukończone, przed pierwszym Listopada każdego roku; ieden ich exemplarz w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi, drugi zaś Kommissyi Rządowej Woyny przesłany będzie. W tymże samym przeciągu czasu i Urząd Muncypalny i Policyi miasta Warszawy ogólny spis wojskowy obu nadmienionym Kommissyom Rządowym przesłać ma.

Artykuł 40.

Wykonanie niniejszego Postanowienia które w Dzienniku Praw ma być umieszczone, Kommissyom Rządowym, Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Woyny, wozem do której należy, polecamy.

Działo się w Warszawie na Posiedzeniu Rady Administracyiney dnia 27. Stycznia 1818 roku.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi
(podpisano) T. Mostowski.

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady,
(podp.) Kossecki.

Zgodno z Oryginałem.

Radca Sekretarz Stanu General Brygady
(podp.) Kossecki.

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 5. Marca 1818 roku.

Numer domu.	Gatunek domu.	Imię Nazwisko mieszkańców.	P ł e ć.		Data urodzenia.			Ich postanowienie.	Stan urodzenia.	Jakiego wyznania.	Professya rzemiosło lub iakikolwiek sposób życia.	Mieysce ich urodzenia.	Zkąd przybyli.	ADNOTACYE.
			Męska.	Żeńska.	Dnia.	Miesiąca.	Roku.							

Prezydent w. Burmistrz w. Wójt

Miasta

Gminy

w Obwodzie

Województwie

Zaswiadcza niniejszém jako urodzony

w Mieście

Gminie

Obwodzie

Województwie

Religii

Stanu

Professyi

Syn

mający lat

wymienione

Miasta w. Gminy we wsi

w do-

zapisany został w księgę Gminną powyżej

na rzetelność czego przy wyświadczeniu urzędo-

wy pieczęci własnoręcznie podpisuje się

Dan w

dnia

Miesiąca

roku.

Tom IV. Do Nru 18.

Mieysce urodzenia.	Wzrost.	Rysy znamienn.
Woi- wództwo.	Sto- py.	Cale- chy.
Powiat.	Twarzy.	Oczu.
Wies.	Nosa.	Wiosow.
Miasto.	Czola.	umie.
		Czytać i pisać czy- umie.
		Jakie po- siada nau- ki lub rzę- miosa.
		ADNOTACYE.

[illegible]

w Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A I.

Cesarza Wszech Rossyi
Króla Polskiego etc. etc etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc ażeby fundusze miast iak
naydokładniéy wyjaśnione i odtąd z
istotnym dla ich dobra pożytkiem
urządzone były; zważywszy iż tak-
we fundusze, bez poprzedzającego
ułożenia rachunków kass mieyskich
z lat upłynionych, dostatecznie urzą-
dzone bydź nie mogą; zważywszy
nadto, iż okoliczności wojenne, tu-

dzież częste zmiany Władz Administracyjnych, były przeszkodą do złożenia rachunków w formie i porządku dla Głównéj Izby Obrachunkowéj przepisanych; zważywszy nakoniec, iż urządzenie funduszków miejskich szczególną i właściwą jest attrubucyą Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, na Jéy więc przedstawienie, postanowiliśmy i stanowimy.

Artykuł 1.

Przy Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, ustanowioną zostaje Deputacya do urządzenia funduszków miejskich, która pod Dyrekcyą Radcy Stanu Netrebskiego składać się będzie z tegoż Radcy Stanu iako Dyrektora Jeneralnego Administracyi, z Vice - Referendarza Kos-

sowskiego i z Nadrachmistra Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi Kozłowskiego.

Artykuł 2.

Rachmistrze w bierze Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi ustanowieni, są w obowiązku rewidowania rachunków miejskich i regulowania etatów, które im od Deputacyi poruczone zostaną.

Artykuł 3.

Deputacya mocna jest, gdy tego uzna potrzebę, wysłać na miejsce osoby do ułożenia rachunków lub spisania funduszków miast, i wyznaczyć im stosowne nadgrody za ich prace i podróże bądź z funduszków miejskich, bądź na rachunek i koszt

władz mieyskich, czy kassyerów jeżeli ich winnemi zaniedbania swych obowiązków byǳ uzna.

Artykuł 4.

Kommissye Woiewódzkie i Kommissarze Obwodowi obowiązani są zaǳosć czynić wszelkim wezwaniom Deputacyi i iéy urządzeniom, iakie od niéy wydane będą w przedmiotach tyczących się rachunków mieyskich i wyjaśnienia funduszów tychże.

Artykuł 5.

Gdzie dotąd fundusze mieyskie nie są urządzone i ich etaty nie są zatwierdzone, tudzież gdzie nastąpiły wydatki nadetatowe, Deputacya ułożywszy etaty i ściągawszy likwidacye poczynionych wydatków, wraz

z swemi uwagami, Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi do decyzyi przedstawi.

Artykuł 6.

Sciagnione rachunki Deputacya po uskutecznionéy rewizyi i ich sprostowaniu, z uwagami swoimi przedstawiać będzie Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Artykuł 7.

Upoważnia się ninieyszém Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi do ostatecznego rozstrzygnięcia i zakwitowania wszystkich rachunków funduszów mieyskich (wyiąwszy Warszawę) aż do końca roku 1818.

Artykuł 8.

Dla tego Główna Izba Obrachun-

kowa wszelkie rachunki dotąd u
nięć złożone, prześle Kommissyi
Rządowej Spraw Wewnętrznych i
Policji.

Artykuł 9.

Deputacya po skutecznioném ure-
gulowaniu rachunków miejskich,
urządzi etaty miast na rok 1819. któ-
re, po zatwierdzeniu przez Kommis-
syą Rządową Spraw Wewnętrznych
i Policji, przesłane będą Głównéj
Izbie Obrachunkowéj.

Artykuł 10.

Wykonanie niniejszego postano-
wienia, które w Dzienniku Praw umie-
szczone bydz ma, Kommissyi Rządo-
wéj Spraw Wewnętrznych i Policji,

tudziez Głównéj Izbie Obrachunko-
wéj polecamy.

Działo się w Warszawie na posie-
dzeniu Rady Administracyinéj d. 3.
Lutego 1818

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnę-
trznych i Policji.
(podp.) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki*

Zgodno z Oryginałem
- Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 16. Marca 1818 roku.

w Imieniu Najjaśniejszego
A L E X A N D R A I
 Cesarza Wszech Rosyi
 Króla Polskiego etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

W dopełnieniu artykułu 155. Ustawy Konstytucyjnej, i przyprowadzając do skutku Postanowienie Nasze z dnia 15. Marca 1816 roku, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi postanowiliśmy i stanowiąmy.

Artykuł 1.

Z dniem 15 Kwietnia r. b. ustaie

Urzędowanie dotychczasowych Rad Departamentowych i Powiatowych, niemniéy Rad Muncypalnych Miejskich, gdziekolwiek takowe zaprowadzonemi były.

Artykuł 2.

W ich mieysca wstępuią Rady Woiewódzkie, składać się mające z Obywateli na zgromadzeniach politycznych świeżo obranych.

Artykuł 3.

Tak dawny skład Rad Departamentowych, iako i świeżo powołane Rady Woiewódzkie ziadają się nadzień 15. Kwietnia r. b. do miast stołecznych swoich Woiewództw.

Artykuł 4.

Cel takowego zebrania się iest,

aby Rady Departamentowe złożyły w przyzwoitym porządku wszelkie Akta swoich dotychczasowych czynności na ręce Rad Wojewódzkich, i udzieliły objaśnień, iakie, bądź ze względu własnych ich działań przeszłych, bądź następnych czynności Rad Wojewódzkich, mogłyby być potrzebnemi.

Artykuł 5.

W tymże dniu ziada się także wszystkie dotychczasowe Rady Powiatowe do miast stołecznych swoich Obwodów, i takimże samym sposobem złożą Akta swoje i wszystko co do usprawiedliwienia ich czynności służyć może na ręce Kommissarzy Obwodowych, którzy Akta takowe w zupełności prześlą niezwłocznie Radom Wojewódzkim.

Artykuł 6.

Akta Rad Muncypalnych i Miejskich złożone będą respective Urzędowi Muncypalnemu, gdy te ustanowione i urzadzzone zostaną.

Artykuł 7.

Rady Wojewódzkie o rozpoczęciu swych działań mieszkańców przez Dzenniki obwieszcza, Pastanowienie Nasze z dnia 15 Maia 1816 roku, znajdujące się w Dzienniku Praw Nrze 16 na karcie 17. i Dekret Najiasniejszego Pana w dniu ^{19 Września.}_{1 Października} także 1816 r. zapadły, umieszczony w Dzienniku Praw Nrze 9. na karcie 110. na uwagę wzięną; przyduiącego w gronie swoim stosownie do Artykułu 136. Konstytucyi ustanowią. i do wykonywania czynności do ich Attrybucyi należących przystapia.

Dopełnienie niniejszego postano-

wienia które w Dzienniku Praw ma
bydź umieszczone, Kommissyi Rząd-
owey Spraw Wewnętrznych i Poli-
cyi poruczamy.

Działo się w Warszawie na Po-
siedzeniu Rady Administracyiny dnia
10. Marca 1818 roku.

(podpisano) ZAIĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi
(podpisano) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady,
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem.

Radca Sekretarz Stanu General Brygady
(podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 17. Kwietnia 1818 roku,

Wypis z Protokołu Sekretariatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Maiąc wzgląd na mnogość prac
Naszych, i nie chcąc ażeby w odby-
waniu spraw Administracyinyh Na-
szego Królestwa Polskiego nastąpić
miała iakowa przerwa, przez odmia-
nę w zwykłym onych, pod niebytność
Naszą, prowadzeniu; postanowiliśmy
i stanowimy:

Artykuł 1.

Wyiąwszy prace ściągające się do
przyszłego Seymu, których decyzją
sobie zachowuiemy, Namiestnik Nasz
w Królestwie Polskiem, będzie iak do-
tąd sprawował przez cały czas tera-
źniejszego Naszego pobytu w témże

Królestwie, władzę, iaką onemuż Aktem Nominacyi z dnia 19. Listopada 1815
1. Grudnia.
 na przypadki niebytności Naszég, nadaliliśmy, stosownie do Ustawy Konstytucyjnéy, do Statutów Organicznych, i do Naszych postanowień szczególnych.

Artykuł 2.

Wykonanie niniejszego Postanowienia Naszego, które w Dzienniku Praw umieszczoném będzie, Namieśnikowi Naszemu polecamy.

Dan w Warszawie dnia $\frac{1}{13}$ Marca 1818

(podpisano) ALEXANDRE

przez Cesarza i Króla
 (L. S.) Minister Sekretarz Stanu

(podp.) *Ig. Sobolewski.*

(L. S.) *Zgodno z Oryginałem*
 Minister Sekretarz Stanu

(podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem.

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
 (podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem

Minister Sprawiedliwości

W. Sobolewski

Sekretarz Jeneralny

J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 17. Kwietnia 1818 roku

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
 Królestwa Polskiego.

My z Bożéy Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Zapatrzywszy się na przepis artykułu 2154 prawa cywilnego, który stanowi: iż skutek wpisów hypotecznych ustaie, ieśli takowe wpisy z upłynieniem lat dziesięciu odnowionymi niezo stały; zważywszy iż termin ten zaczyna się dla Woiewództwa Mazowieckiego, Kaliskiego, Płockiego i Augustowskiego, i części Woiewództwa Kra-

kowskiego z dniem 1. Maia 1818 roku, zważywszy; iż na blisko nadchodzącym Seymie wniesiona będzie materya względem hypotek i chcąc zapobiedz stratom iakieby mogły wyniknąć z trudności odnowienia tychże hypotek w tak krótkim przeciągu czasu, a razem rzeczy postawić w takim stanie, iżby obowiązek odnowienia połączony był mógł z epoką zaprowadzenia nowych praw hypotecznych; Na przełożenie Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości. Po zasięgnięciu zdania ogólnege zgromadzenia Rady Stanu: termin wyżej rzeczony od dnia 1. Maia 1818 poczynające się przedłużamy aż do dalszego Władzy Prawodawczey w téj materyi postanowienia.

Wyko-

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być umieszczonem Kommissyi Sprawiedliwości Królestwa Polskiego polecamy.

Dan w Warszawie d. 1³ Marca 1818.

(podpisano) ALEXANDRE

przez Cesarza i Króla

Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem

Minister Sekretarz Stanu
(podp.) Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości.
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia - dnia 25. Kwietnia 1818 roku.
Tom IV. Do Nru 18. 22

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz *Wszzech Rossyi, Król Polski*
etc. etc. etc.

Mianuiąc postanowieniem Naszém z dnia 19 Listopada (1 Grudnia) 1815 r. Senatora Woiewodę Jenerała od piechoty *Zaiączka*, Namiestnikiem Naszym w Królestwie Polskiem, i stanowiąc ogólne prawidła, podług których władzę swą miał wykonywać, uczyniliśmy zadosyć iednemu z przepisów Ustawy Konstytucyinéy, którego spełnienia okoliczności i potrzeby administracyi silnie wymagały.

Zastrzegliśmy sobie byli w témże samém postanowieniu wydanie Namie-

stnikowi Naszemu pełnomocnictwa mającego dokładniéy ieszcze oznaczyć rozciągłość władzy, iaką onemuż udzieliliśmy.

Miło Nam iednak wnosić, iż nie uydzie uwagi powszechnéy, że chcąc aktowi tego rodzaju nadać tę cechę trwałości, iaką się do niego przywiewywać powinna, chcąc się zapewnić, iż on się nie stanie więcéy szkodliwym niż pożytecznym dla dobra służby publiczney, wypadało poradzić się doświadczenia, uważać postępowania administracyi, pilnie baczyć na wypadki, iakie sprawi świeżo zaprowadzony rzeczy porządek, a nadewszystko dokładnie obliczyć skutki środka, któren tak silnie miał wpływać na działania Rządu, na zaufanie, iakieby wzbudziły czynności iego, na iego postęпки; nakoniec w chwili, kiedy miał do nowéy zbliżać się przyszłości, z wszelką ostróżnością, iakiéy wycią-

gaia nowe formy i nowy porządku układ.

Z tych powodów, osadziliśmy rzeczą pożyteczniejszą odłożyć ogłoszenie pełnomocnictwa, do chwili mogący Nam dostarczyć postrzeżeń i wiadomości nieuchronnych do powodowania Naszemi w téj mierze wyrokami, i przestaliśmy przez ciąg czasu upłynięty od nominacyi Namiestnika Naszego, na wydawaniu szczególnych urzędów mogących mu służyć za skazówkę, stosownie do rodzaju nadarzających się wypadków, i zdolnych zastąpić brak wyraźnego pełnomocnictwa.

Kiedy zaś przyszła chwila, w której zupełne nadając Ustawie Konstytucyjnej w téj mierze rozwinięcie, będziemy mogli nieodzownie i z dokładnością zakreslić granicę władzy Namiestnika, bez obawy krępowania czynności rządowych, i gdy postanowiliśmy wydać

onemuż pełnomocnictwo Ustawą Konstytucyjną przepisane przed odjazdem Naszym z téj stolicy; osadziliśmy rzeczą bydy przyzwoitą zatwierdzić, iakoż istotnie niniejszém zatwierdzamy wszelkie wyroki w Naszém Imieniu przez Namiestnika Naszego i stosownie do rozkazów Naszych i do szczególnych instrukcyi, wydane, od czasu iego nominacyi, do dnia dzisiejszego.

Co się zaś tycze czynności i postanowień przez Namiestnika wydać się miały od daty dzisiejszey aż do daty Pełnomocnictwa iakie mu przed wyiażdem Naszym udzielémy, gdy postanowieniem Naszem z dnia 15 Marca b. r. przedłużyliśmy sprawowanie Władzy Namiestnikowi Naszemu na czas bytności Naszey teraźniejszey w Naszém Królestwie Polskiem z zachowaniem sobie samym stanowienia względem prac do Seymu się ściągających, oświad-

czamy ninieyszém, iż te wszystkie czynności i postanowienia zachowaią moc swą obowiązującą według osnowy wyż wzmiankowanego przedłużenia, chyba gdybyśmy takowe, przed ogłoszeniem pomienionego Pełnomocnictwa wyraźnie uchylili.

Wykonanie ninieyszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być umieszczoném, Namiestnikowi Naszemu polecamy.

Dan w Warszawie d. 18° Marca 1818.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla
(L. S.) Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
Minister Sekretarz Stanu
(podp.) *Ig. Sobolewski*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady
(podpisano) *Kossacki.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 25. Kwietnia 1818 roku.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Zapatrzywszy się na rozporządzenie Statutu Organicznego o reprezentacyi narodowey, a mianowicie artykułu 84. tegoż statutu, chcąc oznaczyć dokładnie porządek, w jakim odbywać się mają posiedzenia seymowe; po wysłuchaniu zdania ogólnego zgromadzenia Rady Stanu, postanowiliśmy i stowimy co następuje:

T Y T U Ł I.
O S e n a c i e.

Artykuł 1.

Porządek zasiadania w Senacie będzie następujący: po prawey stronie od

tronu pierwsze krzesła należą Xiążętom krwi Cesarsko-Królewskiej mającym lat 18. skończonych. Po nich zasiadają Biskupi podług porządku nominacji. Po lewéj stronie od tronu i po prawey za Biskupami zasiadają Woiewodowie podług pierwszeństwa nominacji. Po prawéj i lewéj stronie od tronu po Woiewodach, zajmą miejsca Kasztelanowie, także podług starszeństwa nominacji.

Artykuł 2.

Prezes Senatu siedzieć będzie na przeciwko tronu.

Artykuł 3.

Dla Ministrów i innych Członków Rady Stanu przeznaczone będą miejsca po bokach tronu.

Artykuł 4.

Posiedzenia Senatu pod czas Seymu

odbywać się będą według potrzeby w oznaczonych przez Prezesa godzinach.

Artykuł 5.

Do Prezesa Senatu należy prawo zagaiania i solwowania posiedzeń Izby Senatorskiej, tudzież prawo dawania głosu w téjże Izbie.

Artykuł 6.

Każdy w Izbie Senatorskiej głos zabierający, zaczynać będzie podług formy za Rządu Xięstwa Warszawskiego używaney od słów: *Szanowny Senacie.*

Artykuł 7.

Projekt mający być wniesionym do Izby Senatorskiej, czytany będzie po głosach członków Rady Stanu, powody onego wyłuszczających. Po przeczytaniu projektu do prawa, zabierać głos będą mogły według artykułu 132. Statutu Organicznego o reprezentacji

narodowéy Członki Kommissyi Seymowéy, które się rozbiieraniem projektu tego trudniły. Każdy Senator któryby potem nad projektem zdanie swoje chciał otworzyć, obowiązany będzie przed dyskusją lub w iéy ciągu, zapisać się do listy na stole obok Prezesa na to przygotowaney. Inne niemniéy przepisy artykułu 132. iako téż artykułów 131. i 134. wyżéy wymienionego Statutu Organicznego, ściśle zachowywanemi być mają.

W ciągu dyskusyi nad projektem, Prezes Senatu, Członki Rady Stanu, i Członki właściwéy projektowi Kommissyi, mają prawo zabierania głosu, bez poprzedniego wpisania się do listy.

Artykuł 8.

Pod czas dyskusyi Prezes dawać będzie głos mającym się przymawiać według porządku zapisania.

Artykuł 9.

Prezes gdy uzna iż rzecz dostatecznie rozebrana i wyjaśniona została, zamknąć powinien dyskusją i przystąpić do wotowania. Dyskusya nad iednym projektem, dłużej nad dni trzy trwać nie może. Również naradzenie się Kommissyów z Radą Stanu, nad iednym projektem, dni trzy przechodzić nie może.

Artykuł 10.

Stosownie do przepisu artykułu 137. Statutu Organicznego o reprezentacyi narodowéy, każdy Senator pod czas wotowania bez przymawiania się wyrzeknie tylko słowo: *affirmative* albo *negative*.

T Y T U Ł II.

O I z b i e P o s e l s k i é y.

Artykuł 11.

Porządek zasiadania w Izbie Posel-

skiéy będzie oznaczony dla Posłów i Deputowanych w kolei Woiewództw i Powiatów Statutem Organicznym dnia 15 miesiąca Marca r. 1816 przepisany.

Artykuł 12.

Marszałek Izby Poselskiéy mieć będzie miejsce osobne.

Artykuł 13.

Ministrowie i inne Członki Rady Stanu mieć będą podobnie miejsca osobno dla siebie przeznaczone na przeciwko Marszałka.

Artykuł 14.

Posiedzenia Izby Poselskiéy zaczynać się będą o godzinie 10. zrana, a kończyć zwyczajnie o 3. po południu, jeżeli materye toczące się dłuższej sessyi wymagać nie będą.

Artykuł 15.

Rozporządzenia artykułu 5. niniejszego postanowienia o Prezesie Senatu

służyć będą i Marszałkowi Izby Poselskiéy.

Artykuł 16.

Każdy w Izbie Poselskiéy głos zabierający, zaczynać będzie stosownie do formy za Rządu Xięstwa Warszawskiego używané od słów: *Prześwietna Izbo Poselska.*

Artykuł 17.

Rozporządzenia artykułów 7. 8. 9. i 10. niniejszego postanowienia stosują się do Izby Poselskiéy.

T Y T U Ł III.

O Izbach połączonych.

Artykuł 18.

Porządek zasiadania w Izbach połączonych w przytomności Naszéy, będzie zawsze wprzódý urządzony oddzielnym programmatem, w nieobecności zaś Naszéy Senatorowie i Człon-

ki Rady Stanu zasiadać będą według przepisów artykułów 1. 2. i 3. niniejszego postanowienia.

W dwóch pierwszych ławkach za krzesłami Senatorskimi, zasiadać będą Posłowie i Deputowani; Marszałek Izby Poselskiej siedzieć będzie obok Prezesa Senatu po lewéj jego ręce.

Artykuł 19.

Kóley Województw co do Posłów i Deputowanych będzie następująca: po prawéj stronie od tronu Województwa; Krakowskie, Kiałiskie, Płockie i Podlaskie, po lewéj stronie od tronu Województwa Sandomierskie, Lubelskie, Mazowieckie i Augustowskie.

Artykuł 20.

Każdy w izbach połączonych głos zabierający w nieobecności Naszój, zaczynać będzie od słów: *Szanowny Senacie, Prześwietna Izbo Poselska.*

Artykuł 21.

W izbach połączonych nikt nie ma prawa zabierać głosu, iak tylko Prezes Senatu, Marszałek Izby Poselskiej, Członki Rady Stanu z polecenia Naszego.

Artykuł 22.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone być ma; Prezesowi Senatu i Marszałkowi Izby Poselskiej polecamy.

Dan w Warszawie dnia $\frac{14}{26}$ Marca 1818.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla.
Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
Minister Sekretarz Stanu
(podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kosseski.*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 30 Kwietnia 1818 roku.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Chcąc oznaczyć stałą i iednostayną formę promulgacyi praw przez Seymy uchwalonych.

Po wysłuchaniu zdania ogólnego Zgromadzenia Rady Stanu; postanowiliśmy i stanowimy; iż forma ta będzie następująca:

My z Bożey Łaski ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Wszem w obec i każdemu komu o tém wiedzieć należy, a mianowicie oby-

obywatelom Królestwa Naszego Polskiego, wiadomo czyniemy iż Izba Senatorska i Izba Poselska stosownie do przedstawionego w Imieniu Naszém projektu i po wysłuchaniu mówców Rady Stanu i Kommissyów Seymowych, uchwały co następuje: (tu ma być umieszczoną osnowa uchwały w całej swéy rozciągłości).

Po rozważeniu niniejszey uchwały i po nadaniu iey mocy prawa przez sankcyą Naszą Królewską stosownie do art. 150. Statutu Organicznego o reprezentacyi narodowey, zalecamy i rozkazujemy, aby też prawo stwierdzone wielką pieczęcią Stanu, umieszczone było w Dzienniku Praw i przesłane do Senatu, Rady Stanu, Kommissyów Rządowych i wszystkich Władz krajowych; w szczególności zaś zalecamy Kommissyi Rządowey Sprawiedliwości,

prawo niniejsze jako mające wszelką moc obowiązującą ogłosić.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku praw umieszczonóm być ma, Kommissyom Rządowym w czém do której należy polecamy.

Dan w Warszawie dnia $\frac{25}{27}$ Marca 1818 r.

(podpisano) ALDXANDRE

przez Cesarza i Króla

Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady,
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jenerałny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia d. 30. Kwietnia 1818 roku.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego

z Bożey Łaski

M y A L E X A N D E R I.

Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Biorąc na uwagę ważność i obszerność projektów kodexu karzącego, i względem hipotek, które rozkazaliśmy komunikować Kommissyom Izb Seymowych, chcąc oraz Członkom Seymu dać sposobność grunto-

wnego poznania i zgłębienia rzeczonych projektów onymże rozdanych;

postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1.

Przeciąg czasu, artykułem 9. postanowienia Naszego, z daty $\frac{14}{26}$ Marca b. r. do narad Kommissyi Seymowych z Radą Stanu oznaczony, przedłuża się do $\frac{5}{17}$ Kwietnia b. r. *inclusive* w tém co się tycze projektu kodexu karzącego komunikowanego Kommissyi Izby Poselskiej i projektu względem hipotek komunikowanego Kommissyi Izby Senatorskiej,

Artykuł 2.

Polecamy wykonanie niniejszego

postanowienia które w Dzienniku Praw umieszczoném będzie. Prezydującemu w Senacie, Marszałkowi Seymowemu i Radzie Stanu.

Dan w Warszawie dnia $\frac{29 \text{ Marca}}{10. \text{ Kwietnia}}$ 1818 roku.

(podpisano) ALEXANDRE

przez Cesarza i Króla
Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem

Minister Sekretarz Stanu
(podp.) Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) Kossecki.

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości.
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 17. Maja 1818 roku.

DZIENNIK PRAW

N^{ro.} 19.

Tom czwarty.

z Bożej Łaski

My ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rosyji, Król Polski
etc. etc. etc.

Wszem w obec i każdemu komu o tém
wiedzieć należy, a mianowicie Obywate-
lom Królestwa Naszego Polskiego, wia-
domo czyniemy, iż Izba Senatorska i Izba
Poselska stosownie do przedstawionego w
Imieniu Naszém projektu, i po wysłucha-
niu Mówców Rady Stanu i Kommissyów
Seymowych, uchwały co następuje:

**Prawo o normalném rozgraniczeniu
dóbr wszystkich nieruchomych
gruntowych w kraju Królestwa Pol-
skiego**

T Y T U Ł I

O czasie normalnego rozgraniczenia.

Artykuł 1.

Czas do normalnego rozgranicze-
nia dóbr wszystkich nieruchomych

gruntowych, to iest miast i wsiów w kraju znaydujących się, a do odłączney własności należących, do lat 12. oznaczamy, podzynaiać termin ten w rok od dnia zaprowadzenia organizacyi Konstytucyinego Sądownictwa.

Artykuł 2.

Z upływem więc lat dwunastu od powyższey epoki rachować się mających, wszystkie powyższe dobra nieruchome rozgraniczone, i wszystkie sprawy graniczne pomiędzy niemi zachodzić mogące, w sądach przynajmnięj pierwszey instancyi poniżey wymienionych, rozsądzone i ukończone być powinny.

T Y T U Ł II.

O sądach pierwszey instancyi do normalnego rozgraniczenia właściwych.

Artykuł 3.

Sądy Ziemskie i Sądy Ziazdowe

każdego Woiewództwa, będą Sądami pierwszey instancyi, do powyższego normalnego rozgraniczenia właściwemi.

Artykuł 4.

Działania sądowe dotyczące się spraw granicznych, będą dwoiakiego stopnia: iedne które poprzednio przez Sądy Ziemskie odbywane będą; drugie, które wtenczas tylko wykonywanemi być mają, gdy Sąd Ziemski ziazd Sędziów ziazdowych na grunt sporu granicznego wyznaczy, i Sędziów tychże delegować będzie.

Artykuł 5.

Od powyższey epoki normalnego rozgraniczenia, wszystkie sprawy graniczne, czyli to w kontynuacyi na teraz będące, i w pierwszey instancyi ieszcze nierozsądzone, czyli też na nowo rozpoczynać się, i albo ugodnie, albo spornie kończyć się mające, do

Sądów tychże Ziemskich i Zjazdowych, iako wyłączney pierwszhey instancyi należeć powinny.

Artykuł 6.

Gdy spór graniczny wydarzy się pomiędzy dobrami, z których iedne pod iurisdycyą iednego, drugie pod iurisdycyą drugiego Sądu Ziemskiego, w iednymże iednak Woiewództwie leżeć będą; lub gdy się wydarzy pomiędzy dobrami, z których iedne do iednego, drugie do drugiego Woiewództwa należą, i w saméy granicy stykających się Woiewództw są położone, w tych przypadkach sprawa takowa graniczna należeć będzie do tego Sądu Ziemskiego i zjazdowego, pod którego iurisdycyą dobra pozywających początkowo powodówéy strony zostają. Na przypadek iednak, gdyby pozwy stron przeciwnych o iedne

i też samę granicę w iednym dniu na wzajem doreczone zostały, na owezas starszeństwo Woiewództwa lub Powiatu dekretem Naszym z dnia $\frac{15}{27}$ Marca 1816 oznaczone, stanowić będzie właściwość sądu.

Artykuł 7.

Wszystkie sprawy graniczne do dóbr własności publicznych ściągające się, w właściwych dobrom tym z którymi spory podobne zachodzić będą Sądach Ziemskich i zjazdowych iako pierwszhey instancyi, podług tego iak się wyżej w art. 3. 4. 5. i 6. powiedziało, wprowadzone i sądzone być powinny.

Artykuł 8.

Gdy iednak znajduie się w kraju znaczna ilość dóbr nieruchomych do własności publiczney należących, z

któremi spory graniczne zachodzić mogą, i gdy wyniknąć musiałyby trudności, aby Prokuratorę generalną mogącą być pociągniętą do różnych sądów względem wielu razem w iednymże czasie dóbr własności publiczney, przyzwolicie do obrony przygotować się i takową uskutecznić zdołała, przeto czas powyższy normalny iedynie tylko co do dóbr własności publiczney, względnie na pewne Woiewództwa podziela się w następujący sposób, to iest: że

Czas normalnego rozgraniczenia co do dóbr własności publiczney w Woiewództwach Krakowskiem, Sandomirskiem, Lubelskiem i Podlaskiemi, od epoki artykułem 1. oznaczony;

Co do dóbr w Woiewództwach Kaliskiemi, Płockiemi, Mazowieckimi i Augustowskiemi położonych, w lat

sześć od powyższej epoki zaczynać się będzie.

Artykuł 9.

Względnie więc na rozłożony w powyższym artykule czas i rozkład Woiewództw, nie będzie wolno dziezdzicom prywatnym wcześnię Prokuratorę generalną podług zasad niniejszego prawa i drogą normalnego rozgraniczenia, w sprawach granicznych dóbr własności publiczney tyżących się, zapożywać, iak tylko od dnia powyższym artykułem oznaczonego. Wyjąwszy iednak sprawy tak ze strony Prokuratorji przeciw prywatnym, iakoteż nawzajem przeciw Prokuratorji do dnia ogłoszenia niniejszego prawa iuż rozpoczęte.

Artykuł 10.

Wolno iednak będzie gdzieby stro-

nom na tém zależało, bez względu na terminu w art. 8. postanowione, przy-
pozywać Prokuratorę generalną co
do dóbr obronie iéy powierzonych
o rozgraniczenie się, lecz tylko w na-
rożnikach względem strony przypozy-
wającéy w sporze niezostających.

Artykuł 11.

W każdym Sądzie Ziemskim po-
stanawia się oddzielny registr sądowy,
z którego sprawy tylko graniczne, są-
dzone będą.

Registr takowy dwa razy w ty-
dzień, to iest: w Poniedziałki i Wter-
ki do sądenia brany będzie, i w bra-
ku dopiero spraw granicznych w tym-
że registrze, inne registra sądowe do
sądenia brane bydz mogą.

TY-

T Y T U Ł III.

*O postępowaniu w tych przypadkach,
gdzie granice między dziedzinami
są spokojne, i nie są w sporze; tu-
dzież o postępowaniu sądowém
względem rozgraniczenia dobro-
wolnego.*

Artykuł 12.

Tam gdzie granice między dzie-
dzinami nie są w sporze, i czyli zna-
ki graniczne są widoczne lub nie, mo-
gą strony bez użycia urzędnika sądo-
wego, granice takowe przez ugodny
protokół opisać, i do porobienia sto-
sownie do tegoż protokołu znaków
granicznych, iako też do sporządzenia
mappy granicznéy geometrę sprowa-
dzić. Protokół powyższy i mappa przez
strony i geometrę podpisane, Sądowi
Ziemskiemu przez illacyą z rejestru
spraw granicznych do potwierdzenia

Tom IV. Do Nru 19.

24

przedstawione będą. Sąd Ziemski takowego potwierdzenia odmówić nie może; przedstawiony protokół potwierdzi, podpisze, w aktach granicznych zachowa, i stronom kopie urzędowe wydać zaleci.

Artykuł 13.

Wolno także będzie właścicielom prywatnych dziedzin z sobą graniczących, dobrowolnie w każdym czasie, a nawet w ciągu procesu spornego granicznego, bez poprzedniczego udawania się do iakiegokolwiek bądź sądu, ugodzić i postanowić między sobą granicę. W tym przypadku obowiązani tylko będą urzędową ugodę między sobą przed pisarzem aktowym zawrzeć, i w nię ugodzone granice iasno i dokładnie opisać.

Artykuł 14.

Po takowey zawartey ugodzie bę-

dzie wolno któreykolwiek stronie lub wspólnie przez prostą tylko notę, przy załączeniu téż oryginalnéy ugody, udać się do sądu ziemskiego z prozbą o wyznaczenie Sędziego iednego zjazdowego, w celu oznaczenia na gruncie ugodzonéy granicy.

Artykuł 15.

Sąd ziemski Sędziego tego delegować będzie, który podług przepisów w artykule 31. wymienionych na grunt ziedzie, i granice takowe podług ugody postanowione, znakami granicznymi obznaczy i protokół obznaczenia sporządzi. A następnie geometra, ugodzoną takową przez strony i obznaczoną przez Sędziego zjazdowego granicę, na mapę przeniesie. Z resztą Sędzia zjazdowy wyciąg urzędowey ugody, protokół oznaczenia granicy i mapę, dla zachowania ich w składzie aktów granicznych, Sądowi ziemskiemu przesła.

Artykuł 16.

Wymienione wyżej w art. 12. nowe opisanie granic, iakotéż dozwolone podług art. 13. dobrowolne ugody, mogą bydź także do skutku doprowadzone względem granic dóbr należących:

1. do własności iakiejkolwiek publiczney;
2. do małoletnich lub woli swéy pozbawionych osób;
3. do mass konkursowych i likwidacyjnych.

Potrzeba wszakże, aby

Nayprzód, osoba zawierająca takową ugodę, legalnie i szczególnie do iéy zawierania była upoważnioną. Następnie potrzeba aby ugody: pierwsze, przez właściwe Kommissye Rządowe; drugie przez rady familiyne i sąd przyzwoity; trzecie, przez deputacyą od wierzycieli prawnie umocowaną, legalnie potwierdzonemi były.

Artykuł 17.

Odgraniczenie takowe dobrowolne dozwolone będzie tym nawet dziedzicom, którzy będąc wielu dziedzina odrębnych lecz w ścianie z sobą graniczących właścicielami, chcieliby iedne od drugich, przez stałe na zawsze oddzielić granice. W tym przypadku obowiązani będą urzędową przed pisarzem aktowym, względem postanowienia rzeczonych granic zeznać deklaracyą.

Artykuł 18.

Wolno także będzie dziedzicom prywatnym, lecz tylko tym którzy dobrowolne ugody zawierać są zdolni (z wyłączeniem tych którzy w art. 41. są wymienieni) względem zachodzących sporów granicznych zapisać się na kompromis, to iest na sąd polubowny. Sąd ten w instrukcyi i sądzeniu sporów takowych stosować się będzie do prze-

pisanych ninieyszém prawem dla Sądów ziazdowych prawideł.

Artykuł 19.

Wolno będzie Sędziemu Ziazdowemu na żądanie iednéy lub drugiey strony, z słusznych iednak powodów, odraczać wyznaczone terminu Ziazdu. Odroczenie to atoli nie więcéy iak do trzech razy, i nie dłużéy, iak każde do miesiąca iednego, przez Sędziego Ziazdowego dozwolone byđź może, wyiawszy przypadki, gdzieby strony zgodnie dłuższego ieszcze odroczenia lub dalszego terminu żądały. Strona odroczenia żądaiąca winna na dni 14. przed terminem ziazdu, Sędziego Ziazdowego o takowe odroczenie prosić, a uzyskawszy go, stronę przeciwną wcześnie przed ziazdem uwiadomić; inaczéy gdyby wśród ziazdu odroczenia żądała, takowe iéy wprawdzie

dla tego odmówioném byđź nie ma, lecz koszta ziazdu poniesie. Tam gdzie spór graniczny zachodzić będzie z dobrami własności publicznéy, czyli to w ścianie, czyli też w węgielniku, wolno iest Prokuratoryi Generalnéy iako i stronom prywatnym odroczenia każdego terminu od Sędziego lub Sądu Ziazdowego do miesiący 4ch żadać, którego Sądy odmawiać im nie mogą.

T Y T U Ł IV.

O postępowaniu Sądowém w tych przypadkach gdzie granice między stronami w sporze zostaią.

Artykuł 20.

Strona maiąca granice sporne, obowiązana będzie zapozwać przed Sąd właściwy Ziemski dziedziców tych dziedzin z któremi spornie odgrani-

czyć się zamyśla. Zapozwać zaś powinna nietylko dziedziców ściennie graniczących, ale też i dziedziców w narożnikach węgielnych przytykających. Wolno iéy także będzie iednym pozwem i do iednego wpisu wszystkich na około z sobą graniczących sąsiadów z któremiby miała sporne granice, do Sądu pociągnąć.

T Y T U Ł V.

o pozwach, o wyrokach połączenia, i o wszelakich wręczeniach.

Artykuł 21.

Pozew naypierwszy początkowy do Sądu Ziemskiego podług art. 20. wydany i spornych granic tycejący się, położony przez woźnego bydź powinien w mieszkaniu dworskiem dziedzica pozwanego tey dziedziny, z którą spór graniczny, czyli to w ściannie, czyli też w narożności zachodzi.

Artykuł 22.

Jeśli zaś dziedzic iakowéy dziedziny zapozwany, w kraiu iest nieprzytomny, tedy oprócz położonéy we dworze dziedziny iego (z którą spór zachodzi) iednéy kopii pozwu, druga kopia tegoż (zamiast używanych dotąd w biórze Prokuratora Królewskiego przeciwko nieprzytomnym wręczeń) podana i ogłoszona będzie w całéy swéy treści (a to dla łatwiejszey wiadomości) w gazecie kraiovéy urzędowéy.

Artykuł 23.

Co się tycze dóbr do własności publiczney należących, pozwy te początkowe, kładzione będą w iednéy kopii w dworskiem mieszkaniu dziedziny z którą spór zachodzi, w drugiéy zaś kopii przeznaczonéy dla Prokuratorji Generalnéy, w biórze wła-

ściwéy Kommissyi Woiewódzkiéy, która zapozwy takie pierwszą zaraz pocztą Prokuratoryi Generalnéy odeszle. Termin wręczenia zapozwu takiego Prokuratoryi Generalnéy, rachować się będzie po upłynionych dniach 15tu od położenia zapozwu w biurze Kommissyi Woiewódzkiéy. Od przepisu niniejszego wyimuje się Woiewództwo Mazowieckie, z którego pochodzące zapozwy, prosto w biurze Prokuratoryi Generalnéy w iednéy kopii kładzione będą, ani też odwłoka dni 15tu stosować się w tym przypadku może.

Artykuł 24.

Dla dania czasu dziedzicom i właścicielom dóbr nieruchomych, na przygotowanie się do przyzwoitéy obrony w sprawach granicznych potrzebnego, stanowi się: że z pozwów do Sądu Ziemskiego podług art. 20.

wydanych, sprawa przeciwko dzieciom w kraiu zamieszkałym, nie wprzód, aż po upłynieniu miesięcy trzech od daty ostatniego położenia pozwu; przeciwko zaś dzieciom w kraiu nieprzytomnym, nie wprzód, aż po upłynieniu miesięcy sześciu, od daty położenia tegoż pozwu i ogłoszenia iego w gazecie kraiovéy urzędowéy, w Sądzie tymże wprowadzona być może.

Artykuł 25.

Wyroki tak zwane połączenia, czyli zawieszenia sprawy, w kodexie postępowania Sądowego na przypadek stawiania w Sądzie iednych, niestawiania zaś drugich pozwanych postanowione, w sprawach granicznych w żadnéy instancyi mieysca mieć nie będą, i choćby z pozwanych iedni się stawili, drudzy zaś niestawiali, Sąd

na pierwszym zaraz terminie stanowczo wyrokować będzie mógł.

Artykuł 26.

Co się tycze dóbr do własności publicznej należących, wszystkie akta Sądowe po najpierwszych pozwach nastąpione, iako to wezwania, pozwy i wyroki, kładzione będą w iednej kopii w mieszkaniu dworskiem dziedziny do sporu granicznego wchozący; w drugiey zaś kopii doręczone będą obrońcy przez Prokuratorę Generalną do obrony sprawy granicznej ustanowionemu.

Artykuł 27.

W tych dziedzinach, w których nie exystują dwory, kopie pozwów, wezwań i wyroków, położone będą w mieszkaniu właściwego wóyta lub iego zastępcy.

T Y T U Ł VI.

O wyrokach Sądu Ziemskiego, ziazd pierwszy Sędziego Ziazdowego w przypadku spornych granic wyznaczających; i o przygotowawczych działaniach tegoż Sędziego.

Artykuł 28.

Sąd Ziemski z zapozwów podług art. 20 wydanych, których legalne dziedzicom pozwanym położenie dowiedzione bydz powinno, czyli się ciż stawia czyli nie, wyda wyrok nakazujący ziazd na grunt w celu opisania spornego kontrowersu granicznego, i delegować będzie iednego z Sędziów Ziazdowych.

Artykuł 29.

Do Sędziego tego strona powodowa uda się z pomienionym wyrokiem przez prostą notę, z prozbą o wyznaczenie terminu ziazdu. Następnie Sę-

dzia Ziazdowy termin takowego ziazdu nie dalszy iednak nad dni 30. stronom oznaczy, na który wszyscy dziedzice do sporu granicznego tak ściennie, iako też i narożnie interessowani, przy załączeniu tak kopii wyroku Sądu Ziemskiego, iako też kopii rezolucyi Sędziogo Ziazdowego termin ziazdu wyznaczaiący, przez stronę powodową na dni 14. wezwani będą.

Wolno będzie również Sędziemu temuż Ziazdowemu termin ziazdu podług art 19. na żądanie stron odra-
czać.

Artykuł 30.

Sędzia Ziazdowy, w terminie oznaczonym na grunt wraz z geometrą ziechawszy, protokół kontrowersu granicznego przedsięwzięcie, komparycyą stron lub ich pełnomocników zapisze, i o legalnie położonych dzie-

dzicom granicznym wezwaniach przekona się; a przedewszystkim dokumenta wszystkie iakie strona każda do sprawy granicznój posiadać będzie, summaryuszem spisać, i te nawzajem sobie komunikować (bez odebrania iednak ieszcze od nich przysięgi niżej w tytule X. względem komportacyi dokumentów oznaczonój) nakaże. Summaryusze takowe przez strony podpisane do protokołu załączy; Następnie granice w sporze będące z stronami i geometrą obiedzie i obeyrzy, a nasamprzód linią possessoryiną podług którój strony w posiadaniu ówczasowém mieysca spornego zostawać będą, opisze; Daléy dukta i redukta graniczne stronom wyprowadzić i okazać sobie nakaże, i te do protokołu zaciągnie. Deklaracye od dziedziców narożnie do ścia-
ny granicznój w terminach a quo i

ad quem przytykających, względem przyznania lub zaprzeczenia narożności, do tegoż protokołu odbierze; wnioski wszystkie iakie od stron spór graniczny wiodących przy okazywanym dukuie i redukcje czynione będą, zapisze.

Znaki wszystkie graniczne, i nomenklatury iakie strony okazywać i z dokumentów powoływać będą, wyrazi. Gdzieby zaś strony dla lepszego dowodu, otworzenia lub rozkopania znaków granicznych żądały, te otworzyć i rozkopać poleci, i taką czynność w protokule zapisze.

W przypadkach zaś gdzie strony do zeznań świadków odwoływać się będą, tam Sędzia Ziazdowy imiona, przezwiska, stan, wiek i zamieszkanie tychże świadków wymieni, pytania dla tychże świadków, i na nie odpowiedzi stronom wygotować i sobie na-

nawzajem komunikować zleci, a te przez strony podpisane do protokołu załączy; z resztą ukończony tym sposobem protokół, Sędzia Ziazdowy wraz z stronami podpisze.

T Y T U Ł VII.

O pojednaniu stron w sprawach granicznych.

Artykuł 31.

Ponieważ kodex postępowania sądowego w art. 49. wszystkie skargi przeciwko więcej iak dwóm stronom, chociażby mającym tenże sam interes, od pojednania przez Sędziów Pokoju wyłącza, sprawy zaś wszystkie graniczne przeciwko dziedzicom ściennie i węgielnie graniczającym wytoczone, zawsze przeciwko więcej iak dwóm stronom wyprowadzać się zwykły; z tego więc względu wszystkie sprawy

graniczne od poiednania przez Sędziów Pokoju wyłączają się: z tém wszystkiem iednakże Sędzia Ziazdowy po dopełnieniu czynności w art. 50. wymienionych, poiednanie się takowe stronom w spór graniczny wchodzącym zaproponować powinien, które poiednanie jeżeli między stronami nastąpi, Sędzia Ziazdowy poiednaną i ugodzoną granicę w protokule opiszę, tę znakami granicznymi obznaczy, a geometra takową ugodzoną i obznaczoną granicę na mapę przeniesie. Następnie Sędzia Ziazdowy protokół takowey ugodnie obznaczonéy granicy wraz z mapą Sądowi Ziemskiemu dla zachowania ich w składzie aktów granicznych odeśle.

Artykuł 32.

Od takowego iednania przed Sędzią Ziazdowym wyłączają się sprawy

graniczne tyczące się dóbr Rządu, to iest korony, narodowych, funduszu edukacyjnego, dóbr duchownych, mieyskich, gminnych, instytutowych, i korporacyjnych; dóbr należących do osób małoletnich, pozbawionych własnéy woli, i nieprzytomnych; także dóbr należących do wakuiących sukcesyi lub mass konkursowych i likwidacyjnych.

Artykuł 33.

Jeżeli zaś poiednanie się przez sędziego ziazdowego podług art. 31. stronom przyjmować takowe zdolnym proponowane, do skutku nie przyjdzie; lub jeżeli spór graniczny zachodzić będzie z dziedzinami tego rodzaju, których właściciele podług art. 32. od poiednania są wyłączeni, natenczas Sędzia Ziazdowy protokół przez siebie podług art. 30. sporządzony geo-

metrze odda, a ten stósownie do tegoż protokołu linią possessoryną, oraz dukta i redukta graniczne od stron spórwiodących okazywane, wymierzy i na mapę przeniesie, a to uskuteczniwszy, mapę wraz z protokołem Sędziemu Ziazdowemu zwróci, który tak protokół, iako też i mapę Sądowi Ziemskiemu odeśle.

T Y T U Ł VIII.

O wyrokach Sądu Ziemskiego wyznaczających sąd pełny ziazdowy do stanowczego rozsądzenia spornych granic, i o postępowaniu sądowém tegoż Sądu Ziazdowego.

Artykuł 34.

Po odesłanym przez delegowanego poprzednio Sędziego Ziazdowego Sądowi Ziemskiemu podług art. 33. protokole wraz z mapą, strona po-

wodowa wezwie przed Sąd Ziemski wszystkich dziedziców innych dziedzin w spór graniczny wchodzących, celem pozyskania delegacyi sądu pełnego ziazdowego, dla rozsądzenia stanowczo sprawy granicznój.

Artykuł 35.

Jeżeli który z tychże dziedziców na terminie pierwszego zjazdu o którym się w art. 30. mówiło, przed Sędzią Ziazdowym poprzednio delegowanym, nie stawał, temu tylko przy dopiero rzeczonym wezwaniu załączona będzie kopia protokołu, który Sędzia tenże sporządził.

Artykuł 36.

Z wezwań w art. 34. i 35. wymienionych, nie będzie mogła bydź w Sądzie Ziemskim wprzód prowadzona sprawa, iak po upłynieniu dni 30. od położenia ostatniego wezwania, a

termin takowy będzie iednakowy dla wszystkich pozwanych.

Artykuł 37.

Sąd Ziemski z takowych wezwań po przekonaniu się o legalném onychże położeniu, wyda wyrok nakazujący zjazd na grunt Sądu Zjazdowego pełnego, z trzech Sędziów Zjazdowych złożonego, i takowych Sędziów imiennie delegować będzie. Do kompletu sądu takowego pełnego zjazdowego, Sędzia Zjazdowy poprzednio do odbycia duktów i re-
duktów delegowany, należyć może.

Artykuł 38.

W sądzie tym zjazdowym Sędzia z porządku nominacyi najstarszy prezydować będzie, inny zaś Sędzia obowiązki pisarza zastąpić.

Artykuł 39.

Do Sędziego zjazdowego prezydującego, uda się strona powodowa przez prostą notę, przy załączeniu wyroku Sądu Ziemskiego, z prośbą o wyznaczenie terminu zjazdu, a ten za zniesieniem się z innemi, termin takowy pewny, nie dalszy iednak nad dni 30. oznaczy, na który strona powodowa, innych do sporu granicznego interessowanych dziedziców, przy załączeniu kopii wyroku Sądu Ziemskiego, i kopii rezolucyi Sądu Zjazdowego termin zjazdu wyznaczaiący, na dni najmniej 14. wezwie.

Artykuł 40.

Wolno także będzie sądowi pełnemu zjazdowemu, tak iak się w art. 19. powiedziało, wyznaczone terminu zjazdu na żądanie stron odroczać.

Artykuł 41.

Sąd pełny zjazdowy, w terminie wyznaczonym na grunt sporny dziedzie, o legalnie położonych ograniczonym dziedzicom na termin zjazdu wezwaniach przekona się, komparycyą stron do protokołu zapisze, i nasamprzód rewizyą linii possessoryinę, oraz okazywanych poprzednio przed delegowanym Sędzią duktów i reduktów granicznych, z stronami i geometrą odbędzie. Mapę przez geometrę sporządzoną z poprzednim protokulem i duktami sprawdzi, w czémby ta była niedokładna, poprawić ją każe. Nowe wnioski, jeżeliby takowe strona która na mocniejsze usprawiedliwienie duktu lub reduktu czynić chciała, w protokule zapisze; nowe także dokumenta, jeżeliby ie strona iaka na nowy ten Sąd pełnego zjazdowego termin wyszukała, summaryuszem spisać, i stronie

przeciwnéy komunikować każe. Daley, jeżeli rozsądzenie sporu granicznego od inkwizycyi zależeć będzie, tedy nowych także świadków, jeżeliby ich jeszcze strona która powoływała, z imion, przezwisk, stanu, wieku i zamieszkań, zapisze. Nowe równie pytania i odpowiedzi dla świadków, jeżeli te strony podać zechcą, wygotować onymże i nawzajem sobie komunikować poleci, i wyłączenia względem świadków zachodzić mogące zarezolwue. Następnie na rzetelność dopełnionę przez strony komportacyi posiadanych dokumentów przysięgę w tytule X niżej oznaczoną, od stron odbierze, lub wykonaną gdzieindzię, dowieść sobie rozkaże. Z resztą do wysłuchania inkwizycyi z świadków przystąpi, a od tego momentu żadney już stronie w spór graniczny wchodzący, żadnych nowych dowodów składać, żadnych świadków nowych

wprowadzić, ani też nowych wniosków czynić nie będzie wolno.

Artykuł 42.

W dalszym porządku, Sąd ziazdowy inkwizycye z świadków stawionych, w pełnym komplecie wyprowadzi, i protokół tychże inkwizycyi sporządzi, po którym ukończonym protokóle Sąd ziazdowy stronom w celu wygotowania pism usprawiedliwiających dukta i redukta graniczne, czasu potrzebnego (który iednak nad godzin 48. dla każdej strony dłuższy bydz nie może) dozwoli, a w tym celu protokoły graniczne, oraz wszystkie akta, i dokumenta summaryuszami objęte, niemniéy sporządzoną mappe i protokół wyprowadzonych inkwizycyi, do przeyrzenia i odczytania stronom zakommunikuie. Wreszcie dzień pewny do wprowadzenia sprawy na audyencyi publiczney, wyznaczy.

T Y T U Ł IX.

O wyłączeniu Sędziów ziazdowych.

Artykuł 43.

Sąd Ziemski we wszystkich przypadkach, gdzie tylko delegacyi Sędziego lub Sądu ziazdowego na grunt sporny potrzeba wypadnie, delegować będzie Sędziów ziazdowych właściwego Powiatu, lub gdyby ci innemi czynnościami urzędowymi zbytnie zatrudnieni byli, delegować może na żądanie stron, Sędziów z innego nawet Powiatu. Z resztą wolno mu zostanie delegować Sędziów tych na których się strony dobrowolnie zgodzą.

Artykuł 44.

Sędziowie ziazdowi podług art. 28. i 37. w przypadku spornych granic do ziazdu delegować się miani, mogą bydz wyłączani z przyczyn iakie kodex postępowania Sądowego oznacza, lub ia-

kie przyszły kodex oznaczy. Strona powodowa żądająca delegacyi Sędziego lub Sądu, czyli to w pozwie podług art. 20. czyli też w wezwaniu podług art. 34. wydaném, wyrazi imiennie Sędziego lub Sędziów których delegacyi żądać będzie. Strona zaś pozwana jeżeli do wyłączenia mieć będzie przyczyny, takowe na piśmie wraz z usprawiedliwiałacemi toż wyłączenie powodami, na audyencyi Sądu Ziemskiego, a to przed zapadłym wyrokiem przedstawić powinna.

Artykuł 45.

Gdyby zaś po zapadłym wyroku Sądu Ziemskiego zaszła nowa przyczyna wyłączenia Sędziego, takowe wyłączenie za wezwaniem strony przeciwnéj na dni 14. dopełnioném, w Sądzie tymże Ziemskim wniesione być ma.

W obydwóch przypadkach, Sąd tenże Ziemski żądania takowe stron względem wyłączenia Sędziów ziazdowych wniesione, rozstrzygać będzie.

T Y T U Ł X.

O komportacyi, i komunikacyi wzajemnéj dokumentów do sprawy granicznej służących, i ięj zaprzysiężeniu.

Artykuł 46.

Ponieważ archiva dawnych aktów publicznych, iako to: ziemskich, grodzkich i podkomorskich granicznych, nie są iak się należy, dotąd uporządkowane; w wielu zaś mieyscach z powodu dawnych klęsk wojennych popalone i zagubione zostały; i gdy z tego powodu wielkie nader trudności w wyszukiwaniu dokumentów granicznych zachodzić muszą, które jednak doku-

menta w prywatnych archiwach znaydować się mogą; przeto dla zabezpieczenia działań w sądzeniu spraw granicznych, postanawia się; iż komportacya dokumentów tychże granicznych iako za wspólne uważać się powinny, podług art. 26. i 41. wzajemnie kommu- nikować się mianych, powinna być przez każdą stronę do sprawy granicznej wchodzącą, z urzędu zaprzysiężona; a to nawet i w tych przypadkach, gdzie strona przeciwna do sporu wcho- dząca i zapozwana, stawac nie będzie, i zaocznie sprawę graniczną rozsądzić dopuści.

Artykuł 47.

Jeżeli więc strona która składać będzie w sprawie granicznej iakowe do- kumenta, tych komportacyą zaprzysięż- winna będzie na rotę następującą:

Jako dokumenta wszystkie do spra- wy granicznej między dziedzinami

NN. wprowadzonéy służące i sum- maryuszem przezemnie spisany i podpisany objęte, z strony dzie- dziny N. rzetelnie komportuję, i ża- dnego dokumentu na szkodę stro- ny przeciwnéy pod żadnym wzglę- dem nie utaiłem.

Jeżeli zaś strona żadnych dokumen- tów pokładać nie będzie, przysięże na rotę następującą:

Jako żadnych dokumentów do spra- wy granicznej między dziedzinami N. N. wytoczonéy służących, z strony dziedziny N. nie mam, gdzieby się takowe znaydowały nie wiem, i żadnego dokumentu na szkodę strony przeciwnéy nie zataiłem.

Artykuł 48.

Gdy zachodzić będzie spór grani- czny z strony dziedziców takich lub

przeciwko dziedzicom takim prywatnym, którzy znakomitsze dobra posiadają, szczególnie płatnych plenipotentów lub archiwistów domowych do swych interessów prawnych utrzymują, przeto w podobnych przypadkach, nietylko dziedzice takowi, ale też i ich plenipotenci lub archiwiści dozór nad prywatnemi archiwami panów swych mający, komportacją wyżej rzeczoną pokładanych dokumentów granicznych zaprzyśiądź obowiązani będą i wolno będzie stronie przeciwnéj do podobnego sporu granicznego interessowanéj, o złożenie przez wspomnianych plenipotentów lub archiwistów przysięgi w Sądzie ziazdowym dopomnieć się.

Dziedzice takowi majątniejsi wykonają przysięgę na rotę następującą:

Jako dokumenta wszystkie do sprawy granicznéj między dziedzinami N. N. rozpoczętęj służące, plenipoten-

tentowi lub archiwiście moiemu N. w archivum moim prywatném wyszukać, te wiernie w Sądzie komportować i nic nie utaić rozkazalem, ani sam nic nie utaiłem, ani gdzieby się znajdowały nie wiem.

Plenipotenci zaś lub archiwiści takowych dziedziców, jeżeli dokumenta iakowe komportować będą, złożą przysięgę na rotę następującą.

Jako w wyszukaniu w archivum pana mego N. wszystkich dokumentów do sprawy granicznéj między dziedzinami N. N. wprowadzonéj służących, wszelkiego dołożyłem starania; iakie dokumenta w archivum wyszukałem, wszystkie według summaryuszu przezemnie spisane i podpisanego komportuję, i żadnego dokumentu na szkodę strony przeciwnéj ani sam nie uta-

ilem, ani gdzieby się znajdowały nie wiem.

Jeśli zaś plenipotenci ci lub archiwiści żadnych dokumentów komportować nie będą, wykonają przysięgę na rotę następującą:

Jako w wyszukaniu w archiwum pana mego N. wszystkich dokumentów do sprawy granicznej między dziedzinami N. N. wprowadzonej służących, wszelkiego dołożyłem starania; iako żadnych takowych dokumentów w archiwum tém nie znalazłem, żadnego dokumentu na szkodę strony przeciwnéj nie uitałem, ani gdzieby się takowe znajdowały nie wiem.

Artykuł 4g.

W sprawach granicznych dotyczących się dóbr do własności publicznej należących, iako to: Dóbr Korony, naro-

dowych, funduszu edukacyjnego i t. p. komportacją pokładanych dokumentów granicznych zaprzysiędź powinni główni archiwiści dozór nad archiwami właściwych Rządowych władz tychże się, utrzymujący.

Takowi archiwiści jeżeli dokumenta składać będą, wykonają przysięgę na rotę następującą:

Jako w wyszukaniu dokumentów do sprawy granicznej między dziedzinami N. N. wprowadzonej służących, w archiwum pod dozorem moim będącem, usilnego dołożyłem starania; iakie dokumenta do granic dziedzin pomienionych służące w archiwum témże wynalazłem, te wszystkie podług summaryusza przezemnie podpisanego komportując, żadnego dokumentu na szkodę strony przeciwnéj nie uitałem,

i gdzieby się takowe znajdowały nie wiem.

Jeżeli zaś archiwiści Rządowi żadnych dokumentów składać nie będą, przysięgę wykonania na rotę następującą:

Jako w wyszukaniu dokumentów do sprawy granicznej między dziedzinami N. N. wprowadzonej służących, w archiwum pod dozorem moim będącem usilnego dołożyłem starania, iako żadne dokumenta takowe do granic dziedzin pomienionych służące w archiwum temże nie znajdują się, i żadnego dokumentu na szkodę strony przeciwny nieuttałem, ani gdzieby się takowe znajdowały nie wiem.

Artykuł 50.

W sprawach granicznych tyczących się dóbr narodowych, za przywilejami przez osoby prywatne doczasowie ie-

szcze posiadanych, przysięga na komportacją dokumentów nie tylko przez dopiero wyż rzeczonych archiwistów Rządowych podług art. 49. ale też i przez posiadaczów doczasowych podług artykułu 47. wykonaną być ma.

Artykuł 51.

W sprawach granicznych tyczących się dóbr duchownych, miast, gmin, lub iakichkolwiek instytutów lub korporacyów, przysięga też wykonana będzie przez przełożonych właściwego zgromadzenia lub individua pojedyncze w posiadaniu dóbr zostające podług art. 47. albo też przez osoby te, które nad archiwami miejscowych właściwych aktów dozór oddany mają. Dozorcy ci archiwów wykonają przysięgę wyż w art. 49. oznaczoną.

Artykuł 52.

W sprawach nakoniec tyczących się

dóbr małoletnich, pozbawionych własnej woli, do sukcesyji wakujących, albo nakoniec do mass konkursowych i likwidacyjnych należących, nietylko właściwi opiekunowie lub kuratorowie, lecz i krydaryusze lub-ich Sukcessorowie gdyby pierwsi nie żyli, komportacją pokładanych dokumentów zaprzysiądz obowiązanemi będą.

Artykuł 53.

Przysięgi powyższe na tę lub owę rotę każda strona do sporu granicznego ściennie lub naróżnie wchodząca, i na zieżdzie granicznym przytomna, w sądzie pełnym ziazdowym wykonać powinna.

Główni archiwiści nad archiwami władz Rządowych, do dóbr publicznej własności ściągającemi się dozór utrzymujący, przysięgę powyższą wykonać

moga w miejscu urzędowania swego przed miejscowym sądem ziemskim.

Przy składaniu powyższych przysięg, summaryusz dokumentów do sprawy granicznej służących, iakie komportowanemi będą, spisany i sądowi przysięgę odbierającemu przedstawiony bydz ma, a ten wykonaną przysięgę na dole tegoż summaryuszu poświadczyć będzie obowiązany.

Właściciele urzędem iakowym zatrudnieni, lub za granicą kraiu będący, albo téż w innem Woiewództwie zamieszkali, przed sądem miejscowym tam gdzie się znajdować będą; właściciele chorobą złożeni, przed delegowanym od sądu ziemskiego sędzią, przysięgę wyż rzeczoną na komportacją dokumentów granicznych, wykonać, i na wykonaną dowód sądowi ziazdowemu złożyć będą mogli.

T Y T U Ł X I.

O inkwizycyach w sprawach granicznych.

Artykuł 54.

Inkwizycye z świadków w sprawach granicznych, w całym komplecie sądu zjazdowego pełnego wyprowadzone być powinny; przy wyprowadzeniu takowych inkwizycyi i słuchaniu zeznań świadków, żadna z stron w spór graniczny wchodzących, ani też żadna obca osoba (oprócz tylko sędziów) przytomnemi być nie mogą.

Artykuł 55.

Zapozywanie świadków do inkwizycyi powoływać się mających, kodexem postępowania sądowego nakazane, w sprawach granicznych nie jest koniecznym. Wolno i owszem jest stronie każdej w spór graniczny wchodzący, świadków takowych bez ich zapozywa-

nia, iak skoro sami dobrowolnie staną, stronie drugiey wymienić, i sądowi zjazdowemu do wysłuchania inkwizycyi przedstawić, z wolnem atoli podług przepisów kodexu postępowania sądowego świadków takowych wyłączeniem. Wyłączenia przeciwko świadkom Kodexem pomienionym objęte, zachowują się w swęy mocy, z następującemi jednak zmianami i objaśnieniami.

Artykuł 56.

Do inkwizycyi w sprawach granicznych, gdzie rzecz iść będzie o dowód ciągły spokojnéy possessyi, względem ubikacyi granic, i nomenklatur granicznych, nie może być żadna osoba przypuszczona za świadka, iak tylko taka, która ma naymniéy wiek czterdziestoletni skończony, i która od lat 30. w tych dziedzinach, między któremi spór graniczny zachodzi, lub w dziedzinach ograniczonych zamieszkiwała.

Artykuł 57.

Świadkowie w sprawach granicznych powoływani, nie mogą być wyłączanemi z téj przyczyny, że są mieszkańcami tych dziedzin z któremi spór zachodzi.

Artykuł 58.

Jeżeli jednak mieszkańcy takowi posiadają w którejkolwiek dziedzinie z którą spór zachodzi własność swoje ziemską prawem directi Dominii, takowi mieszkańcy wyłączeniu od świadectwa podlegają.

Artykuł 59.

Niebędzie wolno stronie żadney na jedno factum, lub na jeden punkt albo okoliczność sporu granicznego dotyczące, świadków więcej jak sześciu do wysłuchania inkwizycyi sądowi przedstawić. Zeznanie zupełnie zgodne dwóch świadków żadnemu wyłączeniu nie

ulegających, będzie dowodem stanowiącym.

Artykuł 60.

Wolno będzie sądowi zjazdowemu dla lepszego objaśnienia się o rzeczy, z swéj strony z urzędu pytania do inkwizycyi dodać i na te świadków wysłuchać.

Artykuł 61.

Przysięga na rzetelność zeznań, nie przed zeznaniem ale po zeznaniu od świadków przez sąd odbierana być ma. Treść inkwizycyi po wysłuchaniu dopiero wszystkich przez wszystkie strony stawionych świadków, i po ukończonym zupełnie całych inkwizycyi protokule, stronom wiadomą i onymże do wygotowania pism dukta i redukta usprawiedliwiających, do przejrzenia i odczytania dozwoloną być może.

Artykuł 62.

Wysłuchanie świadków na wieczną pamiątkę, z ważnych przyczyn za zezwoleniem właściwego sądu ziemskiego, nastąpić może; lecz w tém przesłuchaniu wszystkie te formalności zachowane być powinny, które w ciągu sporu względem przesłuchania świadków są przepisane.

T Y T U Ł XII

O dowodach do usprawiedliwienia granicy służących, i o ich przy stanowczey decyzji ocenieniu.

Artykuł 63.

Dwoiaki tylko rodzaj dowodów przy wprowadzeniu spraw granicznych, i ich sądzeniu dopuszczony być może: pierwszy przez dokumenta piśmienne, iakiemi są dawne graniczniki, wyroki polubowne, lub innych sądów; ugody, kontrak-

ty sprzedażne i zastawne, donacye, rezygnacye i tym podobne wieczystey natury akta, między rzeczyswistemi dóbr w sporze granicznym będących dziedzicami nastąpione i zawarte; drugi przez inkwizycye z świadków względem ubikacyi granic i nomenklatur granicznych, oraz względem possessyi wyprowadzone.

Artykuł 64.

Jeżeli strona do sporu granicznego wchodząca, na usprawiedliwienie duktu lub reduktu swego granicznego, składać będzie dokumenta piśmienne w art. poprzedzającym 63. wymienione, i jeżeli te zgodne będą z położeniem i istotą miejsca spornego, oraz z okazywanemi nomenklaturami i znakami granicznymi, dokumenta takowe będą stanowczym dowodem.

Artykuł 65.

Jeżeli żadna z stron w spór graniczny wchodzących duktu swego lub reduktu granicznego w całości lub w części iakowéy dokumentami piśmiennemi usprawiedliwić nie będzie w stanie, natenczas dowód przez inkwizycye z świadków względem possessyi kontrowersu granicznego piśmiennemi dowodami nieusprawiedliwionego, niemniéy względem nomenklatur lub okazywanych znaków granicznych, wreszcie względem czynów z possessyą kontrowersu granicznego połączonych, ma miejsce i dozwołonym być powinien.

Artykuł 66.

Jeżeli wyprowadzona z świadków inkwizycya na rzecz którykolwiek dziedziny w sporze granicznym będącéy, 40. letnią ciągłą spokojną, i

żadnym przeciwnym aktem lub sądowym processem nieprzerwaną kontrowersu granicznego, czyli to w całości, czyli też w iakowéy części, possessyą wywiedzie, inkwizycya takowa będzie równie dowodem stanowczym, do całości kontrowersu granicznego lub iego części posiadanej, i nadawać będzie stronie possessyą takową dowodzącéy, naprzeciwko stronie przeciwnéy prawo przedawnienia. Przepis ten wszelako naruszać nie może preskrypcyi, która by podług trwającego prawa już zapadła.

Artykuł 67.

Jeżeli zaś żadna z stron ani dokumentów piśmiennych stanowiących pewny dowód w sprawie granicznéy nie złoży, ani też z inkwizycyi świadków pewnego przekonania ani co do nomenklatur i znaków granicznych,

ani co do possessyi kontrowersu granicznego nieprzyniesie; lub jeżeliby zeznania świadków były w równy wadze za obiema stronami mówiące, w tych przypadkach Sądowi wolno będzie kontrowers graniczny na dwie równe połowy, lub w miarę zachodzących w processie granicznym okoliczności, więcéy nieco za iedną niż drugą stroną walczących, a podług słusznego przekonania się i roztropności Sędziego ocenić się powinny, na pewnie nawet i nierówne części między strony podzielić.

Artykuł 68.

Dowód przez przysięgę spór kończąca, lub przysięgę z urzędu, w żadnym stanie sprawy, ani też w żadnym przypadku sporu granicznego, przez żadną stronę w spór takowy wchodzącą, do sądu wnoszony, ani też

też przez sąd dopuszczony być nie może.

T Y T U Ł XIII.

O wyrokach Sądu Ziazdowego pełnego, sprawy graniczne stanowiąco rozstrzygających.

Artykuł 69.

W dniu do audyencyi publiczney wyznaczonym (na który żadne iuż wzywanie stron nie będzie potrzebne) strony wszystkie do sporu granicznego wchodzące stawiają się, sprawę graniczną całą przed Sądem tymże wprowadzają, i tak pisma przez siebie na usprawiedliwienie duktów i reduktów wygotowane, iako też dokumenta przez siebie komportowane, niemniéy wyprowadzone z świadków inkwizycye odczytają, repliki i dupliki (które tylko słownie stronom wniesć wolno będzie) wniosą, i konkluzye do

swoich wzajemnych pism i wniosków stósowne przedstawia.

Artykuł 70.

Po ukończeniu w tym sposobie wprowadzeniu sprawy granicznej, Sąd Zjazdowy wyrok stanowczy granice między dziedzinami w sporze będącemi sporządzający, iednomyślnością lub większością zdań wyda, ten stronom natychmiast na gruncie ogłosi, a pisma usprawiedliwiające, przez strony wygotowane i podpisanne, do protokołu zachowa.

Artykuł 71.

Geometra zawyrokowaną takową przez Sąd Zjazdowy granicę na mapie oznaczy, i tę prezydujący Sędzia Zjazdowy podpisze.

Artykuł 72.

Wyrok takowy iednomyślnością lub większością zdań zapadły, przez

wszystkich trzech Sędziów podpisany być powinien. Wolno iednakże będzie Sędziemu w zdaniu swoim od zdań innych Sędziów różniącemu się, zdanie oddzielne wraz z powodami osobno na piśmie do protokołu Sądowego złożyć.

T Y T U Ł XIV.

O sposobie oświadczenia Appellacyi od wyroków stanowczych Sądu pełnego Zjazdowego, i o iéy skutkach.

Artykuł 73.

Po ogłoszonym stanowczym wyroku przez sąd Zjazdowy podług art. 70. wydanym, Sąd tenże czasu 48. godzin stronom do namysłu dozwoli, w celu oświadczenia się przed tymże zaraz Sądem, czyli na wyroku tym poprzestaią, czyli też od niego appellacyą założyć przedsiębiorą.

Artykuł 74.

Jeżeli na wyroku tym strony poprzestać oświadczają się, takowe oświadczenie na końcu wyroku przez Sąd zapisane i przez strony podpisane być powinno, i nie będzie już wręczenie stronom tegoż wyroku. A w tym przypadku Sąd Ziazdowy za wyrokowaną granicę stosownie do tegoż wyroku stałemi znakami granicznymi natychmiast na gruncie obznaczy, znaki te geometryczne na mapę przenieść poleci, i na ostatek wszystkie protokoły Sądowe i akta sporu granicznego dotyczące się, oraz oryginał wyroku przez siebie wydanego wraz z mapą Sądowi Ziemskiemu dla zachowania ich w archiwum granicznym prześle.

Artykuł 75.

Jeżeli zaś od wyroku Sądu Ziazdowego strona która oświadczy ap-

pellacją, takowe także oświadczenie, na końcu wyroku przez Sąd Ziazdowy zapisane i przez strony podpisane być powinno, i nie będzie już również potrzebne wręczenie stronom tegoż wyroku.

Oświadczone odwołanie się takowe do appellacyi, wstrzymywać będzie exekucją zaappelowanego wyroku przez Sąd Ziazdowy wydanego.

Artykuł 76.

Dopóki wszakże odwołanie się to ostatecznym prawomocnym Sądu wyższego wyrokiem rozwiązaniem nie będzie, Sąd Ziazdowy natychmiast po oświadczonej i zapisanej odwołaniu się, obowiązany zostanie strony względem miejsca sporem granicznym objętego prowizoryjnie zabezpieczyć w następujący sposób: to jest, jeśli przedmiotem spornym bę-

dą lasy, tedy tych rąbanie i używanie, aż do prawomocnego w wyższej instancji zapasć mianego wyroku pod karą 1000. zł. polsk. za każdym razem sprzeciwienia się wskazać się mianą, i wynadgrozzeniem szkód zakazać, i dozór wspólny nad takowemi lasami oboiędzy stronie powierzy. Jeżeli zaś przedmiotem spornym będą grunta orne, łąki, kolonie, lub dochody gotowe, i t. p. w tym przypadku Sąd Ziazdowy takowe przedmioty sporne w posiadaniu téj strony, która ie przed zapadłym wyrokiem posiadała, aż do prawomocnego wyższej instancji zapasć mającego wyroku zostawi. W tym celu Sąd Ziazdowy zawyrokowaną przez siebie granicę, tymczasowemi tylko znakami tymczasowie na gruncie obznaczy, i protokół w téj mierze sporządzony wraz z wyrokiem i mapą,

oraz poprzedniemi protokółami wszystkimi i aktami Sądowi Ziemskiemu odeśle.

Artykuł 77.

Gdy wyrok Sądu ziazdowego obeymować będzie zasądzenie granic w kilku oddzielnych ścianach, tedy oświadczone odwołanie się do appellacyi co do iednéj ściany, nie będzie wstrzymywać exekucyi wyroku co do drugich ścian, względem których appellacya oświadczona nie została.

T Y T U Ł XV.

O wyrokach zaocznych Sądu ziazdowego, oraz Sądu Ziemskiego; tudzież o zaocznych protokółach Sędziów ziazdowych, i o skutkach zaoczności.

Artykuł 78.

Jeżeli wyrok Sądu ziazdowego według art. 70. wydany i stanowiący

granice, będzie względem której strony zaoczny, tedy w tym przypadku koniecznie Sąd zjazdowy zaraz po publikacyi wyroku strony względem miejsca spornego tak iak się w art. 76. powiedziało, prowizoryjnie zabezpieczyć winien; a następnie akta, oraz wyrok i mapę Sądowi Ziemskiemu odeśle.

Strona zaś stawiająca obowiązana jest wyciąg wyroku takowego zaocznego, stronie przeciwnéj zaocznie osądzonéj dla wiadomości doręczyć.

Artykuł 79.

Jeżeli od wyroku tego strona zaocznie osądzona w terminie legalnym przez pozew do Trybunału Appellacyjnego wydany odwoła się, natenczas egzekucya onegoż stosownie do art. 75. aż do prawomocnego w wyższej instancyi zapaść mianego wyroku wstrzymana będzie.

Artykuł 80.

Jeżeli zaś od wyroku pomienionego strona zaocznie osądzona apellacyi w terminie legalnym przez pozew nie założy, natenczas strona wyrok zaoczny zyskująca, wezwie też stronę na dni 14 przed Sąd Ziemski, i prosić będzie o wyznaczenie Sędziego zjazdowego do wykonania tegoż wyroku. W tym przypadku, Sąd Ziemski przekonawszy się o legalnie położoném stronie przeciwnéj wezwaniu, iednego iuż tylko Sędziego zjazdowego delegować będzie, który podług obmowy art. 74. granicę zawyrokowaną obznaczy, i dzieło swoje Sądowi Ziemskiemu odeśle.

Artykuł 81.

Oppozycya przeciw zaocznym wyrokom, czyli to Sądów zjazdowych stanowczo granice rozsądzaiącym, czyli też Sądu Ziemskiego, zjazd na

grunt Sędziów zjazdowych oznaczającym, czyli też przeciwko zaocznym wyrokom Trybunału Appellacyjnego, nakoniec przeciwko zaocznym protokołom, przez delegowanych Sędziów lub Sądy zjazdowe na gruncie sporządzonym, w kodexie postępowania sądowego, co do innych cywilnych spraw dozwolona, w sprawach granicznych miejsca mieć nie będzie, i tylko droga odwołania się do wyższej instancyi podług tego iak się w Tytule XIV. niniejszego prawa powiedziało, stronie zaoczności dopuszczającą wolna pozostanie.

T Y T U Ł XVI.

O postępowaniu Sądowym co do spraw granicznych w Trybunałach Appellacyjnych.

Artykuł 82.

Od wyroków tylko Sądów zia-

zdowych w sprawach granicznych czyli to ocnie, czy też zaocznie zapadłych i podług art. 70. ogłoszonych, stronie uciążoną być się mniemającą, tak iak w innych sprawach cywilnych, wolne iest odwołanie się do właściwego Trybunału Appellacyjnego.

Artykuł 83.

Odwołanie się powyższe niepiérwéy iak dopiero po zapublikowanym wyroku Sądu zjazdowego stanowczo podług artykułu tegoż 70. granicę między dziedzinami w sporze będącą rozsądzaącego, w sposobie tym iak się inż wyżéy w art. 75. i 79. powiedziało, oświadczone i założone być może.

Artykuł 84.

Odwołanie się takowe przez strony w kraju zamieszkałe w terminie

3. miesięcznym; przez strony w kraju nieprzytomne w terminie 6. miesięcznym, pozwem do Trybunału Appellacyjnego przez stronę przeciwną wydanym, poparte być powinno. Termina powyższe rachować się zacząć, co do wyroków ocznych od dnia oświadczonej, i zapisanej przed Sądem zjazdowym podług art. 75. appellacyi; co zaś do wyroków zaocznych, od dnia doręczonego podług art. 78. wyroku stronie przeciwniej zacząć osądzonęj.

Artykuł 85.

Z pozwów do Trybunału Appellacyjnego w drodze odwołania się wydanych, sprawa tamże nie wprzód iak po upłynieniu miesiący 3. jeśli strona appelowana w kraju jest zamieszkałą; po upłynieniu zaś miesiący 6. jeśli w kraju jest nieprzytomną, wprowadzoną być może. Termin

ten rachować się zacząć od daty ostatniego położenia pozwu.

Artykuł 86.

Przy odwołaniu się w sprawie granicznej od wyroku stanowczego przez Sąd zjazdowy wydanego do Trybunału Appellacyjnego, wolno będzie stronie appellacyjnej razem, i przeciwko całej pertraktacyi sprawy granicznej, iako też przeciwko protokołom Sędziów zjazdowych, oraz przeciwko wszystkim rezolucjom i wyrokom sądowym przygotowawczym i przedstanowczym, uciążliwości swojej, w czymby te sobie wyrządzone być mniemała, Trybunałowi Appellacyjnemu przedstawić.

Artykuł 87.

Nie wolno będzie ani stronie appellacyjnej, ani stronie appelowanej, żadnych nowych dokumentów

i dowodów, równie także żadnych nowych świadków, i w ogóle żadnych nowych wniosków stan sprawy zmieniających, nad te które w pierwszój instancyi wprowadzała i wносиła, w Trybunale Appellacyinym drogą odwołania się wprowadzać, i wnosić.

Artykuł 88.

W sprawach iednak w pierwszój instancyi zaocznie osądzonych, strona zaocznie osądzona i appellująca może żądać od Trybunału Appellacyinego zesłania na nowo Sądu zjazdowego na grunt. Sąd zjazdowy w tym razie uskuteczni nową instrukcją sprawy podług tych samych prawideł, iakie dla niego iako pierwszój instancyi wyż iuż przepisane zostały. Powtórnie atoli wyroku stanowczego wydawać nie będzie: lecz ukończoną powtórnią instrukcją wraz z aktami Trybunałowi Appellacyinemu

do stanowczego wyrokowania odeśle. Koszta tego powtórnego zjazdu tak urzędnikom zjazdowym należące się, iakoteż i innym stronom zrządzone i poniesione, w każdym podobnym przypadku strona zaocznie osądzona i o nowy zjazd prosząca poniesie. Gdyby atoli strona taż sama powtórnie przy nowój instrukcyi niestawała, dobrodzieystwo wyż iey zastrzeżone utraci. Dobrodzieystwo to nie będzie także służyć téy stronie, któraby przy pierwszój instrukcyi stanawszy, przy powtórnój niestawała.

Artykuł 89.

Sąd Ziemski w sprawach granicznych do Trybunału Appellacyinego odwołanych, obowiązany będzie na żądanie którójkolwiek strony, akta wszystkie sądowe appellowanego procesu granicznego tyczące się, wraz z mapą Trybunałowi Appellacyinemu,

przy załączeniu ich konsygnacyi przesłać.

Artykuł 90.

Przeznaczony będzie w każdym Trybunale Appellacyjnym osobny register Sądowy, z którego raz w tydzień, to jest w poniedziałki sprawy graniczne sądzone będą, i w niegotowości tylko spraw w tymże registerze, inne rejestra do sądzienia brane być mogą.

Artykuł 91.

Trybunał Appellacyjny po rozsądzeniu sprawy granicznej, obowiązany będzie wypis Urzędowy wyroku swojego Sądowi Ziemskiemu do składu Aktów granicznych przesłać i Akta wszystkie poprzednio sobie przez Sąd Ziemski przesłane onemuż zwrócić.

Artykuł 92.

Do stron interessowanych należy być
dzie

dzie wręczenie stronie przeciwny wyrok w Trybunale Appellacyjnym zapadłego.

Artykuł 93.

Exekucya wyroku w Trybunale Appellacyjnym zapadłego, jeżeli od niego do Trybunału Najwyższego żadna strona nie odwoła się, należyć będzie do iednego z Sędziów Ziazdowych, którego Sąd Ziemski na wezwanie przez którąkolwiek stronę, stronie przeciwny na dni 14. doręczone, wyznaczy. Jeżeli zaś od wyroku Trybunału Appellacyjnego nastąpiło odwołanie się do Trybunału Najwyższego, natenczas exekucya wyroku Appellacyjnego niema miejsca, lecz uprządkowanie possessyi między stronami przez Sąd Ziazdowy na mocy Art. 76. niniejszego prawa nastąpi.

rozsądzania w Trybunale Naywyższym.

T Y T U Ł XVII.

O postępowaniu Sądowém w sprawach granicznych do Trybunału Naywyższego odwołanych.

Artykuł 94.

Od wyroków w sprawach granicznych w Trybunale Appellacyinym zapadłych, wolno będzie stronie każdej, tak iak w innych sprawach cywilnych odwołać się do Trybunału Naywyższego, a to w terminie podług zasad, prawideł i przepisów, iakie organizacya tegoż Trybunału Naywyższego w sobie obeymuie.

Artykuł 95.

Niewolno także będzie stosownie do art. 87. żadney stronie w drodze odwołania się w sprawie granicznéy

do Trybunału Naywyższego, żadnych nowych dokumentów, dowodów, świadków i wniosków, nad te które w niższych Instancjach wprowadzała, wprowadzać i wnosić.

Artykuł 96.

Sąd Ziemski w sprawach do Trybunału Naywyższego odwołanych, winien będzie na żądanie któręykolwiek strony, Akta wszystkie Sądowe processu granicznego dotyczące się wraz z mappą, przy załączeniu konsygnacyi, Trybunałowi temuż Naywyższemu przesłać.

Artykuł 97.

Trybunał Naywyższy po rozsądzaniu sprawy granicznéy, wypis Urzędowy wyroku swego Sądowi Ziemskiemu do składu Aktów granicznych z Urzędu prześle, i Akta w art. 96. wymienione, onemuż zwróci. Wręczenie zaś wyroku tegoż stronie prze-

ciwnéy, do strony interessowanéy należy.

Artykuł 98.

Przeznaczony będzie w Trybunale Naywyższym osobny reiestr, z którego raz na tydzień to iest w Poniedziałek, sprawy graniczne przed innemi sądzone będą.

Artykuł 99.

Exekucya wyroków w Trybunale Naywyższym zapadłych, do iednego z Sędziów Ziazdowych przez Sąd Ziemski, tak iak się w Art. 93. mówiło, wyznaczyć się mianego, należeć będzie.

T Y T U Ł XVIII.

O postępowaniu sądowém względem rozgraniczenia przymuszonego dóbr nieruchomych.

Artykuł 100.

Gdyby właściciele dóbr iakowych w ścianie między sobą graniczący,

niewyłączając nawet dóbr do własności publiczney należących, kroków wyżéy przepisanych, ani względem opisania lub odnowienia zgodnego granicy, ani względem spornego granicy téżé rozsądzenia, przez lat 10. od epoki normalnego rozgraniczenia nie przedsięwzięli, natenczas po upływie tychże lat 10. rozgraniczenie między Właścicielami takowymi przymuszone nastąpi.

Artykuł 101.

W tem zdarzeniu i po upływie pomienionego czasu, Sąd Ziemski na prostą notę przez pisarza sądowego z urzędu podaną i z wpisu w rejestrze spraw granicznych uczynionego przeczytaną, delegować będzie iednego Sędziego Ziazdowego, który wezwawszy wprzód na dni 14. z urzędu właścicieli dóbr, tak w ścianie graniczących iako téż i narożnie przytykają-

cych, pewny termin ziazdu onymże oznaczy. Następnie w terminie oznaczonym na grunt ziechawszy, protokół sądowy sporządzi; a gdyby wezwani właściciele stanąć niechcieli, albo nieprzytomnemi byli, tedy ludzi najstarszych gruntowych, mających pewną o stanie aktualną w ów czas possessyi dziedzin obydwóch wiadomość przyzwie, takowy stan possessyi w protokule opisze; gdyby existowały znaki iakowe graniczne i gdyby te odnowienia potrzebowały, te odnowi; gdyby zaś znaki graniczne nie existowały, tedy podług stanu ówczasowéy possessyi, granice między dziedzinami takowemi postanowi, obznaczy, i te geometrze na mapę przenieść zleci, a nakoniec protokół takowego przymuszonego rozgraniczenia wraz z mapą do archiwum aktów granicznych Sądowi Ziemskiemu odeśle.

Artykuł 102.

Wolno atoli ieszcze będzie takowym właścicielom w artykule poprzedzającym wymienionym, czyli to w czasie przymuszonego rozgraniczenia, czyli też w przeciągu pozostającego ieszcze czasu do normalnego rozgraniczenia przeznaczonego, względem postanowienia pewnej granicy ugodzić się, albo też w przeciągu tego czasu spór graniczny sądownie przedsięwziąć. Czego gdyby w tymże czasie nie zrobili, tedy dopełnione przez Sędziego Ziazdowego rozgraniczenie przymuszone, będzie już na zawsze właścicieli i dziedziny przez nich posiadane obowiązującym.

T Y T U Ł XIX. O znakach granicznych.

Artykuł 103.

Powszechnemi znakami gran-

cznemi, któremi Sędziowie lub Sądy Ziazdowe granice obznaczać mają, będą kopce z ziemi sypane, albowi też rowy i wały, gdy te znaki strony rozgraniczające się dobrowolnie nad inne przeniosły. Graniczna miedza ma być szeroka łokci cztery, bez różnicy czyli to w polach, lasach, lub na łąkach będzie prowadzona.

Artykuł 104.

Wolno będzie dziedzicom, a nawet gdzie do tego z łatwością znajdzie się miejscowy materiał, staraniem będzie Sędziów i Sądów Ziazdowych, zamiast kopców z ziemi (szczególnie w narożnikach) stawiać słupy kamienne lub murowane.

Artykuł 105.

Tam gdzie przez środek bagien, wód, lub litych piasków trudności bywała zachodziła sypania kopców z zie-

mi, stawiane będą słupy graniczne kamienne lub murowane, a przynajmniej drewniane, z drzewa trwałego, grubości i wysokości przyzwyczaj.

Artykuł 106.

Każda dziedzina w węgielniku czyli narożności z innemi dziedzinami stykająca się, powinna mieć swój właściwy i oddzielny narożny kopiec, albo też słup graniczny.

Artykuł 107.

Każdy kopiec węgielny czyli narożny, jeżeli z ziemi sypany będzie, powinien mieć wysokości łokci 4. a u spodu w około najmniej łokci 12. Kopce zaś w ścianie sypane, powinny mieć miarę najmniej 8. łokci około.

Oprócz tego, kopce w ścianie sypane, lub słupy, powinny mieć odle-

głość ieden od drugiego, nie mniéy iak o 5. sznurów daleką. W każdym załamaniu ściany granicznéy, powinien bydź usypany kopiec, lub dany słup.

Artykuł 108.

W środek kopców ściennych i na różnych lub pod słupem, powinny bydź kładzione powszechnie dotąd używane znaki, iako to: cegła, szkło, butelki z prosem, i z karteczkami obejmującemi napisaną datę wyroku lub protokołu granicznego, suzół żelazny lub węgle. Wolno także będzie dzieciom kłaść w środek kopców narożnych, lub pod słupami tablicę kwadratową metalową z wyrżnięciem daty wyż wymienionéy i z wyrażeniem stykających się w węgielniku dziedzin; wolno również będzie tymże dzieciom tablicę na słupach granicznych

z podobnymże iak wyżéy napisem przybinać.

Artykuł 109.

Położone na ziemi w powyższym sposobie znaki graniczne co do ubikacyi mieysca, miary i odległości, oraz co do rodzaju znaków, nie tylko w protokóle sądowym, przez Sędziego lub Sąd Zjazdowy dokładnie opisane, ale też i przez geometrę na mappie oznaczone bydź powinny.

T Y T U Ł XX.

O postępowaniu sądowém przy rozgraniczeniu dóbr w granicy obcego Państwa położonych.

Artykuł 110.

Co się dotyczy dóbr tych, które granicą kraju są przedzielone, lub których ściany do granicy obcego państwa dotykają, Sędziowie i Sądy Zjazd-

dowe zachować powinny prawidła Traktatami Wiedeńskimi dnia 3. Maia 1815. postanowione, albo też stosować się będą do innych dalszych na te przypadki nastąpić mogących Rządowych postanowień.

T Y T U Ł XXI.

O kosztach processu granicznego stronie iednéy od drugiéy należących się.

Artykuł 111.

Koszta processu granicznego w ten-
czas tylko stronie powodowéy, lub
pozwanéy przysądzone będą, gdy
strona całkowity dukt swój lub re-
dukt graniczny, tak iak go Sędzie-
mu Ziazdowemu okazywała, wyro-
kiem Sądowym sobie za granicę przy-
sądzony pozyska.

Artykuł 112.

Gdy zaś zasądzona wyrokiem Są-

dowym granica odmienna będzie od
okazywanych przez strony duktów i
reduktów, natenczas koszta processu
strony obydwie w ścianie się odgra-
niczające, w równéy połowie wspól-
nie ponosić powinny.

Artykuł 113.

Wspólne to ponoszenie kosztów
processu granicznego, ma także miey-
sce w przypadkach zgodnego opisa-
nia i odnowienia granic, albo też po-
iednanego sporu, niemniéy w przy-
padkach przymuszonego rozgrani-
czenia.

Artykuł 114.

W Trybunałach Appellacyinych
lub w Trybunale Naywyższym, na
przypadek tylko zatwierdzonego cał-
kowicie wyroku niższéy instancyi, ko-
szta processu Sądowego stronie wy-
grywaiącéy przysądzone bydź mogą;

inaczej wspólnie tak jak w art. 112. jest powiedziano, przez strony ponoszonymi być powinny.

Artykuł 115.

Sąd każdy obowiązany będzie likwidacją kosztów takowych, przed sobą przez strony złożoną restrykcją, i przy wydaniu stanowczego wyroku, takowe podług słuszności ustanowi. Co równie zachowają i Sędziowie Zjazdowi, którzy granice między dziedzinami załatwiać będą.

T Y T U Ł XXII.

O geometrach.

Artykuł 116.

Geometrowie tylko przysięgli i przez władze legalne examinowani, i urzędownie patentowani, wymiary geometryczne w sprawach granicznych odbywać będą mogli. Ge-

ometrowie przez zagraniczne władze patentowani, odbywać także będą mogli obowiązki miernicze, lecz wprzód obowiązani będą od władzy przyzwoitej tutejszego kraju zyskać na to potrzebne pozwolenie, i nową przysięgę wykonać, a oprócz tego język polski rozumieć powinni.

Artykuł 117.

Jednego najmniej geometrę przysięgłego Kommissya Rządowa Sprawiedliwości do każdego Obwodu przeznaczy; wolno jednak stronom będzie użyć innego geometrę przysięgłego.

Artykuł 118.

Obowiązki geometry z urzędem Sędziego Zjazdowego, lub z obowiązkiem obrońcy Sądowego, w iednej osobie połączonemi być nie mogą.

Artykuł 119.

Dla zachowania iednostajności w

wymiarach przy wprowadzaniu i rozsądzaniu spraw granicznych dopełniać się mianych, przepisana będzie przez Kommissyą Spraw Wewnętrznych i Policyi za zniesieniem się z Kommissyą Sprawiedliwości, instrukcyą, podług której wszystkie granice wymierzane, i mappy graniczne sporządzane będą. Taż Kommissya Sprawiedliwości nietylko skalę iednostayną miary i wielkości, ale też i pręty sznurowe metalowe co do miary iednakowe, do wszystkich Sądów Ziemskich roześle; aby wszyscy geometrowie podług takowych wzorów na iednostayną, a nie większą lub mniejszą skalę wymiary swoje na mappach delineowali, aby się w potrzebne do wymiarów sznury, półsznury, pręty i stopy metalowe przysposobili.

TY-

T Y T U Ł XXIII.

O konserwacyi aktów granicznych.

Artykuł 120.

Akta wszystkie graniczne, od dnia postanowionego niniejszém prawem normalnego rozgraniczenia formować się mające, będą w każdym Woiewództwie pod dozorem właściwego Sądu Ziemskiego, a to aż do ukończenia zupełnego sprawy, bądź przez ugodę, bądź przez prawomocny wyrok.

Artykuł 121.

Skoro sprawa zupełnie ukończoną zostanie, akta téy sprawy wraz z mappami uporzędkowane, zfoliowane i skonsygnowane, do kancelaryi hipotecznój właściwego Woiewództwa złożone zostaną.

Artykuł 122.

Wszystkie oryginalne protokoły
Tom IV. Do Nru 19. 29

przez Sędziów Zjazdowych sporządzone, niemniéy rezolucye względem wyznaczenia terminów Zjazdu lub ich odroczenia, wszystkie także Sądowe rezolucye przed wyrokiem stanowczym przygotowawczo lub przedstanowczo wydane, iako téż i wyroki stanowcze, a nakoniec mapy przez geometrów sporządzone, powinny być przez tychże Sędziów i Sądy Zjazdowe do archiwum czyli składu aktów granicznych Sądowi Ziemskiemu odsłane, żądane zaś ekstrakty lub kopie tychże aktów, stronom interessowanym pisarz Sądu Ziemskiego wydawać będzie obowiązany.

Artykuł 123.

Index i repertorium aktów granicznych iak naydokładniéy utrzymywać, pisarza Ziemskiego będzie obowiązkiem. Każda odrębna i odgraniczona dziedzina powinna mieć alfa-

betycznym co do przezwiska, dziedzin porządkiem w repertorium oddzielną swoją kartę, na której zapisana będzie data protokołu, lub wyroku ugodnie lub spornie granice każdéy dziedziny postanawiającego, z wyszczególnieniem wszystkich w archiwum znajdujących się aktów. Zapisany tam równie będzie numer znajdujący się w archiwum témże mapy, która dziedzinie odgraniczonej służyć będzie.

T Y T U Ł XXIV.

O uwolnieniu aktów normalnego rozgraniczenia tyczących się od opłat stęplowych.

Artykuł 124.

Dla ulżenia obywatelom krajowym kosztów; stanowi się: że wszystkie sprawy graniczne podług powyższych przepisów do wszystkich sądów wpro-

wadzone, niemniéy wszystkie akta z pertraktacyi normalnego rozgraniczenia wynikłe i iedynie spraw granicznych tyczące się, bez różnicy czyli te w zgodnym sposobie czyli też w spornem postępowaniu Sądowém regulowane załatwiane będą, od wszystkich dotychczasowych pod iakimkolwiek bądź nazwiskiem opłat stepowych i tax Sądowych pod iakiemkolwiek nazwiskiem są uwolnionemi, lecz tylko do terminu ukończyć się mianego normalnego rozgraniczenia.

T Y T U Ł XXV.

O dyetach Sędziów ziazdowych, oraz płacy geometrów.

Artykuł 125.

Sędziowie ziazdowi przez Sąd Ziemski w sprawach granicznych do ziazdu na grunt delegowani, pobierać będą w nagrodę prac swoich dyety, które przez strony w sporach grani-

cznych czyli to ugodnie, czyli też spornie w ścianach się rozgraniczające, opłacone bydź mają. Dyety takowe na dzień wyznaczają się Sędziemu iednemu w kwocie złotych polskich 12.

Artykuł 126.

Praca geometrów w dwoiakim uważana i ceniona będzie stosunku, to iest: ieżeli przez geometrę wymierzone tylko będą ściany graniczne albo też dukt i redukt stron obydwóch, bez szczegółowego wymiaru na morgi mieysce do nich przytykających lub kontrowersem granicznym objętych, natenczas geometra za wymiar każdéy oddzielnéy ściany, albo też duktu i reduktu granicznego, oraz delineacyą takowych na mappie, bez względu na iakąkolwiek ściany czyli też duktu i reduktu długość, zapłacone mieć będzie od wyprowadzenia

prostey linii na otwartem polu po groszy dwa, jeżeli zaś linia prowadzona będzie przez błota, zarośle, i lasy, opłaci się od pręta po groszy trzy, z warunkiem sporządzenia dwóch exemplarzy mappy, tudzież ażeby geometra przy sypaniu kopców był przytomny.

Jeżeli zaś geometra pomiędzy duktem iednéy, a reduktem drugiey strony do sporu granicznego wchodzić, obięte miejsca sporne szczegółowo na morgi wymierzać i delineować na mappie będzie obowiązany, natenczas za szczegółowy takowy wymiar, i delineacyą onegoż na mappie, zapłacone mieć będzie od włoiki Chełmińskiéy po zł. polsk. 10. jeżeli na mappie żadne szczegóły oznaczone nie będą; na przypadek zaś oznaczenia szczegółów, po złotych 14. z warunkiem również sporządzenia

dwóch exemplarzy mapp, i asystowania przy sypaniu kopców.

Artykuł 127.

Co do opłaty powyższéy geometrów, ściana iedna graniczna rozumie się ta, która dwie oddzielne dziedziny, przezwiska osobne mające odgranicza, zawartą iest między dwoma terminami granicznemi *a quo i ad quem*, narożność przytykających węgłnie do ściany dziedzin stanowiącemi.

Artykuł 128.

Oprócz tego na expens podróży, czyli to Sędzia zjazdowy lub geometra własnemi, czyli téż najętymi końmi i powozem na grunt sporny graniczny ziedzie, należyć im się będzie zapłata od konia iednego po złotych

polskich dwa na milę, rachuiąc od miejsca w którym Sędzia lub geometra ma swoje stałe w obrębie zamieszkanie.

Powrót do opłaty rachowanym nie będzie. Dla Sędziego liczyć się będzie opłata koni trzech, dla geometrów koni dwóch.

Artykuł 129.

Opłaty należące się Sędziemu i geometrom wyżej wymienione, oznaczone są już ogółem, i nie powinno się wcale tak rozumieć, aby należitości te każda z stron w spór graniczny wchodzących, w téj ilości iak są oznaczone opłacać miała; te opłacone będą przez strony w spór graniczny wchodzące w tym sposobie i w tym stosunku, iak iest już o kosztach processu granicznego postanowiono.

Artykuł 130.

Należitości i opłaty powyższe Sędziom ziazdowym i geometrom przypadające, Sąd Ziemski podług protokółów sądowych, w których czynności dnia każdego pod oddzielnemi datami wyszczególnione być powinny, oraz podług mapp przez geometrów sporządzonych, ustanowi, i tych im wypłatę nakaże.

Artykuł 131.

Sędziowie ziazdowi i geometrowie nie więcej nad dyety i opłaty wyżej im już oznaczone, od stron wymagać nie mogą.

Artykuł 132.

Od opłaty powyższey wymienionych dyet i należitości Sędziom i geometrom przypadających, żadne dzie-

dziny spór graniczny wiodące, nawet te które do własności publicznej należą, uwolnionemi nie są, i takowe dyety i należitości z kassy właściwego funduszu publicznego opłaconemi być powinny.

Artykuł 133.

Z przyczyny iż Sędzia ziazdowy, geometra, lub świadek, dostarczone lub dane miałby w domu którejkolwiek strony do sporu granicznego wchodzący życia wygody, ani Sędzia ziazdowy od zjazdu lub sądzenia, ani geometra od rozmiaru, ani świadek od świadczenia wyłączonym być nie może.

Artykuł 134.

Gdyby iednak, czyli to z winy Sędziów ziazdowych, to jest z powodu

uchybionych przez nich w pertrakcacy i sądzeniu spraw granicznych przepisów prawa, czyli też z winy geometry, to jest z powodu niedokładnego lub nierzetelności rozmiaru, albo delineacyi mapy, pertrakcacya sprawy iakowey granicznej uchyloną, i na nowo nakazaną być miała, w tych przypadkach Sędziowie ciż ziazdowi lub geometra, a raczy winie ulegający, nietylko wyż oznaczonych dyet i opłat pobierać w processie takowym nie może, ale nawet wzięte wrócić będzie w obowiązku. A nadto zrządzone stronom z tego względu szkody i wydatki wynagrodzić powinien, i oprócz tego w miarę przewinienia do odpowiedzialności sądowey w drodze karności pociągniony zostanie.

T Y T U Ł XXVI.

Przepisy ogólne.

Artykuł 135.

W sprawach granicznych które się tyczyć będą dóbr prywatnych ziemskich, same tylko osoby prawo dziedzictwa i własności mające; w tych zaś które się dotyczyć będą dóbr do własności publicznej należących, Prokuratora generalna; w tych na koniec które się tyczyć będą dóbr do sukcesyi wakujących albo mass konkursowych i likwidacyjnych należących, ustanowieni sądownie kuratorowie mass, powodami lub pozwanymi być mogą.

Artykuł 136.

Sprawy graniczne które się tyczyć będą dóbr dawniejszych Po-jezuickich, późniejszych zaś do funduszu edukacyjnego

przyłączonych, a których dziedzictwo osobom prywatnym, z obowiązkiem płacenia kanonu rocznego nadane zostało, jeżeli przez wypłatę kapitału, od opłacenia corocznego kanonu nie uwolniły się, nie tylko właściciele takowi, ale też i Prokuratora generalna łącznie, jeśli będą stroną powodową, popierać; jeśli zaś będą stroną pozwaną, bronić powinni.

Artykuł 137.

Jeżeli sprawa graniczna tyczyć się będzie dóbr takich, które zostawać będą w posiadaniu wierzyciela lub wierzycieli, sposobem konkursu, to jest jure potioritatis podług dawnego prawa Polskiego kollokowanych, w tych przypadkach, wierzyciele takowi sami przez się w Sądzie czynić lub odpowiadać, a to bez wchodzenia do sporu dziedzica, będą mogli.

Nie uwłacza się wszakże przez to prawom, iakie komukolwiek do dziedzictwa dóbr takowych służyć mogą.

Artykuł 138.

Maiętności znaczniejsze złożone z dwóch lub więcéy dziedzin oddzielne przezwiska maiących, do własności iednéy i téy saméy osoby należących i żadną obcą dziedziną nieprzedzielonych, nie podlegają wprawdzie ogólnemu prawu ninieyszemu względem normalnego rozgraniczenia postanowionemu, a to co do ścian w których się z sobą stykają; wszelako właściciele takowi gdyby chcieli iednę z takowych dziedzin odprze-
dawać, lub iéy dziedzictwo iakowym innym sposobem iako to: przez donacye, zamianę, albo działały na inną osobę przenosić, od epoki normalnego rozgraniczenia obowiązani ko-

niecznie będą granice ścienne od innych dóbr swoich wprzód ustanowić, i oznaczyć; inaczéy akt sprzedaży dóbr takowych do aktów hipotecznych przyjętym, nie będzie. Pisarze aktowi i konserwatorowie hipotek szczególniejsze na to dać powinni baczenie. Temuż samemu warunkowi, podlegać nawet będą dobra do własności publicznéy należące, a to na przypadek, ieśliby które z nich do dziedzictwa osoby prywatnéy z woli Rządu przychodzić miały.

Artykuł 139.

Gdyby iednak który z właścicieli w poprzedzającym artykule wymienionych, część maiętności swoiéy przez testament na kogo innego przeniósł, uwolniony iest wprawdzie od koniecznego a wyż zastrzeżonego obowiązku oznaczenia granicy, i testa-

ment taki może być do ksiąg hipotecznych wpisany; lecz obowiązkiem będzie nowego właściciela we trzy miesiące najdalej po zahipotekowanym testamencie, w sposobie przez niniejsze prawo postanowionym, kroki względem uregulowania pewnych granic nabytę z mocy testamentu własności przedsięwziąć, a następnie wyrok Sądowy lub akt ostatecznie postanawiający granicę do ksiąg hipotecznych podać.

Artykuł 140.

Dobra te które należą do dziedzictwa kilku właścicieli, oddzielne części lecz w obrębie iednę dziedziny mających, nie podlegają także niniejszemu względem normalnego rozgraniczenia prawu, a to co do części takowych oddzielnie wewnątrz dziedziny posiadanych. Dobra tego

rodza-

rodzaju tylko co do ogólnego obrębu i Obwodu odgraniczone od innych dóbr być mają. Wolność wszelako zostawia się i takowym, częściowym dziedzicom rozgraniczenia, w sposobie przez niniejsze prawo opisanym (ieśli tego zechcą) żądać, i toż do skutku przynieść.

Artykuł 141.

W przypadku zachodzącego sporu granicznego z dobrami dziedzicznymi przez właścicieli w Art. 140 wymienionych, lub posiadaniem przez wierzycieli, w Art. 148. wyrażonych, wszyscy szczegółowi częściowi dziedzice i posiadacze, spór graniczny czyli to w sposobie ugodnym, czyli to w sposobie spornym, jeżeli będą stroną powodową, rozpoczynać; wszyscy równie do sporu tegoż być pozwanymi, jeżeli będą stroną pozwaną,

powinni. Po wydanych atoli początkowych w drodze spornéy zapozwach, obowiązani będą iednego z współwłaścicieli lub z współ posiadaczów do popierania lub obrony sporu granicznego, w imieniu wszystkich ustanowie, i tego sądowi wymienić, ktoremu wszystkie, po nayspierwszych początkowo wydanych pozwach, nastąpione akta sądowe doręczone i składzone będą. Czego gdybynie zrobili, lub gdyby się w tém niezgadzali, natenczas Sąd Ziemski w wydanym wyroku na ziazd pierwszy Sędziego Ziazdowego wyznaczaiącym, iednę takową osobę z pomiędzy nich ustanowi i wymieni.

Artykuł 142.

Dobra które należą do własności publiczney, iakiéykolwiek natury i rodzaju, w ścianach granicznych z sobą stykaiące się, czyli te do iednego,

czyli też do oddzielnych funduszków należą, wyłączone również są z pod ninieyszego prawa normalnego rozgraniczenia, a to co do ścian w których się z sobą łączą. Spory względem granic między dobrami takowemi zachodzące, rozstrzygane będą w sposobie przez postanowienie Namiestnika Naszego dnia 2 Mca Grudnia roku 1817 wydane oznaczonym, lub podług prawideł przyszłemi Rządowemi ustawami przepisać się mianych.

Artykuł 143.

W przypadkach zachodzącego sporu granicznego między dobrami, z których iedne do męża drugie do żony; albo iedne do rodziców drugie do dzieci ich małoletnich, albo też iedne do opiekunów drugie do ich pupillów należą, i t. d. Sądy lub Rady

familiyne szczególniey na przypadek takowy opiekunów lub kuratorów do popierania lub obrony sporu tegoż ustanowią.

Artykuł 144.

Sędziowie Ziazdowi w ciągu tylko miesięcy 9 to iest od dnia 1. Marca do dnia ostatniego Listopada czynności swoje Sądowe spraw granicznych tyczące się odbywać są obowiązani. W tych atoli przydawkach, gdzie dla niedostępnych i głębokich bagien i błot, wymiaru i rozgraniczenia potrzebnego w miesiącach powyższych letnich, uskutecznićby nie można było, dozwolone będą czynności Sądowe w miesiącach nawet zimowych.

Artykuł 145.

Nie będzie wolno Sądom Ziazdo-

wym przy rozsądzaniu spraw granicznych, wdawać się w rozpoznanie praw dziedzictwa lub służebności do-brom nieruchomym służących.

Artykuł 146.

Gdzieby się w saméy granicy między dziedzinami w sporze będącém, wspólne lub niepodzielne realności, iako to: lasy, pastwiska, jeziora, wody, i t. p. znajdowały, w tych przypadkach wolno będzie Sędziom Ziazdowym z użyciem Geometry, zaprojektować stronom plan względem podziału takowych miejsc i postanowienia stałej granicy. Który to plan jeżeli strony zgodnie przyymą, natenczas stała przez miejsca takowe podzielona, oznaczona być może granica. Jeżeli zaś strony projektowanego do podziału planu przyjąć nie zechcą, wtedy

Sędziowie lub Sądy Zjazdowe granicy przez miejsca takowe stanowić nie będą mogli, i strony do oddzielnéj drogi prawa, względem podziału odeślą, albo też pozostanie w wspólności, woli ich oddadzą. Geometra wszelako obwód cały takowych miejsc wspólnych w saméj granicy znajdujących się wymierzyć i na mappie domieścić będzie obowiązany.

Artykuł 147

Nie będzie także wolno Sędziemu i Sądom Zjazdowym, przy załatwieniu lub rozsądzeniu spraw granicznych, wdawać się w rozpoznanie lub rozstrzyganie sporów, względem wynagrodzenia szkód i straconych korzyści z przywłaszczonych sobie przez jedną lub drugą stronę miejsc spornych żądanego, zachodzić mogących. Spory tego rodzaju, ile im prawo

miejsca pozwala, dopiero po ostateczném sporu granicznego rozsądzeniu, do oddzielnéj drogi prawa należą.

Artykuł 148.

Każdy dziedzic odgraniczonéj podług przepisów niniejszego prawa dziedziny, obowiązany będzie o zapisanie do aktów właściwych hipotecznych Woiewódzkich, wyroku lub protokołu sądowego, granice teyże dziedziny ostatecznie stanowiącego, a to w rok od daty takowego wyroku lub protokołu, postarać się.

Artykuł 149.

Po zupełnem ukończeniu normalnego rozgraniczenia niniejszém prawem postanowionego, każdy dziedzic sprzedając lub przez jakowy inny sposób w Art. 138. wymieniony, prze-

nosząc na drugiego własność swych dóbr, obowiązany będzie w kontrakcie lub w innym jakimkolwiek alienacyinymakcie wymienić z pewną daty wyrok lub protokół sądowy, na mocy którego granice tychże dóbr, czyli to w ugodnym czy w spornym sposobie postanowionemi zostały. Inaczej kontrakt czyli akt takowy sprzedaży do hipoteki właściwy wpisany nie będzie. Podobnie i pod tym samym warunkiem po upływie 12 letniego normalnego czasu, każdy dziedzic odgraniczonych podług niniejszego prawa dóbr swoich, sprzedając albo jakimkolwiek aktem przenosząc na kogo innego część dóbr takowych, obowiązany będzie koniecznie odprzedać ich części pewne granice urzędowym aktem postanowić i oznaczyć, a w tym przypadku stosować się należy do przepisów, jakie już powyżej

w Art. 92 i 126 są zawarte. Pisarze aktowi i konserwatorowie hipotek, przepis ten na szczególniejszem badzeniu mieć powinni. Przepis powyższy ściągać się równie będzie do tych dóbr, które przez licytacye sądowe sprzedawanemi będą.

Artykuł 150.

Dobrodziejstwo *restitutionis in integrum* sprawy, Kodexem postępowania sądowego w innych sprawach cywilnych dozwolone, co do spraw granicznych w drodze normalnego rozgraniczenia załatwiać się i rozsądzać mających, żądane i dopuszczalne być nie może.

Artykuł 151.

Wszystkie inne przepisy w Kodexie postępowania sądowego objęte,

a tu w niniejszym prawie szczególnie nie wymienione lub wyraźnie nie zmienione (oile te przy wprowadzeniu i sądzeniu spraw granicznych tak w pierwszych instancjach, to iest Sądach Ziemskich i Sądach Zjazdowych, iako też i w Trybunałach Appellacyinych potrzebnego zastosowania wymagać będą) zachowuią się w swojej obowiązującý mocy.

Artykuł 152.

Sądy Ziemskie corocznie z dniem ostatnim Grudnia rapporta swoje względem wszystkich sądowych czynności spraw granicznych tyczących się, oraz dokładne i imienne konsygnacye ukończonych sporów granicznych i rozgraniczonych dziedzin, z wymienieniem Sędziów Zjazdowych w sprawie każdéy, czyli to zgodnie czyli też spornie ukończonéy delegowanych, oraz geom. trów do wymia-

ru użytych, Kommissyi Rządowéy Sprawiedliwości, przesyłać będą obowiązane.

Artykuł 153.

Pisarze aktowi mający zwierzchni dozór nad dawnemi aktami publicznemi, obowiązani będą rekvizycyom stron do sporu granicznego wchodzących względem wyszukania dokumentów granicznych zanosić się mającym, zadosyć czynić. Wszelka opieszałość, gdyby im dowiedziona została, przez właściwe Sądy karana będzie.

Artykuł 154.

Tam gdzie ściany graniczne obéymować będą liczne załamki i zakrzywienia, Sądy Zjazdowe starać się będą skłaniać strony do ugodzenia się i kombinacyi wzajemnéy, aby ściany graniczne w

jak najprostszych, ile bydź może liniach uregulowane były.

Artykuł 155.

Miedze i znaki graniczne przez strony rozgraniczone starownie w najlepszym stanie utrzymywane będą; odnawianie ich urzędowe co lat 25 ma następować, którego gdyby iakięć bądź posiadłości ziemskięć właściciel zażądać w czasie przyzwoitym zaniedbał, karze pięćset złotych ulegnie.

Po rozważeniu niniejszëj Uchwały, i po nadaniu iëy mocy prawa, przez Sankcyą Naszą Królewską, stosownie do artykułu 150. Statutu Organicznego o reprezentacyi narodowëj, zalecamy i rozkazujemy, aby toż prawo stwierdzone wielką pieczęcią Stanu, umieszczone było w Dzienniku Praw, i przesłane do Senatu, Rady Stanu, Kommissyów Rządowych,

i wszystkich władz krajowych; w szczególności zaś zalecamy Kommissyi Rządowëj Sprawiedliwości, prawo niniejsze iako mające wszelką moc obowiązującą, ogłosić.

Dan w Warszawie d. $\frac{14}{26}$ Kwietnia 1818.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla

(L. S.) Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
Minister Sekretarz Stanu
(podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
(podpisano) *Kossecki,*

Zgodno z Wypisem
Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. H a n k i e w i c z.

Dzień ogłoszenia dnia Czerwca 22. 1818 roku.

z Bożej Łaski

My ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

*Wszem w obec i każdemu komu o tém
wiedzieć należy, a mianowicie obywatelom
Królestwa Naszego Polskiego, wiadomo
czyniemy, iż Izba Senatorska i Izba
Poselska, stósownie do przedstawionego w
Imienia Naszém projektu, i po wysłuchaniu
Mowców Rady Stanu, i Kommissyów
Seymowych, uchwały co następuje:*

Stosownie do postanowienia dnia 16.
Lipca 1817 r. Moratorium ogólne z
dniem 1szym Stycznia 1821 tak dla ka-
pitałów przed dniem 20. Czerwca 1815
r. zaciągnionych, iako i narosłych do
tego dnia prowizyi, zupełnie ustanie.

Po rozważeniu niniejszój Uchwały,
i po nadaniu iéy mocy prawa,
przez Sankcyą Naszą Królewską,

stósownie do artykułu 150. Statutu
Organicznego o reprezentacyi naro-
dowéy, zalecamy i rozkazujemy, aby
toż prawo stwierdzone wielką pie-
częcią Stanu, umieszczone było w
Dzienniku Praw, i przesłane do Se-
natu, Rady Stanu, Kommissyów Rzą-
dowych, i wszystkich władz kraio-
wych, w szczególności zaś zalecamy
Kommissyi Rządowéy Sprawiedliwo-
ści, prawo niniejsze iako mające
wszelką moc obowiązującą, ogłosić.

Dan w Warszawie d. $\frac{14}{4}$ Kwietnia 1818

(podpisano) ALEXANDRE

przez Cesarza i Króla
(L. S.) Minister Sekretarz Stanu

(podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem

Minister Sekretarz Stanu

(podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady

(podpisano) *Kossacki.*

Zgodno z Wypisem

Minister Sprawiedliwości

W. Sobolewski

Sekretarz Jeneralny

J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 22. Czerwca 1818 roku

z Bożey Łaski

My A L E X A N D E R I.

*Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.*

*Wszem w obec i każdemu komu o tém
wiedzieć należy, a mianowicie Obywate-
łom Królestwa Naszego Polskiego, wia-
domo czyniemy, iż Izba Senatorska i Izba
Poselska, stosownie do przedstawionego w
Imieniu Naszém projektu, i po wysłucha-
niu Mowców Rady Stanu, i Kommissyów
Seymowych, uchwały co następuje:*

Artykuł 1.

Ustawa Seymu Xięstwa Warsza-
wskiego z dnia 16. Grudnia 1811 r.
stanowiąca wysokość procentu, w swęy
zostaie mocy.

Arty-

Artykuł 2.

Przepisy iednak artykułu trzeciego
w związku z czwartym téż ustawy,
zastosowanemi będą w ten sposób:

a. Procent przez rzeczoną ustawę
umówiony, podług umowy przy-
sądzonym być ma, do dnia ogło-
szenia téż ustawy; ieżeli prawa
tęy epoki, w któręy umowa zawar-
tą była, pozwalały wyższego pro-
centu nad 5. od 100.

b. Od dnia zaś ogłoszenia téż usta-
wy, procent dawnięy umówiony
w żadnym przypadku niemoże być
nad 5. od 100. przysądzony; ale
zwrotu już zapłaconego wyższego
procentu żądać niewolno.

Po rozważeniu niniejszëy Uchwa-
ły, i po nadaniu ięy mocy prawa,
przez Sankcyą Naszą Królewską,
stosownie do artykułu 150. Statutu
Tom IV. Do Nru. 19.

Organicznego o reprezentacyi narodowej, zalecamy i rozkazujemy, aby toż prawo, stwierdzone wielką pieczęcią Stanu, umieszczone było w Dzienniku Praw, i przesłane do Senatu, Rady Stanu, Kommissyów Rządowych, i wszystkich władz krajowych; w szczególności zaś zalecamy Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, prawo niniejsze iako mające wszelką moc obowiązującą, ogłosić.

Dan w Warszawie d. $\frac{14}{26}$ Kwietnia 1818.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla.

(L. S.) Minister Sekretarz Stanu

Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem

Minister Sekretarz Stanu

(podp.) *Ig. Sobolewski.*

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, General Brygady

(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem

Minister Sprawiedliwości

W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny

J. H a n k i e w i c z.

Dzień ogłoszenia d. 22. Czerwca 1818 roku.

z Bożey Łaski

My A L E X A N D E R I.

Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski
etc. etc. etc.

Wszem w obec i każdemu komu o tém wiedzieć należy, a mianowicie Obywatelom Królestwa Naszego Polskiego, wiadomo czynimy, iż Izba Senatorska i Izba Poselska stosownie do przedstawionego w Imieniu Naszém projektu, i po wysłuchaniu Mowców Rady Stanu, i Kommissyów Seymowych, uchwały co następuje:

Uzupełnienie prawa artyku-
łem 1244 Kodexu Cywilne-
go obiętego

Artykuł 1.

Odwłoka terminu zapłaty szczegól-
nym dłużnikom w skutek artykułu
1244. Kodexu Cywilnego, nie dłuższa

iak do roku iednego; a podział kapitału, nie więcéy iak na rat dwie, wśród tego przeciągu czasu, dozwołonemi bydz mogą.

Artykuł 2.

Dla kapitałów przed dniem 20. Czerwca 1815 zaciągnionych, przeciąg powyżéy oznaczonéy zwłoki, rachowanym będzie od 1. Stycznia 1821 r. dla wszystkich zas innych po dniu 20. Czerwca 1815 r. zaciągnionych długów, czas takowéy odwłoki w przypadku żądania, od dnia terminu wypłaty wyrażonego w obligacyi dłużnika, liczonym bydz ma.

Artykuł 3.

Żaden z dłużników nie może bydz przypuszczonym do dobrodzieystwa wyżéy oznaczonéy zwłoki, ieżeli wprzód dowodnie nie okaże:

- a. Że dostateczny na uiszczenie się wierzycielom posiada majątek;

- b. Że ma inne pewne i dostarczaiące na uspokojenie wierzycieli fundusze które w przeciągu dozwołonéy mu zwłoki otrzymać do rąk w pieniądzach bez zawodu spodziewa się;
- c. Że z majątku przez siebie posiadanego, bez upadku zupełnego w losie, zapłacić nie iest w stanie.

Artykuł 4.

Wolno będzie dłużnikowi, albo przeciwko wszystkim swym wierzycielom, albo iednemu z nich, pomienionéy zwłoki domagać się.

Artykuł 5.

W pierwszym przypadku, zapozwać winien wszystkich wierzycieli, i z wszystkimi z pod iednego wpisu następować będzie rozprawa sądowa; w drugim zdarzeniu, nawet przy sprawie od swego wierzyciela popieranéy, dłużnik

stosownie do niniejszego prawa, wnio-
ski będzie mógł czynić.

Artykuł 6.

Szacunek dóbr, ich własność i be-
spieczne posiadanie, dłużnik ekstraktem
hipotecznym dowodzić będzie. Cena
dóbr ta będzie przyjętą, za którą dłu-
żnik nabył dziedzictwa, lub iaka się z de-
taxacyów urzędowych okazuje. Jeżeli
zaś takowe spadkiem po przodkach
otrzymał, lub wierzyciel na cenie sza-
cunkowój przestać nie zechce, albo
dłużnik wyższy szacunek udowodnić
oświadczy, oszacowanie sądowe nastę-
pować powinno.

Artykuł 7.

Bezpieczeństwo wierzyciela wzglę-
dnie dóbr na których dług swego po-
szukuje, za dostateczne uznanem bę-
dzie, jeżeli dług co do dóbr ziemskich,
na pierwszych dwóch trzecich częściach,

a co do własności niżejskich, na pier-
wszój połowie ustanowionego szacunku
umieszczenie ma.

Artykuł 8.

Jeżeli Sąd żadaney przez dłużnika
zwłoki dozwoli, wyda natychmiast za-
kaz do akt hipotecznych, przyjmowania
przez ciąg trwającój zwłoki rozrządzeń
dłużnika ku szkodzie wierzycieli zmie-
rzających.

Artykuł 9.

Dług przez tych wierzycieli, prze-
ciw którym zwłoka otrzymana została,
w ciągu téj dozwolonój exekwowanym
bydź nie może. Gdyby jednak w cza-
sie trwającój zwłoki lub uczynionego
na raty podziału

- a. zapłacenia raty oznaczonój uchybił,
- b. w procencie nie uiścił się,
- c. niszczył budowle,
- d. zmniejszał inwentarze mieyscowe,

- e. niszczył lasy,
 f. i przez to zmniejszył wprzód-
 wiedzione bezpieczeństwo dla wie-
 rzycieli;
 g. lub nakoniec, gdyby inne wprzód
 niewiadome, odkryły się okoliczno-
 ści zmniejszeniem tegoż bezpieczeń-
 stwa zagrażające,

Za dowiedzeniem mu sądowém któ-
 regokolwiek z umieszczonych pod po-
 wyższemi literami a, b, c, d, e, g, wypa-
 dków, za utracającego dozwolone mu
 dobrodzieystwo zwłoki uznany bę-
 dzie, i exekucya przeciw niemu wyda-
 ną zostanie.

Po rozważeniu niniejszój Uchwa-
 ły, i po nadaniu iéy mocy prawa,
 przez Senkę Naszą Królewską,
 stosownie do artykułu 150. Statutu
 Organicznego o reprezentacyi naro-
 dewój, zalecamy i rozkazujemy, aby
 toż prawo stwierdzone wielką pie-

częcią Stanu, umieszczone było w
 Dzienniku Praw, i przesłane do Se-
 natu, Rady Stanu, Kommissyów Rzą-
 dowych, i wszystkich władz kraio-
 wych; w szczególności zaś zalecamy
 Kommissyi Rządowej Sprawiedliwo-
 ści, prawo niniejsze iako mające
 wszelką moc obowiązującą, ogłosić.

Dan w Warszawie d. $\frac{24}{6}$ Kwietnia 1818.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla
 (L. S.) Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.

Zgodno z Oryginałem
 Minister Sekretarz Stanu
 (podp.) *Ig. Sobolewski*

Zgodno z Oryginałem
 Radca Sekretarz Stanu, General Brygady
 (podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem.
 Minister Sprawiedliwości
W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny
J. Hankiewicz.

Dzień ogłoszenia dnia 22. Czerwca 1818 roku,

Do poprawienia w tomie IV.

Na stronie

20 W artykule 7. w wierszu 10. zamiast wyrazu podnienia, powinno być *podniesienia*.

70 W wierszu 6. po wyrazie *kierunek*, dodać trzeba: *po wysłuchaniu Naszój Rady Stanu*.

111 W rubryce czwartéj w wierszu 16 zamiast 99000. być powinna liczba 90000..

W rubryce piątéj w 9. wierszu jest liczba 6119, a być powinna 5110. Takoz w 10 wierszu za liczbę 7522 położyć należy 7324.

266 W wierszu 9 zamiast 15 Marca położyć należy 15 Maia.

344 W wierszu 5. wyraz *wyowiedzie*, ma być: *dowiedzie*.

354 W artykule 80 w wierszu 14 wyraz *obmowy* czytać potrzeba *osnowy*.

358 Wyraz *appellacyinéy* w wierszu 8. i przedostatnim, czytać należy *apelluiącáy*.

WYKAZ RZECZY

w Tomie IV. Dziennika Praw zawartych.

Postanowienia Królewskie.

a.) *Polityczne.*

strona

Uchylenie dawnego polskiego prawa: *Jus scabellatus* i konstytucyi 1775 r. obowiązującego do kupna dóbr nowo uszlachconych. 33
w Moskwie d. 1° Października 1817 roku.

Uznanie szlachectwa tych osób którym zaszczyt ten przez Króla Imci Saskiego w iakłéy bądź epoce udzielonym został. 38
w Moskwie d. 1° Października 1817 roku.

Zostawienie przy Namiestniku Królewskim władzy Jego urzędowania, przez czas pobytu Najjaśniejszego Monarchy w stolicy. 265
w Warszawie dnia 1° Marca 1818. roku.

Zatwierdzenie wszelkich wyroków w imieniu Najjaśniejszego Monarchy przez Namiestnika Królewskiego od czasu Jego nomi-

nacyi do dnia dzisiejszego wydanych . 270
w Warszawie dnia 1⁵ Marca 1818 roku.

Porządek odbywania posiedzeń szymowych. 275
w Warszawie dnia 1⁵ Marca 1818 roku.

Forma promulgacyi praw przez seym uchwa-
lonych . 284
w Warszawie dnia 1⁵ Marca 1818 roku.

Przedłużenie czasu narad Kommissyi Sey-
mowych do 1⁵ Kwietnia r. b. inclusive;
w tém co się tycze projektu karzącego i
projektu względem hipotek. . 287
w Warszawie dnia 1⁵ Marca 1818 roku.

b.) Sądowe.

Dodanie do składu Sądu Najwyższyć Instan-
cyi dwóch stałych członków z Senatu. . 77
w Moskwie 1⁵ Listopada 1817 roku.

Przedłużenie odnawiania wpisów hipotecznych
aż do dalszego władzy prawodawczey w
tęj okoliczności postanowienia. . 267
w Warszawie dnia 1⁵ Marca 1818 roku.

Forma promulgacyi praw przez Seymy
uchwalonych . 284
w Warszawie dnia 1⁵ Marca 1818 roku.

Przedłużenie czasu narad Kommissyi Sey-
mowej do 1⁵ Kwietnia r. b. inclusive w
tém co się tycze projektu kodexu karzą-
cego i projektu względem hipotek. . 287
w Warszawie dnia 1⁵ Marca 1818 roku.

Postanowienia Namiestnika.

a. Polityczne.

Ustanowienie i organizacya Rad Woiewódz-
kich . 17
w Warszawie dnia 15. Maia 1818 roku.

Postanowienie; że Urzędnicy i Officialisci
Administracyjni i Sądowi teraz w słu-
żbie publiczney zostający, mają być
tem samem uważani iako będący na li-
ście kandydatów do Urzędów Admini-
stracyjnych i Sądowych. . 29
w Warszawie d. 21. Października 1817 r.

Obywatele do płatnych Urzędów użyci, a
mianowicie Urzędnicy Sądowi Admini-
stracyjni Skarbowi i Woyskowi wyia-
wszy Sędziów Pokoju, nie mogą być
obrani na Członków Woiewódzkich. . 31
w Warszawie d. 1. Listopada 1817 r.

Dodatek do Statutu organicznego o repre-
zentacyi narodowey; aby na wszelkich
zgromadzeniach politycznych do Urzę-
dów obieralnych dwóch Kandydatów
podawanych było. . 100
w Warszawie dnia 10. Stycznia 1818 r.

Wprowadzenie Rad Woiewódzkich na miey-
sce Rad Departamentowych, Powiatow-
wych, i Muncypalnych. . 260
w Warszawie dnia 10. Marca 1818 r.

b. Sądowe.

Objaśnienie przepisów Procedury Sądowey
w tém co się dotyczy spraw possessoryi-
nych pod uznanie Sądu Pokoju podpa-
dających. . 3
w Warszawie d. 18. Września 1817 r.

Wskazanie prawidła postępowania w sporach
między Instytutami publicznymi i Skar-
bem. 74
w Warszawie dnia 2. Grudnia 1818 r.

c. Administracyjne.

Urządzenie rzemiosł kunsztów i professyi. 114
w Warszawie d. 31. Grudnia 1816 r.
Urządzenie kupiectwa. 159
w Warszawie d. 11. Stycznia 1817 r.
Urządzenie walnych iarmarków w Warsza-
wie. 178
w Warszawie d. 11. Lutego 1817 roku.
Umocowanie Kommissarzy Delegowanych
do zawierania kompozyt o dziesięciny,
do przyjmowania przysięgi od stron na
rzetelność regestrów. 52
w Warszawie d. 25. Listopada 1817 r.
Przeznaczenie zł. 180,000 kapitału własnego
miasta stołecznego Warszawy na wspar-
cie nowo budujących po odleglejszych
ulicach miasta. 42
w Warszawie d. 25. Listopada 1817 r.
Ustanowienie rady ogólnej dozorezcy szpi-
talów w Stolicy i Rad szczególnych po
Woiewództwach. 54
w Warszawie dnia 2. Grudnia 1817 r.
Przeznaczenie dla miasta Kalisza wypłaty ze
Skarbu publicznego sposobem pożyczki
zł. 90000 na wsparcie nowo budujących
się. 103
w Warszawie dnia 20. Stycznia 1818 r.

Prawidła względem utrzymywania ksiąg lu-
dności. 218
w Warszawie d. 27. Stycznia 1818 r.

Ustanowienie deputacyi do urzędu fun-
duszów mieyskich. 253
w Warszawie dnia 3. Lutego 1818 r.
Wprowadzenie Rad Woiewódzkich na miey-
sce Rad Departamentowych, Powiato-
wych, i Muncypalnych. 260
w Warszawie dnia 10. Marca 1818 r.

d. Skarbowe.

Ułatwienie poboru emerytalnej płacy oso-
bom w Rosyi mieszkającym. 35
w Warszawie d. 11. Listopada 1817 r.
Wskazanie prawidła postępowania w spo-
rach między Instytutami publicznymi
a Skarbem. 74
w Warszawie d. 2. Grudnia 1817 r.
Przepisy dla urzędów kassowych względem
składania rachunków kwartalnych. 82
w Warszawie d. 23. Grudnia 1817 r.
Upoważnienie Kommissyi Rządowych Przy-
chodów i Skarbu do rozdzielenia na 6. ró-
wnych rat całkowitego długu przez na-
bywców dóbr po rządzie Austriackim
Skarbowi Kraiowemu winnego. 94
w Warszawie dnia 8. Stycznia 1818 r.
Urządzenie względem używania papieru stę-
płego w prawach Administracyjnych. 212
w Warszawie dnia 27. Stycznia 1818 r.

e. Wojskowe.

Kara na Woytów Gminy ukrywających, i

niedostawiających powołanych do spisu
rekrutów.

w Warszawie d. 29. Listopada 1817 r.

49

f. *Edukacyjne.*

Wskazanie prawidła postępowania w spo-
rach między Instytutami Publicznymi
a Skarbem

w Warszawie d. 2. Grudnia 1817 r.

74

g. *Dla Izby Obrachunkowój.*

Przepisy dla urzędników kassowych wzglę-
dem składania rachunków kwartalnych

w Warszawie d. 23. Grudnia 1817 r.

82

III. Uchwały Seymowe.

Względem normalnego rozgraniczenia dóbr
nieruchomych.

—	Ustania ogólnego Moratorium	290
—	Ustanowienia procentów	407
—	Uzupełnienia 1244 artykułu kode-
xu cywilnego.	409
		412

wszystkie pod datą

w Warszawie $\frac{1}{2}$ Kwietnia 1818.

